

حَوْشَناس

بودجه فرهنگي استان ها

در حد بسيار نا زلي است
معرفان امور مجلس و هماهنگي استانداران وزير فرهنگ و ارشاد اسلامي گفت كه بودجه فرهنگي استان‌ها در حد بسيار نا زلي بوده كه به هج وجه امكان فعاليت‌هاي گسترده فرهنگي را منعي دهد.

محمدجواد حق‌شناس اهدويت قرآن و نشر معارف قرآني باعث شد كه از منابع مختلف كمك گرفته شود تا در استان‌هاي كشور نمايشگاه قرآن كريم برگزار شود.

وي تصريح كرد سال گذشته براي اجراي طرح اوليه برگزاري نمايشگاههاي همزمان قرآن كريم در استان‌ها ۱۱۰ نمايشگاه در استان‌ها برگزار شد و اصنام اين طرح فراگير شد و به ۱۵۰ استان افزايش يافت و علاوه بر آن به حدود ۵۰ شهر و محلي تعدادي ديگر نيز گسترده شد.

معرفان وزير ارشاد خاطر نشان كرد هيكي از دغدغه‌هاي ما هدايت ادارات كل استان‌ها به سوي خودتفاهي و ايجاد حس پيشتري خودبندياري است. چون قابليت و توانمندی‌هاي رايدي در زمينه‌هاي فرهنگي، خصوصا علم قرآني وجود دارد.

تأثير فناوری اطلاعات

بر فرايند نشر

سپنار و كارگاههاي آموزشي تأثير فناوري اطلاعات بر فرايند نشر و خدمات كتابخانه‌اي بر گزار مي شود. به گزارش دفتر سماج و فعاليت‌هاي فرهنگي وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامي، اين سپنار همزمان با يازدهمين دوره هفته كتاب (۱۳۹۵ تا ۱۳۹۶) در تهران برگزار مي‌شود. معرفي ارزش‌هاي افزوده نشر الكترونيكي و اينترنتي بر فرايند نشر كتاب و طرح مباحث نظري و كاربردي در اين خصوص و ناهر آن، كتابداران و كتابخانه‌دانان از جمله اهداف سپنار و كارگاههاي مذكور اعلام شده است. علاقه‌مندان به شركت در اين سپنار و كارگاههاي آموزشي جهت كسب اطلاعات پيشتري مي‌توانند با شماره تلفن ۳۴۳۶۸۷۷ تماس بگيرند.

نمایشگاه بزرگ کتاب

دانشگاهی و زبان‌های خارجی

نمایشگاه بزرگ کتاب دانشگاهي و زبان‌هاي خارجي از سوي انتشارات جنگل برگزار شده است. روابط عمومي اين انتشارات اعلام كرد نمايشگاه فوق كه در محل دانشگاه تهران جنب دانشكده هنرهاي بيا برگزار شده است تا ۱۶ آذرماه ادامه خواهد داشت. كتاب‌هاي اين نمايشگاه با ۲۰ تا درصد تخفيف عرضه مي شود.

فراخوان چاپ و نشر استادو

خاطرات عصر مشروطه

كميته پژوهشي ستاد بزرگداشت يكصدمين سالگرد ميلاد و تولد ايراني (در دانشگاه تهران)اطي فراخواني اعلام كرد آثار تاريخي مربوط به عصر مشروطه را چاپ و منتشر خواهد كرد.

در اين فراخوان آمده است: براساس مصوبه هيات وزيران مبني بر برگزاري مراسم بزرگداشت يكصدمين سالگرد مشروطيت ايران، بنديسييه به اطلاع كليده خوار آمده است: شخصيت‌ها و يارانان كتابداران، رجال عصر مشروطه و اسراي فرهنگي مي‌توانند كه مستاز بزرگداشت، بر آن است تا به واسطه كتاب‌هاي تاريخي مربوط به عصر مشروطه (اعم از اسناد خوداوكي، سياسي، خاطرات و تصاویر)را منتشر سازند.

آثار را در اختيار دارند، در صورت تمايل به چاپ مجموعه‌هاي خود يا حفظ حقوق مادي و معنوي (آن) مي‌توانند با دبيرخانه اين ستاد به نشانی تهران، بزرگراه ايرپنا، پلاز از ميرهام، كويه قبايلان شرقي، مؤسسه تحقيقاتي توسعه علوم انساني) كتابخانه كنند.
تلفن‌هاي ۸۷۲۵۳۳۰۵ تا ۸۷۲۵۳۳۰۶ آماده پاسخگويي به سؤالات هستند.

رئيس مجلس خوستار افزایش بودجه فعاليت‌های قرآنی شد

رئيس مجلس شورای اسلامي از كميسيون بودجه مجلس خواست كه بودجه مربوط به فعاليت‌هاي قرآني را افزايش دهند.

حجت‌الاسلام مهدي كرويي به اين خواسته را پس از آن مطرح كرد كه «احمد مسجد جامعي» وزير فرهنگ و ارشاد اسلامي، در نمايشگاه قرآن از كمبود بودجه فعاليت‌هاي قرآني گلایه كرد.

به گزارش خبرنگار ستاد خبري يازدهمين نمايشگاه بين المللي قرآن كريم، رئيس مجلس گفت: اعضاي كميسيون بودجه مجلس، عموماً از افراد روحاني و اسلام شناس هستند و براي كمك به فعاليت‌هاي قرآني، انگيزه دارند.

كرويي با اشاره به اين مطلب كه «امكانات و تيزهاي ديني و قرآني با يكديگر برابري نمي‌كند» ابراز اميدواري كرد كه كميسيون بودجه مجلس، در اين زمينه به نتايج مطلوبي دست پيدا كند.

انتشار بیش از ۳۵ هزار جلد کتاب در حوزه اسلام

پيشتريين آمار كتاب علمي منتشر شده در حوزه قرآني طی ۱۱سال گذشته، سال ۱۳۸۰منشر شده است. براساس نمودارهاي مقايسه‌اي، تعداد كل كتاب‌هاي منتشر شده در حوزه اسلام و قرآن در طرجه آمار مذكور يازدهمين نمايشگاه بين المللي قرآن كريم سال ۱۳۸۰، يك هزار و ۳۳۲ جلد كتاب قرآني اعلام شده و در حالي است كه آمار منتشر شده در سال ۷۶.۸۰۰ جلد بوده كه كمترين ميزان را نشان مي‌دهد.

اين نمودار، سال ۱۳۸۱ را با ۳۵ هزار و ۵۶۶ كتاب در حوزه علوم قرآني و اسلام، بزرگ‌ترين سال انتشار كتاب ديني معرفي مي‌كند و نشان مي‌دهد كه كتاب‌هاي پيشتريين آمار كتاب علمي منتشر شده در حوزه اسلام در سال ۱۳۸۰، يك هزار و ۳۳۲ جلد و در سال ۱۳۷۲ به گزارش سنجي خبري يازدهمين نمايشگاه بين المللي قرآن كريم در سال ۱۳۷۲، يك هزار و ۱۸۳ جلد و در ۲۰۰۲ هزار و ۳ جلد مي‌رسد كه با رشد صوبدي در سال ۱۳۷۲ به ۲ هزار و ۸۷۱ جلد افزايش مي‌يابد. همچنين ۲۱۹ جلد كتاب اسلامي در سال ۳۷۵ هزار و ۳ هزار و ۶۰۰ جلد در سال ۱۶۹منشر شده كه در سال ۱۷ به ۳ هزار و ۸۳۱ جلد رسيده است.

بزرگداشت صادق هدايت در دانشگاه تهران

جامعه فرهنگي دانشجويان دانشكده علوم اجتماعي دانشگاه تهران، مراسم بزرگداشت صادق هدايت را با حضور بهرام پيضايي، محمد صنعتي، محمدتقي آزاد ارمني و جهانگير هدايت برگزار مي‌كند. به گزارش اينستا اين برنامه از ساعت ۱۵ روز نهم آذرماه در تالار اين خلدون اين دانشگاه برگزار مي‌شود.

دپيرش دانشجو در رشته‌هاي كتابداري، روايت عمومي و امور فرهنگي

موسسه و براري دوره‌هاي كارشناسي كتابداري و اطلاع‌رسماتي و روايت عمومي دانشن مدرک کارداني الزامي است.

مقتضيات مي‌توانند با مراجعه به يکي از شعب ادارات پيشتري نسبت به اخذ و تکميل

دترچه‌هاي مذكور براي شرکت در آزمون ورودی اقدام کنند.

معرفي داستان‌های برگزیده اصفهان

داوران جايزه ادبي، بخش داستان‌هاي برگزيده اصفهان را معرفي کردند. به گزارش دبيرخانه اين جايزه طی ۲ مرحله داوري از ميان ۴۰۰ اثر، منتخب بخش داستان‌هاي برگزيده اصفهان به جايزه ادبي راه پيدا كرد.

پس از داوري مرحله اول كه توسط فاطمه خورشادلا و علي خدايي انجام شد، ۵۲۰ اثر انتخاب شد. در مرحله دوم، ميروزي پور، مصطفي مستور و احمد غلامي نيز ۲۵۰ اثر راه يافته به مرحله دوم را مورد داوري قرار داده و منتخب را معرفي نمودند. گفتني است اين آثار منتخب در مجموعه‌اي با عنوان داستان‌هاي برگزيده اصفهان» منتشر مي‌شود و در اولين روز بزرگي جايزه ادبي اصفهان در دسترس علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

فراخوان

جايزه ملي دانشگاهي قرآني علامه طباطبايي

به منظور ايجاد زمينه‌هاي انس با قرآن كريم در جامعه دانشگاهي و اراج نهادن به خدمات ارجمند علامه سيدمحمدحسن طباطبايي(ره) در حوزه علوم و مقالات قرآني، دبيرخانه جايزه ملي دانشگاهي علامه طباطبايي ازديافت كليۀ آثار در مباحث مطالعات و تحقيقات قرآني، با محورهاي ذير خير داد:

۱-مقاله‌ها، كتب و پايان‌نامه‌هاي تحصيلي اعم از تأليف، ترجمه، تفسير و تصحيح و… كه صرفاً در زمينه علوم و معارف قرآني و جلوي قضايي يدع باشند.
۲- مقاله كتاب و پايان‌نامه‌هاي تحصيلي اعم از تأليف، ترجمه، تفسير و تصحيح و… كه دربارهٔ ايضات و تفكر قرآني مرحوم علامه طباطبايي تدوين شده باشد.
۳- شرح و داوره كتب گوناگون آثار بايد از اعضاي محرم دانشگاه شامل استادان دانشجويان و ساير كاركان باشند.
تصريح و دبيرتين محققان، مدرسان و محصلان آموزش قرآني كه رسماً از سوي دانشگاه‌ها دبيرخانه معرفي شوند نيز در سلبقه شركت داده خواهد شد.

گفتني است پس از بررسي دقيق آثار رسيده، توسط كميته علمي، به برگزيدهگان اول تا سوم هر يك از شاخه‌هاي مذكور، جوايز بسيار نفيس و ارزنده‌اي اعدا خواهد شد. براي آن دسته از دانشگاهي‌هاي كه جزو نقرات منتخب اول تا سوم نمانند ولي آثار و فعاليت‌هاي قرآني آنها چشمگير باشد نيز حسب رأي كميته علمي، جوايزي در نظر گرفته مي‌شود. علاقه‌مندان مي‌توانند حائكر تا پايان اسفند ۱۳۸۲ آثار خود را ارسال نمايند. معرفي نقرات برتر و اهداي جوايز نيز در سالروز ولادت علامه طباطبايي ارديبهشت ۱۳۸۳ خواهد بود.

شايسته

چناب استاد غلامرضا عو لي رئيس محترم مؤ سسه حکمت و فلسفه ايران

محبت و ارده را به جنابمالي و خانواده محترم تسليت عرض مي‌کنيم .

کتاب هفته

نامزدهای جايزه يلدای معرفي شدند

۱۰۰ اثر راه يافته به مرحله دوم جايزه ادبي نامزده معرفي شدند.

دبيرخانه دومين دوره جايزه ادبي يلدای، ۱۰۰ اثر راه يافته به مرحله دوم داوري را اعلام كرد. آثار برگزيده در دو حوزه رمان و مجموعه داستان کوتاه به ترتيب عبارتند از: رمان، ۱- پستي (محمدرضا پيامي)، ۲- بل معلق (محمدرضا پيامي)، ۳- چنار داني (منصوره شريف‌زاده)، ۴- سيباب و گنبايي جان (رضا جولايي)، ۵- خاکستر (حاج احمد عتيق رحيمي)، ۶- برنده ي من (فراي وافي)، ۷- مينه مينه باد و باران (محمدحسين خوري)، ۸- ستير خاكي (مستوفى احمدعلي)، ۹- ده موزه (دبيرتو وافي) و ۱۰- رغي بوريه (۱-لكه‌هاي ته فجانا نقيه (رضا اولنگ).

داستان کوتاه، ۱-خنده، خنده تهايه تهايه (پروا مي‌راي)، ۲- عشق خشن تن برهنه تاك (خسرو جهوري)، ۳- چهره نگاري دنيا (فرشته ساري)، ۴- آفتاب و مهتاب (شوا ارطيسي)، ۵- آن طرف خيابان (جعفر مدرس صادقي)، ۶- سندانكي كتار ميز (ميرزا داور)، ۷- داستان مردان زندان‌هاي مختلف (شهروز پارساي پور)، ۸- نش به خير بوجا (پيام پروان چرخ)، ۹- قصص قلمي (قاسم كشري)، ۱۰- نخبندخته (محمدعلي كورشي).
داوران دومين دوره جايزه ادبي يلدای، ۱۰۰ اثر نامزد دریافت تسليت و جايزه يلدای، ۱۰۱ اثر اعلام خواهند كرد. برگزيدهگان نهمي اين جايزه ۱۰۰ آذر همزمان با شب يلدای طی مراسمي معرفي خواهند شد. گفتني است جايزه ادبي يلدای، به همت دو ناشر خصوصي كاروان و اندیشه سازان، هر ساله در حوزه رمان و داستان کوتاه اعدا مي‌شود.

کتاب سال اسلامشهر

همایش کتاب برتر سال اسلامشهر در موضوعات دين، فرهنگ، هنر، شعر و ادبيات، بهمن ماه اسال برگزار مي‌شود. علي جعفري رئيس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامي اعلام نمود: همایش کتاب برتر سال اسلامشهر با بيان اين مطلب افزوده با تيارن و نويسندگان موضوعات مذكور، حائكر تا پايان آذرماه اعلام جاري به دبيرخانه كتاب برتر سال اسلامشهر ارسال کنند.

وي گفت: كتاب‌هاي منتخب يلدای از سال ۸۳ تا ۸۶ چاپ رسيده و از مؤسسات فرهنگي و انتشاراتي اسلامشهر و باستان و نويسندگان اين آثار هم ستاي اين منقعه بوده يا محل کار آنان در اين شهرمانند است.

جشنواره استانی شعر

انتظار و مبدويت

جشنواره استانی شعر انتظار و مبدويت با عنوان اويت خورنده، به قم برگزار مي‌شود. تاريخ برگزاري اين جشنواره كه قرار است در تالار شيخ مفيد، قم برگزار شود، ۱۳ آذرماه اعلام شده است. مهلت ارسال آثار نيز تا ۱۳ آذرماه اعلام جاري است.

همایش کتابداران سازمان

مديريت و برنامه ريزی کشور

هفتمين همایش کتابداران سازمان مديريت و برنامه ريزي کشور با حضور با همکاران سازمان مديريت و فرهنگي استان گيلان از ۲۸ تا ۲۹ بهمن ماه سال جاري درشت برگزار مي‌شود. دبيرخانه اين همایش با اعلام فراخواني از صاحبان، استادان، پژوهشگران و ديگر علاقه‌مندان دعوت كرد، چكيده مقالات پيشنهادي خود را حداكثر تا ۲۰ آذرماه به دبيرخانه ارسال کنند.

«کتابخانه‌هاي تخصصي و چشم انداز توسعه کشور»، «خدمات کتابخانه‌هاي تخصصي» و «مواضع موجود در برقراري ارتباط بين کتابخانه‌هاي تخصصي در ايران» از ارائه راهکارهاي عملي براي برطرف کردن آن

عنوان‌هاي به محور کلي پيشهاد شده از سوي دبيرخانه براري مقالات است.

گفتني است، فرصت ارسال متن كامل مقالات تا ۲۵ دي ماه اعلام شده است.

نشانی دبيرخانه همایش از اين قرار است: خيابان بهارستان سازمان مديريت و برنامه ريزي کشور، مرکز مديريت علمي و انتشارات، کدپستي ۱۱۹۴۴، شماره تلفن ۳۷۱۲۱۱۱ و ۳۷۱۲۳۸۹ تا ۳۷۱۲۳۸۸ يا ساخچوي به سؤالات علاقه‌مندان است.

آن سوی سیم

اختصاصی برای قرآن

انتشارات «کتاب مین» در یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در تهران به عنوان ناشر برگزیده قرآنی معرفی شد. این ناشر که در شهرستان رشت فعالیت دارد از جمله ناشران تخصصی و برگزار قرآنی در سطح کشور است که کارنامه درخشانی در طول مدت کوتاه فعالیتش دارد. حمید بلوری منبند مدیر «کتاب مین» ۲۳ ساله و دارای تحصیلات حوزوی و دانشگاهی است، گفت:گویی ما را یا او می‌خوانید.

کتاب مین از چه سالی فعالیتش را آغاز کرد؟
من از ابتدایی که در حوزه مشغول تحصیل بودم به کارهای مطبوعاتی و انتشاراتی می‌پرداختم. درسال ۷۲ تصمیم به دایر کردن انتشارات تخصصی علوم قرآنی گرفتم و فعالیت آن را از سال ۷۸ انتشار کتاب آغاز کردم.

کتاب‌های شما بیشتر در چه موضوعاتی هستند؟
ما فقط در زمینه علوم قرآنی کار می‌کنیم و خارج از آن چیزی منتشر نمی‌کنیم که تاکنون ۴۰ عنوان کتاب چاپ کرده‌ایم و حدود ۳۰ عنوان دیگر هم در دست انتشار داریم.

حوزه علوم قرآنی به طور مشخص شامل چه موضوعاتی می‌شود؟
بخش‌های مختلفی دارد از جمله تحقیقات قرآنی، تفسیر قرآن، آگاهی‌های درباره قرآن، فهرست‌نویسی قرآنی، کتابشناسی تفسیری، کتابشناسی علوم قرآنی و… در نمایشگاه اسناد با چند عنوان کتاب شرکت داشتیم.

تقریباً تمام عناوین را پیش از ۴۰ عنوان در نمایشگاه عرضه کردیم البته ما حدوداً ۱۲ عنوان کتاب جدید در دست انتشار داریم که ما سه‌ماهه ۲ عنوان بیشتر از چاپ درآمده.

وضعیت فروش‌های نمایشگاه اسناد و استقبال مردم از کتاب‌ها چگونه بود؟

اندازه فرقه ما از نظر مکانی کافی بود و حداکثر مترها را که به ناشران برگ می‌دادند، به ما هم اختصاصی پیدا نکرد البته نمایه‌نگی چند ناشر هم که کارهای قرآنی داشتند، به همده داشتیم، مرموز اسناد از نمایشگاه تهران هم من خیلی حضور داشتم، چون غیر از تهران در دو نمایشگاه قرآن استانی (اهدان و گیلان) هم حضور داشتم و نیروها را بخش کردیم، خودم بیشتر حضور فعال در گیلان داشتم و که استقبال خیلی خوب بود، مخصوص که تجربه اول بود و تجربه بسیار موفقی شد، امیدوارم برای سال‌های آینده این نمایشگاهها گسترده‌تر برگزار شود.

کمی هم از مشکلات کار در شهرستان پیرامید.

کل ناشران با این وضعیت شما در کتاب و مسائل چاپی، مشکلات زیادی دارند و این مشکلات برای شهرستان‌ها به مراتب بیشتر از تهران و با شهر قم است، تا کسی خودش در شهرستان نباشد و کتاب منتشر نکند نمی‌تواند عمق مسائل را درک کند، فعلاً بخش‌های کتاب در تهران کار ناشران شهرستانی را انجام نمی‌دهند و حاضر به بخش کتاب‌های آنها نیستند.

می‌داند که همه زحمات ناشر وقتی جواب می‌دهد که کتاب به دست مخاطب برسد ولی الان این سازه یکی از مشکلات است.
مردودنیات کتاب هم که در صدا و سیما به لحاظ ملی اصلاح‌نمود نیست، در روزنامه‌ها هم برای خیلی‌ها امکان ندارد بویژه شهرستانی‌ها، بخش‌ها در تهران به شکل مافیا عمل می‌کنند و دیگران را در جمع خودشان نمی‌پذیرند.

به همین دلیل شما می‌بینید که در شهرستان‌ها کار نشر رونق کمتری دارد و بندرت کتاب چاپ می‌شود.

برای آینده چه برنامه‌هایی دارید؟

در وجه اول تصمیم داریم که تا پایان سال کتاب‌های دیگران را ۱۳۱۱ عنوان منتشر کنیم در زمینه فعالیت‌های قرآنی هم قصد داریم کار در سطح استان گیلان گسترش دهیم، از جمله در نظر داریم نشریه‌ای را برای دانش آموزان گیلان با محتوی قرآنی منتشر کنیم ما مالان می‌کنیم اگر بتوانیم در حوزه علوم قرآنی در سطح کشور حرف اول را بزنیم.

کتاب

یادواره

یادواره شهیاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عنوان کتابی از دفتر امور ایثارگران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است که توسط جبهه‌جمعی گردآوری شده است. در این کتاب پس از پیام رئیس‌جمهوری، یادداشت‌روز فرهنگ و ارشاد اسلامی، و مقدمه‌ای بر انتشار کتاب، زندگینامه و شرح حال ۳۸ شهید و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گزیده آمده است.

نامه کانون

نامه کانون نویسندهگان ایران ویژه احمد شاملو توسط مؤسسه انتشارات آگاه منتشر شده است. این کتاب در بر دارنده مجموعه‌ای از داستان‌ها، شعر، مقاله، ترجمه و نقد و بررسی از چهره‌های نظر زموچهر آنتونی علی‌آبادی، محمود دولت‌آبادی، محمد حقیقی، سیمین دانشور، سیمین بهبهانی، شمس لنگرودی، احمد شاملو، حسینعلی نوری، محمد پهلوان… است.

نامه کانون نویسندهگان ایران به بهای ۵۰۰۰ تومان در ۲۲۰ صفحه منتشر شده است.

نیست تا نیست

برای دور ماندن ما از هم! ما راست بر شرق بستند! تو را بر غرب! من! اما! می‌بخام به پای خورشید می‌بندم! نیست تا نیست! نیست و چهارمین مجلد از مجموعه شعر معاصر نشر ثالث، مجموعه شعری از محمدحاشم اکبرپای (مهتاب) است که در شمارگان ۲۰۰۰ نسخه و به بهای ۱۰۰۰ تومان منتشر شده است.

■ انجمن اهل قلم بوشهر در آیینی از

محمد رضا صفدری نویسنده نوانی این استان و صاحب‌اثر برگزیده امن برینستم پیچیده به بالای خود تاکم تجلیل کرد.

■ محمد علی سبیللو در انتقاه به نظر برخی از مدیران فرهنگسرای مثنی بر اینکه فرهنگسراها تبدیل به معاملات مافی شد، اانه گفت: «مراکز فرهنگی یکی از کانون‌هایی هستند که تبادل آثا در آنها صورت می‌گیرد و این تبادل نقش مهمی در ارتقای هنر و ادبیات بازی می‌کند.»

■ روابط عمومی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی اعلام کرد: با حمایت رایتی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در مازندران، برگزیده کتاب «کائنات سمدی» به زبان اسپانیایی ترجمه و منتشر می‌شود.

■ نمایشگاه علوم قرآنی در محرمه سازمان تبلیغات اسلامی، بروجرد با عنوان «مختلف کتابم» برگزار قرآنی و… برپا شد.

■ کتاب‌های برگ قرآنی در بیش از ۹۰۰ عنوان کتاب و نرم‌افزار در محل فرهنگسرای آینه آرای گذاشت یافت.

■ سه نمایشگاه کتاب در شهرستان‌های ماس سبیلو و نظرآباد با عرضه ۳۵ هزار جلد کتاب در قالب سه هزار و پانصد عنوان برگزار شد. این نمایشگاهها به مدت یک هفته کتاب‌ها را با ۲۵ درصد تخفیف عرضه کرد.

■ گروه‌های هنرمندان، شاعران و ادیبان و انقلاب و دفاع مقدس در مرکز همایش‌های بین‌المللی سازمان صدا و سیما برگزار شد.

■ دبیرخانه مشترک شورای پژوهشی و شورای فرهنگ عمومی آاره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فر ابولیت‌های پژوهشی این شورا را در جاری اعلام کرد.

■ رئیس سازمان آموزش و پرورش آذربایجان شرقی اعلام کرد: آثار معلمان نویسنده آذربایجان شرقی در ۲۵ هزار نمایشگاه کتاب در ۲۵ هزار مدرسه کشور عرضه خواهد شد.

■ عضو شورای مرکزی انجمن خوشنویسان شیراز گفت: ۲۰ نفر از استادان ممتاز عضو این انجمن، قرآن مجید را کتابت کردند.

■ تصاویر اسناد چپش تنها که گنجینه اسناد ملی سازمان اسناد و کتابخانه ملی اهداف شد.

■ سرپرست میراث فرهنگی شهرستان‌های آمل، نور و رودبار می‌آید گفت: تاکنون ۷۰ درصد بازسازی اثر تاریخی خانه «نیما یوشیج» انجام شده است.

■ زندگی فردوسی در قالب یک مجموعه تلویزیونی ۱۸ قسمتی به کارگردانی احمد

نوری زاده روایت می‌شود.

■ رئیس پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی گفت: برای اولین بار شعرهای جنسی دفاع مقدس در قالب هشت جلد کتاب منتشر می‌شود.

■ ۵۰ مؤسسه انتشاراتی مصوبات خود را در نمایشگاه قرآنی «مضامین المبارک» که در فرهنگسرای بهمن برگزار شده بود، عرضه کردند.

■ نمایشگاه کتاب رمضان از سوی اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی ارجستان در کتابخانه عمومی ملا محمد فتحی ارجستانی با عرضه ۹۵۰ عنوان کتاب برپا شد.

■ «مدیران امور کتابخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: این استان رتبه اول سرانه مطالعه در کشور را به خود اختصاص داده است.»

■ رئیس صندوق رفاه دانشجویان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری گفت: بولت پاره خود را ازین کتاب دانشگاهها قطع کرده است.

■ دو هزار عنوان کتاب با تخفیف ویژه در نمایشگاه بزرگ کتاب سر بل ذهاب به معرض نمایش درآمد.

■ نمایشگاه کتاب و آثار هنری در دانشگاه علوم قرآنی برانف برگزار شد.

■ نمایشگاه «آب، آینه و آفتاب» با ارائه کتاب و محصولات فرهنگی در اردکان برگزار شد.

■ یازدهمین برنامه انجمن شاعران ایران و دفتر شعر جوان تحت عنوان «مهمان ماه» با حضور عبدالملی مستنجب برگزار شد. مشروح این برنامه به صورت کتابی توسط انتشارات انجمن و دفتر به چاپ خواهد رسید.

■ قرآن نفیس و کم‌نظیر دوره جمع‌شده قاجار برای نخستین بار در نمایشگاه بین‌المللی قرآن به نمایش درآمد.

■ می‌دیکشن جمله نقد کتاب دفاع مقدس ویژه و ویژه کتابت کوهستان نوشته امین قزوی به همت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس و معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید در سالن مرکز فرهنگی شهیدالشهدا برگزار شد.

■ چهل و پنجمین شماره از سری کتاب‌های «دوران» در تهران برگزار شد.

■ «دوران» به همت دفتر پژوهش‌های فرهنگی منتشر شد.

■ سخنرانی کریم مجتهدی و علی‌بابا به مناسبت ۲۰ توم (روز جهانی فلسفه) در تالار کمال دانشگاه ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران برگزار شد.

روسانه‌ها

پیام بهارستان

بیست و نهمین شماره پیام بهارستان منتشر شد. در این شماره می‌خوانید: نقش محمد حسن شیخ الاسلام در ایجاد مدرسه نون تهران (محمد مظهر مقدم) سید اشرف‌الدین گیلانی (سیمین شمال) اسناد و رسانه‌ای در تاریخ مطبوعات کشور (اکثر فریدون آزاد عربی) کج پنج‌ساله کاتبه کاتبه: یازار گفت‌گو با دکتر محمدرضا آگوش (نوروزنامه) شیخ علی گنجینه سترگ علی (سید محمد طباطبایی بهبهانی) …

اخبار کوتاه

■ مراسم افطاری رئیس جمهوری در جمع اصحاب قلم و هنر و نیز مدیران مطبوعات با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در تهران برگزار شد.

■ سازمان مرکزی انجمن اولیا و مربیان مسابقه کتابخوانی پیوند را برگزار می‌کند.

■ علاقه‌مندان می‌توانند با شماره تلفن ۶۶۶۶۲۸ تماس بگیرند.

■ معاون سازمان میراث فرهنگی استان تهران از گنجاندن کتاب برات فرهنگی در کتاب‌های درسی مقاطع راهنمایی و متوسطه آموزش و پرورش و نیز دانشگاهها خبر داد.

■ مسئول کارگاههای آیه‌های قرآنی یازدهمین نمایشگاه قرآن تهران گفت: جمع‌آوری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آثار هنری جوانان این نمایشگاه در قالب کتابی گردآوری می‌شود.

■ کتابخانه امام خمینی (ره) در تهران، کارگاه داستان را با حضور کارشناسان ادبی برگزار می‌کند.

■ کتاب کامل «تاریخ ادبیات فارسی» به زبان چینی اخیراً به قلم پروفیسور «جان هونین» در پکن منتشر شد.

■ مراسم یادبود روشنگر دیوش با حضور سیمین بهبهانی، محمود دولت‌آبادی، خسرو پارسیا، سید علی صالحی، فرانزه طاهری و ناصر وفتوی از سید کانون نویسندهگان ایران در محل کوثر تهران برگزار شد. در این برنامه همچنین ۲۰۰ نفر از فعالان فرهنگی حضور داشتند.

■ نهصد نسخه خطی قرآن کریم متعلق به سده‌های اولیه تاریخ تاریخ اسلام با ناصر قاجار در ۲۵ نمایشگاه استانی کشور عرضه شد.

■ سومین همایش استانی از کعبه تا کوفه با حضور شعرا جوان و پیشکسوت رشت برگزار شد.

■ در نمایشگاه کتاب‌های قرآنی شهرستان شامیرن در ۱۷ هزار جلد کتاب در ۳ هزار عنوان در معرض دید علاقه‌مندان قرار گرفت.

■ نمایشگاه بزرگ کتاب با ۱۰۰۰ عنوان در محنت فرهنگی هنری ایردک برگزار شد.

■ مدیر اداره مراکز و روابط فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با کتابت نویسنده کتاب «اندوه اشباح» در دادگاه حاضر شد.

■ نمایشگاه کتاب «مهره» که با عرضه ۲۰۰۰ جلد کتاب در موضوعات مختلف در کتابان برگزار شده است، تا ۱۰ ماه دایر خواهد بود.

■ رئیس مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران از تجهیز کتابخانه این مؤسسه و راه‌اندازی مرکز انتشارات ویژه در آن خبر داد.

مرتضی قدسینی

گشت و گذار

کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی

بخواهی یا نخواهی، جلوی در میخکوب می شوی. دست به دستگیره بردن و باز کردن آن کار آسانی نیست، خصوصاً آنکه بدانی پشت در چند متر آن طرفتر کسی آریده که تمام عمرش را برای ایجاد چنین مکانی صرف کرده است. عرق سردی را روی پیشانی ات حس می کنی و دست را با لرزش جلوی می کنی تا در بزرگترین کتابخانه ایران را باز کنی... در ایاز می کنی ولی هنوز چراغ جلوتر روشن ندری. ترس نیست. شاید چیزی شبیه حیرت، شاید هم شوق هر چه هست نری تا گذارد پراختی نفس بکنی. چشمانت خیره به بقعه کوچک، احساس می کنی داغ شده‌ای. همچنانی همه وجودت را پر می کند وقتی این جمله را می خوانی «... قبل دارم در کنار کتابخانه عمومی زیر پای افرادی دفن شوم که به دنبال مطالعه علوم آل محمد(ص) به این کتابخانه می آیند».

مانده‌ای یا داخل بگذاری یا نه، یک قدم دیگر کافی است تا... وارد می شوی، رویه روی بقعه می ایستی، احساسی سبزی می ریزد روی خیالت و ثورا با خود تا ناف شوق و نای ارادت می برد و آنجا سر خم می کنی به همه بی خوابی‌ها، غصه و خستگی‌های او که نمره اش جلد کتبی شده است که هر یک از کتاب‌ها نیز نتیجه بی خوابی و خستگی‌های یکی دیگر مثل خود اوست و البته همه اینها به مدد عشق بوده است و اگر عاشق باشی می توانی آن عشق را در سطر سطر کتاب‌هایی که زیر نور ماه نوشته شده‌اند ببینی و پیدایش کنی.

قبل از آن باید بگردان باشی تا مبدا خودت را در عظمت همه کتاب‌های خطی موجود کم کنی. ابتدا باید خودت را پیدا کنی تا بفهمی کجا هستی و برای چه آمده‌ای و باید یا تمام وجودت بفهمی کاری را که آن عالم کرده است و شاید بهتر باشد بگویم آن عالم.

نسیم دگرگونی در گنجینه تاریخی

همه چیز از نجف شروع می شود، زمانی که آیت الله سید مهتاب‌الدین مرعشی نجفی در آن شهر به تحصیل مشغول بود، ایشان نخست فهرستی از کتاب‌های ارزشمند خطی و چاپی کتیباب را که در کتیب کتابخانه‌ای یافت می شد، تهیه نمودند و پس از آن با فروش وسایل شخصی و تحمل گرسنگی و حذف یک وعده غذای شبانه روز خود و با نماز و روزه استیجاری شروع به خرید آنها کردند. همچنین کتاب‌های ارزشمندی که از پدرشان به ارث رسیده بود نیز در تشکیل این مجموعه بی تأثیر نبود. ایشان در سال ۱۳۲۲ هجری قمری از عراق به ایران مهاجرت نمودند و مجموعه‌های فراهم شده را نیز به ایران انتقال دادند و در منزل شخصی خویش به نگهداری از آنها پرداختند و به جمع آوری دیگر نسخه‌های نفیس نیز همچنان همت گماردند. به علت کمبود وقت، نخست ۷۸ نسخه خطی نفیس را در سال ۱۳۲۲ هجری قمری در سال ۱۳۲۸ شمسی به کتابخانه دانشگاه معقول و منقول (الهیات) معروف دانشگاه تهران (ام‌دانش) و به همین ترتیب چند هزار جلد از کتاب‌های خطی و چاپی شان را به کتابخانه‌های دیگر مثل آستان قدس رضوی، آستانه حضرت معصومه آستانه حضرت شاهرخ آستانه حضرت ابوالعظیم و مدرسه قیضه هدیه کردند. پس از تأسیس مدرسه مرعشیه در سال ۱۳۸۵ هجری قمری نخست کتابخانه کوچکی در دو اتاق مدرسه مزبور در نظر گرفته شد. آنگاه در سوم شعبان همان سال مطابق با ۱۳۲۲ هجری شمسی با انتقال مجموعه‌ای از کتاب‌های چاپی و بخش از نسخه‌های خطی به طبقه سوم مدرسه، کتابخانه جدید گشایش یافت.

دو حضور دیگران

با استقبال روزافزون پژوهشگران و محققان، این کتابخانه با کمبود جدی فضا مواجه شد و از طرف دیگر کتاب‌های ارزشمند خطی و چاپی جدیدی نیز به مجموعه کتاب‌های کتابخانه اضافه می شد. سرانجام در سال ۱۳۴۹ هجری قمری (۱۳۲۹ خورشیدی) در آن سوی مدرسه مرعشیه، رویه روی کتابخانه طبقه سوم، زمینی به مساحت هزار متر مربع خریداری شد. آیت الله مرعشی کلنگ بنای کتابخانه جدید را به زمین زدند و در سال ۱۳۵۲ «کتابخانه عمومی آیت الله العظمی مرعشی نجفی» با حضور ایشان و بسیاری از استادان و محققان و طلاب حوزه علمیه با در بر داشتن ۱۶ هزار جلد کتاب خطی و چاپی در ساختمان جدید افتتاح شد. در سال ۱۳۵۸، ۵۰۰ متر مربع زمین دیگر خریداری شد و کتابخانه دارای زیربنایی بالغ بر ۲۵۰۰ متر مربع در ۵ طبقه گردید. این مجموعه هم‌اکنون به «کتابخانه قدیم» معروف است.

علاقه مندی و حضور مشتاقان به علوم دینی و نیز توجه فراوان پژوهشگران و محققان به کتاب‌های موجود در این کتابخانه و نیز افزایش کتاب‌ها،

دورنمای کتابخانه

♦ در این کتابخانه بزرگ و گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی که نزدیک به ۳۰۰ نفر فعالیت دارند، خدمات مختلفی به اعضا، محققان و پژوهشگران ارائه می شود

ذی الحجه ۱۳۱۰ مطابق با ۲۲ تیرماه ۱۳۶۹، نخستین کلنگ ساختمان جدید توسط حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی به زمین زده شد. سرانجام پس از ده سال ساختمان جدید در ۷ طبقه و مجموعاً با زیربنای ۱۶۰۰۰ متر مربع یا ملزم ترین تجهیزات مربوطه آماده بهره‌برداری گردید. این ساختمان که ضعیف‌بند است، در برابر زلزله مقاوم است. درهای فولادی بخش‌های خاص آن مثل مخزن کتاب‌ها با آلایز ضدآتش ساخته شده‌اند و مجهز به دستگاه تخلیه اکیسون در موارد لازم است. ضمن آنکه درهای آن با سیستم مرکزی خودکار باز و بسته می شود و گرما و سرمای آن نیز با دستگاه‌های پیشرفته کنترل می شود. در ساختمان جدید کتابخانه تمام امور مهندسی، ایمنی و حفاظتی با حساسیت و دقت مورد توجه قرار گرفته است. برای نمونه در

بخش‌های نگهداری کتاب و اسناد هیچ لوله آبی در جدار دیوارها قرار نگرفته تا در صورت ترکیدگی لوله، نشست آب و رطوبت به کتاب‌ها، اسناد مهمه وارد نکند. هم‌اکنون مجموع زیربنای ساختمان قدیم و جدید بالغ بر ۲۱۰۰۰ متر مربع است.

نسخ خطی از همه علوم

در این کتابخانه بزرگ و گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی که نزدیک به ۳۰۰ نفر فعالیت دارند، خدمات مختلفی به اعضا، محققان و پژوهشگران ارائه می شود. این کتابخانه که از هفت طبقه تشکیل شده است دارای دو طبقه زیرزمین، یک طبقه همکف و ۴ طبقه فوقانی است که هر طبقه آن به بخش‌های خدمات متفاوت و در عین حال حساب شده‌ای اختصاص یافته است. به عنوان مثال طبقه خطی بخش نسخه‌های خطی است که این بخش با توجه به اهمیت آن دارای تجهیزات و امکانات کاملاً پیشرفته‌ای است. به عنوان مثال این قسمت از کتابخانه از نظر دستگاه‌های تنظیم و ما و رطوبت، دارای تجهیزات بسیار پیشرفته‌ای است که برای آن در تمام طول سال به میزان ۲۲ تا ۲۴ درجه سانتی‌گراد و رطوبت نسبی را ۵۰ تا ۵۵ درصد با تغییر ۳۰ درصد نگاه می دارد که همه اینها به منظور ایجاد حفاظت و سلامت نسخه‌های خطی است. درهای این بخش از فولاد مخصوص ساخته شده و دارای آلایز خاصی است که در صورت انفجار یا آتش‌سوزی به هیچ وجه صدمه نخواهد دید و نیز مجهز به تأییدهای پیشرفته‌ای است که هنگام تعطیلی کتابخانه قابل گشودن نیستند.

این بخش همانطور که مطرح شد ارزش ترین قسمت این کتابخانه است چرا که تا پایان اسفند ۱۳۸۰ تعداد نسخه‌های خطی کتابخانه ۶۵۰ هزار عنوان مشتمل بر ۲۳۵۰۰ جلد است که ۵۶ درصد آن عربی و ۳۲ درصد فارسی و ۵ درصد هم به زبان‌های ترکی، اردو، تاتاری، سانس، پهلوی و لاتین است. البته تعداد نسخه‌های خطی ثابت نیست و به طور متوسط هر سال بین ۱۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نسخه نفیس خطی اهدا یا خریداری شده و به این مجموعه اضافه می شود. البته موضوعات این کتاب‌ها درباره فقه و اصول، کلام و عقاید منطقی و فلسفه، عرفان و تصوف، حدیث، تفسیر و علوم قرآن، ادبیات، اخلاق، طب، تاریخ، تراجم و رجال و درایه، ادب، علوم غریبه و اعداد، فیزیک، شیمی، ریاضی، جغرافی، هیئت و نجوم، طب و موسیقی است.

البته هنوز همه نسخ خطی از مخزن کتابخانه قدیم به ساختمان جدید کتابخانه منتقل نشده‌اند که این امر در حال انجام است و البته تا قبل از این نیز این آثار ارزشمند در محلی واقع در ساختمان قدیم تحت مراقبت بوده‌اند و تعدادی از نسخه‌های ارزشمند جهت بازدید در بهترین محلی قرار گرفته بودند که می توان به تعدادی از بهترین آنها اشاره نمود. قرآنی

مربوط به نیمه نخست قرن دوم قمری، قرآن‌هایی به خط کوفی مربوط به سده‌های سوم و چهارم، قرآن‌هایی مذهب باطنی‌های جاندازی یا تألیفات استاد نیری، قرآن‌های طوماری مربوط به دوره قاجاریان، قدیمی‌ترین نسخه دست‌نویس نهج البلاغه، نسخه‌ای دست‌نویس از صحیفه جوادیه مربوط به ۷۵۰ سال قبل، کتاب زیور حضرت داوود بر روی پوست بز به خط لاین مربوط به ۷۵۰ سال قبل، کتاب آریستا به خط پهلوی مربوط به ۳۰۰ سال قبل، کتاب‌های دست‌نویس مربوط به مذهب هندو، کتاب‌هایی به خط سانسکریت و دیگر دست‌نوشته‌ها و نسخ خطی از علمایی چون شیخ طوسی، ملاصدرا، شیخ فضل الله نوری، شیخ بهایی، شیخ صدوق و بسیاری افراد دیگر که هر یک شهره‌یوم‌اند.

حیروت و تقدیر

روزی به این بخش ناخواهانه آدمی را به سال‌ها قبل می رود و اینگونه تصور می شود که انگار تاریخ صدها سال قبل در حال تکرار است. دیدن دست‌نوشته‌های از علمایی که پیش از نایض‌سال قبل مرز بسته‌اند، احساس مغفاتی ایجاد می کند که برآشی قابل توصیف نیست. شاید مهمترین نکته‌ای که با دیدن این مجموعه مطرح می شود اشاره به تلاش بی وقفه‌ای است که آیت الله مرعشی در جمع آوری این مجموعه عظیم داشته‌اند؛ مجموعه‌ای که هر کس با دیدن آن حیرت‌نموده است. تقدیر که آن‌ها حتی غریب مجالی برای تحسین کردن نمی گذارد.

از این مجموعه گرانباه و ارزشمند و همچنین از سایر قسمت‌های کتابخانه همه‌ساله افراد زیادی بازدید می کنند که البته با هماهنگی‌های قبلی صورت می گیرد و اظهار نظر‌های آنها همه نشان از جایگاه خاص و والای این مجموعه دارد. همچنین اظهار نظر‌های بازدیدکنندگان خارجی از این کتابخانه نشان‌دهنده معروف بودن آن در خارج و جذابیت آن برای بازدیدکنندگان است.

یوسف سارین آی، رئیس آرشید دولتی ترکیه در این مجموعه بی نظیر آثار دست‌نویسه و کهن را همراه با تکنولوژی بسیار پیشرفته مشاهده کردم. این کتابخانه محیط مناسبی برای کسانی است که کارهای تحقیقی دارند.

قاسم کریم، آف‌اند، استاد تاریخ در دانشگاه مسکو، قاسم احمد، لایحه‌نویز وزارت بین‌المللی در دیدار من در دنیا کتابخانه‌های بسیاری را دیده‌ام اما وقتی به قم آمدم و از کتابخانه آیت الله مرعشی بازدید کردم، سخت مرا متحیر ساخت.

قاسم احمد، لایحه‌نویز وزارت بین‌المللی در دیدار من در دنیا کتابخانه‌ای را دیدم که شامل گنجینه‌های علمی در زمینه‌های مختلف است. مطلع شدم.

زکی المیلاد، سردبیر مجله الکلمه در عربستان سعودی، این کتابخانه ثروتی است علمی و تمدنی

بزرگ که اهل علم و دانش به آن افتخار می‌روزدند، مارین ریات، استاد دانشگاه انگلستان، کتابخانه عظیم و شگفت‌انگیز آستانه مرعشی نجفی را دیده و بسیار لذت بردم. نسخه‌های خطی، امکانات وسیع و مهارت‌های مرت و نگهداری آن مراحت تأثیر فراداد.

کتاب‌هایی که زنده می‌مانند

مطرح هکنتف که به نام تالار این سینا شناخته می‌شود با مساحت ۲۲۰۰ متر مربع یا ۷۵۰ مترمندی فرست استفاده برای افرادی است که دارای کارت عضویت کتابخانه هستند که این اعضا بالغ بر ۲ هزار نفر هستند. این سالن روزهای جمعه و شنبه مخصوص خواران است و سایر روزها مخصوص ایرانیان. فرست دریافت کتب چاپی از همین سالن امکان‌پذیر است و در سیستم جدیدیا توجه به اینکه کلیه کتاب‌های چاپی در طبقه ششم و هفتم قرار دارند، آسانسور به منظور انتقال کتاب‌ها از محزون به سالن مطالعه و برعکس در نظر گرفته شده است. اعضا در صورت نیاز به کتابی نام آن راه مستدیی کامپیوتری که در سالن است می‌دهند و اویس از ارتباط با بخش کتاب مورد نظر را در مدت زمان کوتاهی دریافت می‌کنند و به قوه تقاضای تحویل می‌دهند.

الته مقبره آیت‌الله مرعشی نجفی نیز در همین طبقه در راهرویی رودیی به سالن قرار داده که این اتفاق طبق شخصیت ایشان بوده است.به‌رغم آنکه از سالیان قبل از فوت در حرم حضرت فاطمه معصومه (س) محل دفن برای این بزرگوار اختصاص یافته بود.

طبقه هفتم یک تیز یکی از مهمترین و البته دیدنی‌ترین بخش‌ها بعد از محزون نسخ خطی است. این طبقه که شامل قسمت‌های مختلفی است، به نوعی رسی‌نگی و مرت کتاب‌ها را بر عهده دارد. آفت زدایی کتاب‌ها، آسبب شناسی، مرکز مرت و بازسازی، مرکز مکرر گرافی و مرکز حفاتی از قسمت‌های این بخش کتابخانه است.

قسمت آفت‌زدایی که به آن بیمارستان کتاب نیز گفته می‌شود واقعاً شبیه بیمارستان است. اعضا‌های جدیدی که وارد کتابخانه می‌شوند مدتی در این بخش می‌مانند و اسبب‌گیری و قارچ زدایی می‌شوند تا بدو هدف، یکی اینکه خود کتاب از بین نرود و دیگر آنکه اگر کتابی دارای قارچ یا بیماری است، وقتی در محزون قرار می‌گیرد باعث از بین رفتن دیگر کتاب‌ها نشود.

در مرکز مرت و بازسازی که افرادی متخصص و دوره دیده حضور دارند، ورق‌های نسخ خطی و جلد کتاب‌ها به گونه‌ای ترمیم می‌شوند که گاهی براحتی نمی‌توان متوجه این موضوع شد. ساخت کاغذ از الیاف طبیعی مثل نخ ابریشم، پنبه، کتان و رنگ‌شدن آنها به کمک پوست ابر، حنا، قهوه …، هنرمندی متصدیان این بخش را نشان می‌دهد.

دستگاه‌های کاملاً پیشرفته بخش میکرو فیلم آنجا راه‌شبه بخش رادیوژی بیمارستان‌ها کرده است. در این بخش به روش‌های مختلف از نسخ خطی عکسبرداری می‌شود با این هدف که پژوهشگران به جای استفاده مستقیم از اصل نسخه از میکرو فیلم استفاده کنند. در عین حال این فرصت برای محققان در شهرت‌ان‌ها یا خارج از کشور نیز فراهم می‌شود تا فیلم‌ها برای آنها بفروستند.

تبلید ۱۲۲۰ نسخه کتاب در ۳۰ جلد میکرو فیلم از جمله تلاش‌های این بخش است و روند فعالیت‌های این بخش به منظور تبدیل کلیه نسخ موجود در کتابخانه همچنان ادامه دارد. بخش صحافی نیز به‌ساعت کلبه برای کتاب‌ها یا تعمیر جلد‌ها اختصاص یافته است.

تالار نسخ طوسی که از تالارهای بزرگ کتابخانه است دارای بخش‌های مختلفی است. راهروهای پیچ در پیچ این تالار خیر از طراحی خاص این بخش و این کتابخانه می‌دهد. بخش فهرست‌نویسی نسخ خطی یکی از قسمت‌های این تالار است که در این قسمت با حضور متخصصان فهرست‌نویسی، نسخ

خطی کتابخانه فهرست‌نویسی می‌شوند. تاکنون فهرست کتاب‌های خطی کتابخانه تبلید به ۳۰ جلد شده است که پیش‌بینی می‌شود این مجموعه به ۱۰۰ جلد برسد. بخش تبارشناسی و نسب‌شناسی فرضی است که سادات با حضور فرد متخصص در این علم از نسب خودشان مطلع شوند. بخش ایرانشناسی این تالار به جمع آوری کلیه کتاب‌های چاپی به زبان‌های ایرانی و لاتین در زمینه ایران می‌پردازد که تالار به بررسی و تنظیم آثار علمی بنیانگذار کتابخانه می‌پردازد و در نهایت قسمت آرشیب که به صورت قسمه بازارااره می‌شود که فرست مطالعه کتاب‌های آرشیبی نیز در همان قسمت فراهم است.

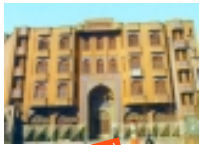
حمت والا

این کتابخانه بزرگ و باارزش با در اختیار داشتن منابع قسمتی از امکاناتی که به آن اشاره شد دارای اهدافی است.

- ایجاد یک مرکز بزرگ فرهنگی-اسلامی بین‌المللی که روند توسعه و پیشبرد دستاوردهای عظیم علمی دانشمندان را ملی چهارده قرن گذشته بنمایاند.

- گسترش فرهنگ تحقیق و پژوهش در جامعه که ضرورت آن بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود.

- آگاهی پژوهشگران از وجود منابع مکتوب گودآوری شده در یک مرکز بزرگ و آشنایی بیشتر آنان با میراث اسلامی که در علوم و فنون مختلف نگارش یافته و نام بسیاری از آنها از طریق نگارش

مؤنذم کتبخانه

مرکز دایرة المعارف کتابخانه‌های جهان از دیگر بخش‌های این کتابخانه است

و انتشار فهرست آنها در منابع موجود نیامده است. گروآوری نسخه‌های خطی نفیس اسلامی و تمرکز آنها در یک مرکز بزرگ به منظور جلوگیری از تاراج این ثروت ملی که پیوسته از سوی سوادگران بین‌الملل از کشورهای اسلامی خارج می‌شد. -اوپریت دادن به گروآوری نسخه‌های خطی کهن یا نسخه‌های اصل به خطوط مؤلفان که از اعتبار و اصالت برخوردارند و تمرکز آنها در یک مرکز برای استفاده پژوهشگران.

- تهیه و جمع آوری تصویر و میکرو فیلم از نسخه‌های خطی نفیس اسلامی که در صد سال اخیر از ایران با کشورهای اسلامی خارج شده و هم‌اکنون در کتابخانه‌های دیگر ملل قرار دارد. همچنین تمرکز آنها به منظور دستیابی پژوهشگران و با یگانگی و نگهداری از آنها.

-تحویل این گنجینه عظیم بشری به نسل‌های بعدی تا از فرهنگ سرشار یگانا خود آگاهی یابند و بتوانند در تدوین تاریخ علم از این میراث مکتوب که تنها کلید راه‌یابی به آن است استفاده کنند.

-حفظ و حراست از ذخایر مکتوب اسلامی که از لایه لای حوادث روزگار و از جمله آتش‌سوزی، بی‌توجهی زمامداران بی‌کفایت و

علم‌بنییز به میراث مکتوب، اوج‌گیری و تشدید اختلافات مذهبی فرقه‌ها در طول اعصار، سیل وزین‌لرزه به‌مارسیده است. نیز باسزای و ترمیم جلد برسد. بخش تبارشناسی و نسب‌شناسی فرضی است که سادات با حضور فرد متخصص در این علم از نسب خودشان مطلع شوند. بخش ایرانشناسی این تالار به جمع آوری کلیه کتاب‌های چاپی به زبان‌های ایرانی و لاتین در زمینه ایران می‌پردازد که تالار به بررسی و تنظیم آثار علمی بنیانگذار کتابخانه می‌پردازد و در نهایت قسمت آرشیب که به صورت قسمه بازارااره می‌شود که فرست مطالعه کتاب‌های آرشیبی نیز در همان قسمت فراهم است.

مدیریت شروط زمانی

این کتابخانه که از مرکز واحدها و بخش‌های مختلفی تشکیل شده است. زیر نظر تربیت و ریاست کتابخانه انجام هر طبقه می‌نماید. از نخستین روز آغاز به کار این کتابخانه که سابقه آن به پیش از سی و هفت سال قبل بازمی‌گردد، تربیت و ریاست کتابخانه از سوی بنیانگذار روزگار آن به فرزندانشاد و رضی خورشان حضرت حاجت‌الاسلام و المسلمین دکتر سید محمود مرعشی نجفی واگذار گردیده است که از حوزه متولی و ریاست مسئولان از دفتر کار، اتان‌های ملاقات متولی، دفتر معاون متولی و دفتر مسؤزل واحد خواران است.

متولی کتابخانه بالابین مقم و مسؤزل کلبه امور است. این بخش از کتابخانه دارای زیر مجموعه‌هایی چون روابط عمومی امور بین‌الملل، نشریات و انتقال، دبیرخانه، واحد خواران و مراسمات است.

بخش روابط عمومی و امور بین‌الملل دارای مسؤزلت‌هایی از قبیل هماهنگی و برنامه‌ریزی میهمانان، بازدیدکنندگان داخلی و خارجی، تهیه و تنظیم اخبار کتابخانه و ارائه آن نیز و طبقه ایجاد ارتباط با مراکز فرهنگی، بنارکز برگزاری ماهش‌ها و نمایشگاه‌ها، برگزاری اردوها و مسافرات، معارف، نظرسنجی از مرابعان، تنظیم عملکرد و آمارنامه‌های ماهانه و سالانه، راپر عهده دارد. بخش نشریات و انتقال نیز طبقه انتقال میهمانان و بازدیدکنندگان داخلی و خارجی و کتابخانه ارائه توضیحات لازم به میهمانان درباره کتابخانه و پذیرایی و تقدیم هدایا به میهمانان رابه عهده دارد. همه روزی میهمانان رجسته فرهنگی - مذهبی و سیاسی خارجی و داخلی از کتابخانه بازدید می‌کنند.

مرکز پژوهش‌های خدمات فنی کتابداری و اطلاع‌رسانی نیز از دیگر بخش‌های قابل توجه این کتابخانه است این مرکز در سال ۱۳۷۵ هدف ایجاد نظام اطلاع‌رسانی متمرکز پشتیبانی فنی، فهرست‌نویسی و مدیریت شبکه و ارائه برای خدمات شبکه‌های رایانه‌ای بین‌المللی اینترنت متصل است. در این مرکز دوره‌های کارورزی کوتاه‌مدت کتابداری و اطلاع‌رسانی برگزار می‌شود.

انتشارات این کتابخانه که از بخش‌های فعال مجموعه است در حال حاضر بالغ بر ۲۵۰ عنوان کتاب در پیش از ۵۰۰ جلد منتشر نموده است. فصلنامه میراث شهبان سرسبزینی استاد محمد اسفندیاری که در موضوع نسخه‌شناسی کتاب‌شناسی و کتاب‌پژوهی است نتیجه زحمات و تحقیقات افراد متخصص در همین بخش است.

این کتابخانه روزهای جمعه و شنبه به خواران اختصاص دارد. ضمناً محققان و پژوهشگران خواره که دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترار می‌گذرانند می‌توانند غیر از جمعه و شنبه با هماهنگی قبلی با دفتر متولی از منابع مورد نیاز بهره‌گیرند. این کتابخانه که در پی توسعه فاعل نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی چرخه نهادهای عمومی غیروثلی شناخته شده است، اعتراضات عمرانی و جاری آن حسب‌الامر بهره‌گیر انقلاب و تصویب نمایندگان مجلس از سوی دولت تأمین می‌شود.

شماره ۱۵۱ شنبه ۸ آذر ۱۳۸۲

زندگ و آوا

عبدالله عربی

گفت و گو با دکتر سیدمحمود مرعشی نجفی

... لحظه‌ای درنگ نمی‌کنم

در آفتاب خیری از میز و صندلی مدیران نیست، رفتارش هم به مدیران نمی‌ماند. گرچه مددکار و نقدبرنامه‌های روی دیوار خیر از علم و توانمندی و مدیریت کارآمد او می‌دهند. اما چیزی که برای او بیش از همه در رسیدن به اهداف عالی‌اش مؤثر بوده عشق بوده است و لایحهٔ صحبت از حجت‌الاسلام و المسلمین **دکتر سیدمحمود مرعشی نجفی. فرزند ارشد آیت‌الله العظمی **مرعشی نجفی** شوق کتابخانه بزرگ آیت‌الله مرعشی در شهر قم است. راه‌اندازی فاز دوم این کتابخانه بهانه‌ای می‌شود برای گفت‌وگویی صمیمی و البته در فرصتی کوتاه.**

خیلی خوب است و البته برای کسانی که فرصت حضور ندارند، نیازمندی آنها را توسط میکروفون پرطرف می‌کنم و این اتفاق برای علاقه‌مند خارج از کشور و داخل کشور می‌افتد و آنها هم درجایی به جای هزینه‌ها کتاب‌های مورد نیاز را تهیه می‌کنند.

فاز دوم چقدر با توجه به معیارهای علمی طراحی و اجرا شده است؟

باید بگویم صد در صد. جالب است بدانید یکی از اساتید برجسته کتابخانه‌ی که چندی قبل برای بازدید آمده بود گفت، چنین کتابخانه‌ای در هیچ جای ایالات متحده وجود ندارد. در طراحی نقشه این کتابخانه مهندسی‌بین پیش از یک سال به مطالعه نقشه‌ها و کتابخانه‌های مختلف جهان پرداختند تا اینکه کتابخانه

به وضعیت استانداردهای مناسب رسید. **اهداف بعدی کتابخانه پس از راه‌اندازی فاز دوم؟** هدف بعدی و شاید هم هدف نهایی این کتابخانه راه‌اندازی دانشکده کتابشناسی و مآخذشناسی با قصد تربیت دانش‌آموختگانی برای شناخت این ذخایر فرهنگی قدیمی است.

اندامی هم صورت گرفته است؟

آهسته آهسته و با دقت و در محل شده است. هر چند هنوز به نام کتابخانه نیست و این یک نامه در اولمات است. **ظاهر کتابخانه بزرگ آیت‌الله مرعشی شمی‌های هم در شهرستان‌ها دارد؟**

بله. کتابخانه‌های در شهرهای کرمان، بابل، اهواز و اخیراً هم در تهران از طریق خود مردم به صورت خودجوش شکل گرفته است. البته من در دوره آقای کرباسچی که شهردار تهران بود از ایشان درخواست کمک کردم که ایشان گفتند شهرداری خارج از تهران نمی‌تواند کاری کند. بعد قرار شد جمع‌ای در تهران داری شود. برنامه‌ریزی به این صورت بود که پرسنل کتاب‌ها را ما بدهیم و ساختمان و هزینه‌ها را شهرداری بدهد و توافق‌ها نیز صورت گرفته بود حتی مساحت زمین در پارک لاله مشخص شد، نقشه طراحی شد و حتی پیمانکار هم با مناقصه برنده شد. بعد هم که آن جریانات پیش آمد...

ظاهرآ یکسری از تسخ خطی را چاپ کرده‌اید؟
ما حدود ۵۰ عنوان از این کتاب‌ها را چاپ کرده‌ایم که بعضی از آنها یک عنوان است ولی گاهی بیش از ۲۰ جلد است که مجموع این کتاب‌های چاپ شده به ۵۰۰۰ جلد هم می‌رسد و همچنین مراکز فرهنگی، مؤسسات انشائاتی، نشر میراث مکتوب، دانشگاه تهران، دفتر انتشارات جامعه مدرسین و جاهای دیگر عکس خیلی از کتاب‌ها را از ما گرفته‌اند و برای اولین بار چاپ کرده‌اند.

چاپ کتاب‌ها موجب کاهش ارزش آنها نمی‌شود؟
خیر، به هیچ وجه. حتی باعث افزایش اعتبار آن کتاب‌ها هم می‌شود چرا که چاپ آنها بسیاری از افراد باجینان آثاری آشنایی کم‌ترند و به ارزش آن‌ بی می‌زند.

از فعالیت انتشارات برپایه‌اید.
انتشارات ما بخش‌های مختلفی دارد. یکی از بخش‌ها مرکز قم‌شناسی است که تاکنون چندین عنوان کتاب دربارهٔ قم برای اولین بار چاپ کرده است. انوارالمشتمین در تاریخ قم که ۳ جلد است، قم‌نامه، اسنادی دربارهٔ قم، اتمال عامیانهٔ قمی و چندین کتاب دیگر. مرکز تبارشناسی ما داریم که تاکنون ۲۵ جلد کتاب در این زمینه چاپ کرده‌ایم. انتشارات علاوه بر کتاب‌های علوم مذهبی کتاب‌های در زمینه‌های دیگر چون ریاضی و فلسفه، نجوم، طب و... هم چاپ کرده است. از دیگر فعالیت‌های بسیار جدی انتشارات شناسایی کتابخانه‌هایی است که در خارج از کشور هستند. تنظیم و چاپ فهرست‌های نسخه‌های خطی

ترکیب و حضور من به دلیل شهرت و اهمیت کتابخانه بزرگ آیت‌الله مرعشی بود. **پس چرا در ایران چنین توجهی از طرف مسؤولان صورت نمی‌گیرد؟**

بله همین‌طور است و این باعث تأسف است. ما الان ساختمان را ساخته‌ایم و این وجود اینکه دو سال پیش آماده شده بود و می‌توانست افتتاح شود اما به دلیل کندبود اعتراضات جاری با مشکلات بسیار زیادی مواجه بوده و همین‌هم، هر چه هم به این طرف و آن طرف مراجعه کردیم، مأموران کاری از پیش نبرديم. هر چه به آقایان می‌گویم اعتراضات اینجا مثل قطره‌ای در مقابل دریاست و از مراجع اینجا می‌گویم همه تعجب می‌کنند ولی کاری انجام نمی‌دهند. رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی را دعوت کرده‌ایم بیایند از نزدیک ببینند، کسی که اعتراضات درست او است ولی بعد از گذشت ۳ سال هنوز دعوت ما را اجابت نکرده‌اند. مجلسیان و کبسیون برنامه و بودجه را دعوت می‌کنیم می‌گویند گرفتاری و مشکلات داریم این هم خوب یک گرفتاری، مگر یک ساعت آمدن و رفتن چقدر وقت گیر است؟

اتفاق فاز دوم همراه با حضور رئیس جمهوری از طرف رسانه‌ها و مطبوعات بسیار مورد توجه قرار گرفت بعد از این چه تصویری برای پرطرف شدن

◆ CNN یک برنامه پانزده دقیقه‌ای از اینجا برای بخش فرهنگی اش تهیه کرد که در تلویزیون بیش از صد کشور پخش شد

مشکلات دارید؟

یک خبرنگار خارجی می‌گفت خیر داغ مثل سبزی تازه می‌ماند که بعد از مدتی یزترده می‌شود و خیر هم فراموش می‌شود. متأسفانه ما هم با رسانه‌ها در ارتباط نتیشیم. با کاری کنیم که مردم دانش را با در تماسی و در ارتباط باشند و این هم مسأله‌ای است. خبرگزاری CNN خبرگزاری آلمان، خبرگزاری ای‌تی‌ال، خبرگزاری فرانسه و چندین خبرگزاری دیگر سالی قبل اینجا آمدند و از اینجا برنامه تهیه کردند. حتی CNN یک برنامه پانزده دقیقه‌ای از اینجا برای بخش فرهنگی‌اش تهیه کرد که در تلویزیون پیش از صد کشور پخش شد.

هیچ کشور خارجی از این مرکز حمایت نکرده است؟
پوستگور چندسال قبل موضوع همکاری و حمایت مطرح کرد و البته به این صورت که مدیریت سرچایش، کشوری سیاستگذار، برعهده آنها باشد که این هم شدنی نیست.

علاوه بر مشکلات مالی با چه مشکلات دیگری مواجه‌اید؟
عده‌ای تصور می‌کنند اینجا تالار مطالعه است که در ایران کتاب بیابردند و مطالعه نمایند. به اعتقاد من این تصور معمولی راه‌جا می‌توان خواند. اینجا با توجه به اینکه فرصت استفاده از منابع برای پژوهشگران و محققان است، حضور افراد غیرمحقق، حق اهل مطالعه واقعی را ضایع می‌کند. دیگر اینکه عده‌ای روی میزها و روی کتاب‌ها می‌نویسند، روزی‌ها را باره می‌کنند و هر چه می‌گویم فایده‌ای ندارد.

منابع و آثار موجود کتابخانه چقدر مورد توجه محققان و پژوهشگران است؟

مدیریت و اداره چنین کتابخانه‌ای چقدر سخت است؟
کتاب خود مدیریت خیلی مهم نباشد. چیزی که بسیار اهمیت دارد این است که مسؤول و مدیر چنین کتابخانه‌ای در بدو امر خودش باید متخصص و کتاب‌شناس نسخه‌های خطی باشد. این توانمندی دانش جدیدی است که در بعضی دانشگاه‌ها به آن مدرک دکتری هم می‌دهند و سابقاً اینگونه نبود و مأسفانه تعداد افرادی که دارای این علم باشند بسیار کم است.

این کتابخانه چه جایگاهی در کشور و جهان دارد؟
این کتابخانه از لحاظ شیوای نسخه‌های خطی اسلامی و عیسوی در کشور نخستین است و در کشورهای اسلامی بعد از کتابخانه سلیمانیه در ترکیه کتابخانه ملی قاهره، سومین است و در عین حال نخستین کتابخانه از لحاظ نسخه‌های خطی آثار شیعی است. در خارج از دنیای اسلام هم هیچ کتابخانه‌ای با این حجم خطی وجود ندارد یعنی هر حقیقت می‌توان گفت اینجا سومین کتابخانه دنیا از لحاظ محفوظات اسلامی است.

این کتابخانه چقدر در داخل کشور شناخته شده است؟
مأموران کتابخانه آنزنگه که شایسته آن است معرفی نشده و علت آن هم شاید بی‌علاقگی خود مردم باشد. مثلاً در همین شهر قم عده‌ای از اجل کتابخانه عورمی‌اند و دیگر می‌کنند اینجا سالی مطالعه‌ای است و مخزن و چند مید و صندلی مثل همه کتابخانه‌های معمولی دیگر دارد.

در خارج کشور چطور؟
منی‌تدم متأسفانه با خوشحالیته این کتابخانه در خارج از کشور بسیار شناخته شده و معروف است. همین شب افتتاح خیلی‌ها را دعوت کرده بودیم ولی نماندند و جیبی است که عده‌ای از سفیرهای کشورهای اروپایی و اسلامی ۱۵۰ کیلوگرم آمدند و ۱۵۰ کیلوگرم برگشتند فقط به خاطر اینکه ساعتی در این مراسم حضور داشته باشند و این به خاطر اهمیت و شهرت این کتابخانه است.

این شناخت و در خارج از کشور به چه صورت ایجاد شده است؟
علاوه بر ارتباطاتی که ۴۰۰ کتابخانه جهان داریم در کنار آن خود من سالها ۱۲ تا ۱۵ سفر خارجی برای همایش‌های دربارهٔ مطبوعات و کتابشناسی انجام می‌دهم و در این سفرها زمینه آشنایی با سفیر مراکز فراهم می‌شود و بالطبع آنها هم با ما آشنا می‌شوند.

به عنوان نمونه قبل گذشده دولت مصر کتابخانه اسکندریه را افتتاح کرد. فعالیت این کتابخانه که به دوران قبل از اسلام بازم می‌گردد توسط اسکندر، شکل گرفته بود. کتابخانه مورد نظر این سال‌ها از بین رفته بود و فقط آثارش باقی مانده بود که کشور مصر این محل را از نو ساخت تا فرهنگ گذشته‌اش را احیا و معرفی کند. در مساحت این کتابخانه بسیاری از کشورها مصر را بازی کرده‌اند و جالب است بدانید در مراسم افتتاحیه پیش از رئیس جمهور و دهها نخست‌وزیرهٔ وزیر و نمایندگان مجلس از کشورهای مختلف حضور داشتند و جالب‌تر اینکه حتی عده‌ای از وضعیت ۱۰ میلیون دلار به ساختمان آن کتابخانه کمک کرده بود. در آن مراسم پیش از ۵۰۰ خبرنگار از همه دنیا حضور داشتند و چیزی که مورد نظر من است اینکه مراهم در آن مراسم دعوت کرده بودند و از ایران فقط من آن مراسم شرکت کننده بودم و از کشورهای آسیای میانه، خاورمیانه تا همهٔ مجلسی دیگری نبود و علت حضور من به این دلیل بود که فقط نه رئیس کتابخانه‌های بزرگ جهان را انتخاب کرده بودند. رؤسای کتابخانه‌های انگور، آمریکا، کتابخانه موزه لندن، کتابخانه ملی پاریس، کتابخانه لینن مسکو، کتابخانه

مربوط به این کتابخانه ما شاید بهترین بخش فعالیت انتشارات است. در این زمینه من توان به فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دولتی روسیه در یک جلد فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مورچه در آمریکا و کتابستان در وچ جلد، فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه رونقی ازبکستان اشاره نمودم تعداد این فهرست‌ها به پانزده مورد می‌رسد که البته تهیه این فهرست‌ها یا همکاری معاونت آموزشی وزارت امور خارجه شکل گرفته است.

وضعیت فهرست‌نویسی در مورد نسخه خطی کتابخانه آیت‌الله مرعشی به چه صورت است؟

کتاب‌های کتابخانه هم فهرست‌نویسی شده‌اند که تاکنون ۳۰ جلد شده است و جلد ۳۱ آن در دست است که تاکنون ۳۰ مجموعه ۳۰ جلدی در جلد امانت ما دارد. همچنین کتاب‌ها که همچنان در حال افزایش است. همچنین این مجموعه ۳۰ جلدی در جلد امانت ما داریم

مجموعه نسخه خطی شامل چه کتاب‌هایی است؟
در حال حاضر ۶۵۰۰ عنوان کتاب خطی داریم که داننا افزایش می‌یابد و از این مجموعه ۶۵ درصد عربی، ۳۰ درصد فارسی و ۵ درصد آن ترکی، تالاری و غیره است که این کتاب‌ها در فهرست‌های مختلف چون دین، شعر، ریاضی و طب است.

کتاب‌های دست‌نویس از برای این کتاب‌ها شیعیه را نیز داریم غیر از کتاب‌های شیعیه، کتاب‌های اهل سنت و کتاب‌های مربوط به اهلان مختلف را داریم و حتی کتاب‌های مسوعیه‌ای داریم که مورد استفاده افراد خاص، اخصاس است و همچنین ده هزار کتاب چاپی وجود دارد که سابقه چاپی آنها به ۵۰۰ سال قبل بازمی‌گردد یعنی اوایل قوهیه که هنوز چاپ در ایران وجود نداشته و اینها نیز ارزش بسیار بالایی دارند.

مدرسری به کتاب‌هایی چاپی جدید به چه صورت است؟
چند سال قبل مصوبه‌ای در شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید؛ این مصوبه‌ای هر کتابی که چاپ می‌شود باید به جهت کتابخانه بزرگ فرستاده شود، که یکی‌ها مورد نیاز این اتفاق بود و یکی بگردیدیم

با مجموعه همه مشکلات و معضله‌های موجود چه احساسی از این موفقیت دارید؟

من بیش از ۶۰ سال دارم و ۳۷ سال است که در این مجموعه متولی بوده‌ام ولی اینجا بیرون می‌روم احساس سستی و ضعف می‌کنم ولی وقتی در کتابخانه هستم من به هیچ وجه متوجه سستی‌کنم ولی زمانی که چطور می‌گذرد، وقتی اینجا هستم احساس کسالت و تراشعی نمی‌کنم. من به دوستان می‌گویم باید خوشحال باشند که لااقل‌ای این کتاب‌ها زندگی می‌کنند اینجا برای من آرامش از کتاب وجود می‌دهد. چه چالش کرده است.

این آرامش از کتاب وجود می‌دهد؟
خوب علاوه و عشق است اگر بدانم کتابی در گوشه‌ای از کشور که دارای ارزش و اعتبارات می‌فرستند لطمه‌ای برای نهی آن درنگ نمی‌کنم.

درون یک کتابخانه

آیتدگان

علی الله سلیمی

محمود طیب ، شاعر:

مشکل همیشه هست و باید بر آن غلبه کرد

اعتراف اولین مجموعه شعر شاعر جوان بهبهانی محمود طیب با عنوان «بوتاز باز نبویس عشق» با هزینه شخصی این شاعر منتشر شده است.
محمود طیب متولد اردیبهشت ماه ۱۳۶۰ در شهرستان بهبهان در استان خوزستان است. وی در حال حاضر دیپلمه است و خود را برای کنکور آماده می کند. در سفر اخیر این شاعر به تهران با وی گفت‌وگویی انجام دادیم که می خوانید.

آقای طیب، آشنایی شما با قالب شعر به چه سال‌هایی برمی گردد؟
من آشنایی من با موزون‌وی به نام شعر به سال‌های دوران کودکی من باز گردد. شعر در آن سال‌ها به صورت یک بازیزه به سراغ من آمد و با گوشه و خورن من عین شد تا به حال. نیز این روش ادامه دارد. می‌شود گفت روز به روز پررنگ‌تر می‌شود.

اولین شعر مکتوب خود را در چه سالی نوشتید؟
بله. اولین شعر مکتوب درست در اول فروردین ماه ۱۳۷۶ بوده و می‌شود گفت خوب هم چسبیده به آن نماندی. بعد یکی از خطرات خوب رانگل می‌دهد. من آن زمان شعر را به صورت کاملاً حرفه‌ای شروع کردم هر چند یکی دو ماه بعد با وزن و مسائل آشنا شدم و رانستم. بر آنها مسلط شوم. به طرز تقریبی از اوایل سال ۷۶ به بعد دیگر رسماً شروع کردم. اول کالسیک کار می‌کردم ولی بعد وارد مراحل بعدی شعر شدم ولی معمولاً وزن در اولویت آرام بود.

یعنی شما یک قولنامه هستید؟
بله. اصل کار من قالب غزل است. اصلاً غزل اساس کار من است. البته در کنار غزل به سایر قالب‌های شعر هم توجه داشتم.ام ولی به صورت مجروری قالب غزل در آثارم شاخص است. من در کار انواع قالب‌های شعر شری در قالب ترانه هم کار کرده‌ام.

کتاب حاضر شامل شعرهای چه سال‌هایی است؟

سیامک گلشیری در سال ۱۳۷۷ در اصفهان متولد شده است و

فوق‌لیسانس زبان و ادبیات اسلامی دارد. اولین مجموعه داستانش «از عشق و مرگ» در سال ۱۳۷۷ توسط نشر مرکب به چاپ رسید و مجموعه داستان همدستان را در سال ۷۹ انتشارات نگاه منتشر کرد. اولین داستان «کابوس» در سال ۷۹ به چاپ رسیده است. سیامک گلشیری دو roman «شب طولانی» و «همه‌ی تنهایی» را در سال ۸۰ به کارنامه ادبی خود افزود و در اسفند سال ۸۱ نیز roman هم زمان «تقریب شدگان» از او منتشر شد. وی علاوه بر نوشتن داستان، چند کتاب نیز ترجمه کرده است، از جمله مجموعه داستان «اندوه میس».

درست ماند نیست. تابستان ۷۸ بود انگار که شبی یکی از دوستان دوران دانشجویی من با من دیدار کرد. گفت توانسته زودتر رنگ براند و پس فردا راهی کانادا است. مدتی‌ها بود که از هم بی خبر بودیم. دو سه سال بود که دیگر خبری از او نداشت. بعد همین‌ها شب شام با هم رفتیم و بدون بیاد رفتیم تریپمان کایو. هنوز وارد محیط تریپمان نشده بودم که چشمم افتاد به اتومبیلی که ایستاده بود. مقابل شاگردشوفر چشمش که به من افتاد. بلند گفتم: بچه‌ها؟

سرتکان بودم و رفتم دو سه سال. چند تا از صندلی‌های وسط خالی بود. نشستم کنار شیشه. بعد کم‌کم صندلی‌های رد و دست آخر مرد بلندقد چهارشانه‌ای کنار من نشست. اتومبیل کادگی بعد از نیمه شب راه افتاد. انگار میمه را زود کرده بودیم که شاگردشوفر یا شد رفت نه اتومبوس. داشت می‌رفت بخوابد. من شقیقه راستم را گذاشتم به شیشه و سعی کردم بخوابم. چند لحظه بعد، وقتی چشمم را باز کردم، مرد چهارشانه نبود. حدیثی از اهل اتومبوس شنیدم. شیشه بود روی صندلی شاگردشوفر. کنار راننده دیدم که از تلاشگر برای راننده چای ریخته. برای خودم هم ریخت. داشتند با هم حرف می‌زدند. بچه نگاه نگاه کردم. به نظر خورت می‌آمد. هر از گاهی مانتی از کنارمان رد می‌شد. داشتیم به جاده آن طرف نگاه می‌کردم که دیدم مرد آمد بالای سرم. رفتم کنار نشست. نگاهش به جلور بود.

آیتدگان

علی الله سلیمی

محمود طیب ، شاعر:

مشکل همیشه هست و باید بر آن غلبه کرد

بعدها با آقای فراد شیری از شاعران معاصر به صورت اتفاقی در اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی ملاقات کردم و موضوع شعرهایم را با او در میان گذاشتم. ایشان راهنمایی کردند. من با هزینه شخصی سرانجام این کتاب را به چاپ رساندم.

حالا که اولین کتاب شما با کیفیت علمی منتشر شده است، در مجموع از نظر فنی از کتاب راهی هستید؟

بله. من فکر می‌کنم کیفیت کتاب مطلوب است. صفحه‌آرایی و سایر مسائل فنی، من راضی هستم. با توجه به اینکه چاپ‌های اولین کتابتان را با هزینه شخصی منتشر کرده‌اید، بر سر راه این کار چه مشکلات و موانعی را می‌بینید؟

مشکل همیشه هست. در انتشار این کتاب هم تا حدی مشکل وجود داشته. ولی به نظر من مهم آن است که آدم بر مشکل سر راه غلبه کند. من شخصاً در این مسیر حرکت کردم و تا حدودی پیشایش مشکلات سر راهم را حدس می‌زدم.

شما گفتید در شهرستان بهبهان انجمن شاعران فعال است. نقش چنین انجمن‌هایی را در تربیت نسل جدید شاعران چگونه می‌بینید؟

انجمن شاعران بهبهان تا به حال خیلی با‌انجام پیش رفته است و من فکر می‌کنم در گروه‌های مشابه خود خیلی قدرتمندانه عمل کرده است. خودم را به نوعی مدیون جلسات آن انجمن می‌دانم.

در حال حاضر مجموعه دیگری هم آماده چاپ دارید؟
بله. دوست دارم بعد از این مجموعه شعر، یک مجموعه ترانه ارائه دهم. این ترانه‌ها از سال ۸۰ به این طرف سروده شده. با دوستان نشر نگین صحبت کرده‌ام. همانند کتاب فعلی‌ام، اجرای اموز فنی مجموعه ترانه‌هایم را نیز قرار شده بعد از مسأله این مجموعه شعر، این دوستان انجام دهند.

یادداشت

فرید امین الاسلام

کنار آمدن با انتقاد

شخصی انتقاد سرمدت از سایر انواع آن حائز اهمیت بسیاری است. اغلب لازم است بدون صلاح‌دید توجه‌عموم این تمایز قابل شوم. خودمان به عنوان نویسنده، بهتر از هر کسی دیگر قادر به این کاریم. انتقاد تشنادر- اگر دقیق باشد- اغلب به نویسنده احساس آسایشی درونی می‌بخشد. آنگاه نویسنده به خود می‌گوید: پس این بخش از کارم درست نبود. انتقاد سرمدت‌تهایمانا ما را آمانی جل‌انتقادهای این احساس را در می‌گذارد. حال آنکه انتقادنویسندگان احساس را در ایجاد می‌کند که نویسنده همیشه به عنوان قاعده علمی محسوب و محبت‌آورد و مسئول آن نیز مهم و شخصی و ماری از نقد و محکوم کننده است. از انتقاد غیر مسؤلاته هیچ نفعی عاید نمی‌شود. چند قاعده سرمدت برای کنار آمدن با هر گونه انتقاد وجود دارد

- ۱-امتی انتقاد را بشنوید و آنگاه تمامی آن را کنار بگذارد.
- ۲-برای خودتان فهرست یادداشت‌های از مغایم یا عیارت‌های آزریده آن تهیه کنید.
- ۳-نویسید کدام مغایم یا عیارت‌های آن سرمدت به نظر می‌رسد.
- ۴-به خودتان لطف کنید و ملاً نقد یا گفته‌ها یا مقاله سلیشگری را که قبلاً درباره‌تان نوشته شده بخوانید تا تحسینی را به خاطر آورید.
- ۵-به خاطر بیابورید که حتی اگر داستان بسیاری هم نوشته اید، شاید برای کام بعدی‌تان ضروری بوده است.
- ۶-باز دیگر به انتقاد نگاه کنید. آیا شما را به یاد گذشته‌های تروم آورد دوران کودکی‌تان خودم صرف کنید که این انتقاد با‌آزاد نقدنامه در زحمی شونده است.
- ۷-برای تمام‌نامه‌های نویسنده-نامه‌ای که به‌گاه ارسال‌نخواهد شد- و اتومبیل‌نگار کنید. همین کتاب سرمدت را -چنانکه تکه سرمدتی در او یافتید- مورد اذعان قرار دهید.
- ۸-باز دیگر متعهد شوید که داستانی تازه و خلاقانه نویسید.
- ۹-تو عهدتان را در انجام برسانید. خلاقیت‌ت‌ها درمان برای انتقاد است.
- ۱۰-این نوشته را با کتاب بنده قهریده و به دیوار انتقاد بنویسید و نویسنده‌تان را تحسین کنید!

می‌داند.ت. بعد از کار من پرسید. وقتی فهید نویسنده‌ام. اسمم را پرسید.

اولین کتابم را خوانده بود. از معذوره‌کنانی بود که می‌دیدم بیشتر نویسنده‌های ایرانی نامی می‌نشانند. خیلی از آثار ایرانی را خوانده بود. به ادبیات روسیه هم علاقه داشتم. جابجیت و ماکگات را با برترگین از قرن نوزدهم می‌دانستم. همین طور بعضی از داستان‌های گولده چخوف را بعد گفت خودش هم هنرمندان و سه تا از می‌زند. گفته گاهی با یک عده تازه‌اند در اصفهان دور هم جمع می‌شوند و قطعاتی را با هم می‌نوازند. من در عیدت کرد تا هفته بعد. اگر اصفهان بودم، بروم خانه‌شان. شامی‌اش را روی کارش نوشت. گفت: زشت خیلی خوشحال می‌شود.

هر چند ما دیگر هرگز همدیگر را ندیدیم. اما از اتومبوس که پیاده‌شدم، مدام به اتفاقات شب پیش فکر می‌کردم. شب همان روز با محمود رو به روی پارک ملت قرار گذاشتم. هیچ تعییری نکرد. بود فقط خیلک بدون فرم کردی به چشم و داشت اندکشم. توی میزمدان‌تا ما همان‌وقت قدم زدیم. گفت: می‌خواهد بحث باقی‌مانده داشته. وقتی بچشم تری کرچه شدم، ایستادم. دور و نگاه کردم. پرسید: ترمودش را هنوز به یاد دارم؟ سر تکان داد. یادش افتاد که همین‌جاست. همین‌جا هم با هم گویشتان شد. این اولین بار بود که می‌دیدم دعوا می‌کنند. بعد‌ها این چندها خیلی جدی‌تر شد.

رفتم کنار در خانه. با هم یاد شی را که نمایه‌نگار فرش گذاشته بود. زمانم کردیم. بعد می‌گشتم. روی‌روی پارک ملت خاستم. می‌خوریم. زمانم باید بر می‌گشتم. کاری داشتیم که باید همان شب انجام می‌دادم و فراموش هم اعلام اصفهان بودم. باهم دست دادیم و یک باز دیگر برای مدت زیاد نامعلومی از هم جداحافظی کردیم. من رفتم آن طرف ایلیان. وقتی سوز تاکسی می‌شدم، ترمیم دست تکان‌داد. حواش را دادم و سوز تاکسی را دادم. فرستادم. من هم به‌شما شب‌هایی فکر کرده که با محمود گذرانده بودم و همان‌جوش از زندگی‌اش شوم و همین‌طور به شب پیش. به شب طولانی که آمدی صحبت گذرانده بودم و حاصل آنچه از زندگی این دو آدم در فریده ماخوادم. بعد زمانم شب طولانی را به وجود آورد.

بعد سر حرف را باز کرد. گفت قبلاً توی اتومبوس بوده که درست مثل همین الان، شاگردشوفر رفته خوابیده و بعد جایی، نرسیده به سفنجگان کنار.

راننده عواش برده بود و نزدیک بوده ماشین چپ کند. گفت بعد خودش شنیده بود که کنار راننده و تا تهران با او حرف می‌دهد. گفت: البته، جاهای دیگر می‌کنشده و نزدیک‌های تهران که یک سیگار از راننده خوراسم، طرف گفته‌چشمی را در صبر می‌گذاخت تا او برود. ای خودش سیگار بیکرد «فکرشو نکن. این همه راه نشستم پیش آقا، ولی حاضر نشدم به سیگار بدم»

بعد باز بلند شد. رفت نشست کنار راننده. خواب و بیدار بودم که دیدم آمد نشست. باز از راننده حرف زد. گفت این یکی حسابی سر حال است. گفت با این حال، اگر به خاطر کارش نبود، مجال بود این موقع سفر کند. بعد هم از شغلش حرف زد. گفت وکیل است و حداقل مأمی دو سه بار می‌آید تهران. توی همین فصله هم موبایلش رنگ زد. سرش را از من دور کرد. دستش را گذاشت روی گونگی و آهسته حرف زد. اتفاقی شنیدم که داشت به کسی اسرار می‌گروه‌خواند. بعد، به ساعت نگاه کرد و گفت: حدود پنج و نیم می‌رسد. وقتی تلفن را گذاشت تری جیش به راننده نگاه کرد. سرش را آورد نزدیک من. گفت. هر وقت دارد می‌رود تهران خوشحال است. تا نه قلب خوشحال است، اما بعد که دارد برمی‌گردد، حسابی غمگین است. گفت کتاب می‌نویسنت برای همیشه تهران زندگی کنی. هر از گاهی هم نگاه می‌کنی

فکات و واکا

سابر معتمدی

دیدار با دکتر ناصر کاتوزیان

یک حقوق‌دان -۴۲ اثر

یود، نطقه اولیه قانون گذاری ایران هم در همین انجمن ملی بسته شد. در واقع اینها هدایت‌کننده مورد احترام مردم و دانشمندان جامعه و عدالتخانه داشته باشند، مجلس داشته باشند و مردم را در سرنوشت خود دخالت بدهند، طبیعتاً نوده‌های مردم را به دنبال خود می‌کشاندند. در میانشان هم روحانی بود و هم عالم.

اینکه زمینه‌های انقلاب را فرهنگی بدانیم یا سیاسی - اقتصادی، خیلی فرق می‌کند.

این دو به هم مربوط است. من فکر نمی‌کنم که فرهنگ و اقتصاد از هم جدا باشند. وقتی دقت کنید، می‌بینید که طبقه اشراف یا درباری در ناز و نعمت می‌سرم می‌زند و فرهنگ مردم از فقر و فلاکت می‌تازد و فرهنگ لازم را هم ندارند. پس طبیعتاً این فکر به وجود می‌آید که اگر وضع عوض شود و یک چارچوب فرهنگی هم در کنارش باشد، خوب خواهد شد. حالا ممکن است سیاست خارجی کشوری هم از آن حمایت کند. آن روزها چرچی حمایت می‌کردند، به این علت بود که دلشان می‌خواست مشروطیتی که در انگلستان هست، جهانگیر شود. یعنی صاحب هر ایدئولوژی دلیش می‌خواهد ایدئولوژی‌اش گسترش پیدا کند. هر کشوری برای حفظ منافع استعماری خودش نظرات ویژه‌ای هم دارد. اما آنچه که مؤثر بود این نکته‌است: آمدن سیدجمال‌الدین اسدآبادی و تبلیغی که در موردش شد. کشته شدن ناصرالدین شاه به دست میرزاغضای کرمانی و شخصیتی که در بازجویی‌هاش نشان داد و فسادگی که در دربار وجود داشت. همه اینها در چرخه‌های انقلاب مشروطه تأثیرگذار بوده‌است. همه این مسائل جنبه فرهنگی دارد. هیچ ملتی دلیش نمی‌خواهد در کنار حکومت، فرماپذیر صرف باشد. می‌خواهد در عین فرمانبری، فرمانده هم باشد. وقتی کشوری را خودتان اداره می‌کنید، صاحبخانه هستید و به همه چیزش علاقه‌مندید. ولی وقتی دیگران حکومتان را اداره کنند، می‌خواهید غریبان کنید.

در دربار وجود داشته‌است. همه اینها در چرخه‌های انقلاب مشروطه تأثیرگذار بوده‌است. همه این مسائل جنبه فرهنگی دارد. هیچ ملتی دلیش نمی‌خواهد در کنار حکومت، فرماپذیر صرف باشد. می‌خواهد در عین فرمانبری، فرمانده هم باشد. وقتی کشوری را خودتان اداره می‌کنید، صاحبخانه هستید و به همه چیزش علاقه‌مندید. ولی وقتی دیگران حکومتان را اداره کنند، می‌خواهید غریبان کنید.

در دربار وجود داشته‌است. همه اینها در چرخه‌های انقلاب مشروطه تأثیرگذار بوده‌است. همه این مسائل جنبه فرهنگی دارد. هیچ ملتی دلیش نمی‌خواهد در کنار حکومت، فرماپذیر صرف باشد. می‌خواهد در عین فرمانبری، فرمانده هم باشد. وقتی کشوری را خودتان اداره می‌کنید، صاحبخانه هستید و به همه چیزش علاقه‌مندید. ولی وقتی دیگران حکومتان را اداره کنند، می‌خواهید غریبان کنید.

در دربار وجود داشته‌است. همه اینها در چرخه‌های انقلاب مشروطه تأثیرگذار بوده‌است. همه این مسائل جنبه فرهنگی دارد. هیچ ملتی دلیش نمی‌خواهد در کنار حکومت، فرماپذیر صرف باشد. می‌خواهد در عین فرمانبری، فرمانده هم باشد. وقتی کشوری را خودتان اداره می‌کنید، صاحبخانه هستید و به همه چیزش علاقه‌مندید. ولی وقتی دیگران حکومتان را اداره کنند، می‌خواهید غریبان کنید.

در دربار وجود داشته‌است. همه اینها در چرخه‌های انقلاب مشروطه تأثیرگذار بوده‌است. همه این مسائل جنبه فرهنگی دارد. هیچ ملتی دلیش نمی‌خواهد در کنار حکومت، فرماپذیر صرف باشد. می‌خواهد در عین فرمانبری، فرمانده هم باشد. وقتی کشوری را خودتان اداره می‌کنید، صاحبخانه هستید و به همه چیزش علاقه‌مندید. ولی وقتی دیگران حکومتان را اداره کنند، می‌خواهید غریبان کنید.

چنین آدمی زاده انقلاب مشروطیت است. پرورده این انقلاب است. نقل می‌کند روزی که ناصرالدین شاه را تیرزندان من در صحن حضرت شاه عبدالعظیم مشغول بازی بوم،روایت چنین شخصی خیلی با روایت کسی که رویدادهای انقلاب مشروطیت را از روی آثار دیگران بخواند و خودش هست ولی در دیده‌ها و شنیده‌های مستقل و مستقیم کمتر احتمال خطا وجود دارد.نکته دیگر اینکه محمد علی نهرانی، شخصیتی فرهنگی، استاد و رئیس دارالفنون و مؤسس کتابخانه مرکزی ایران و در عین حال نماینده مجلس و نماینده جامعه روحانی‌پورده است. او انسانی بوده که حرف‌هایش اعتبار لازم را دارد و قلمش هم بسیار رساست.

آیا ایشان آثار منتشر نشده‌ای هم دارند که تصمیم به انتشار آنها داشته باشید؟

بله. یکی از این آثار خلاصه‌ای از کلیله و دمنه است. دیگری خلاصه‌ای از مرزبان‌نامه و دیگری کتابی که به شیوه جنگ کتوب شده است. کتابی است که به سبک سعدی است. هم فکر بسیار فاضلی و هم شعرهای خوبی دارد.البته آثار مشغول کار بر روی این آثار نیستم و قصد چاپ فوری آنها را ندارم. چون با این وضعیت نشر، در فروش این آثار نا حدودی تردید دارم. البته اگر ناشری حاضر به سرمایه‌گذاری باشد، من آماده همکاری هستم. شما مورخه «تاریخ انقلاب مشروطیت» همان فرهنگي را در پیدایش نهضت معنیه کرده‌اید و انقلاب مشروطیت را انقلابی فرهنگی می‌دانید. در حالی که به باور عموم، مشروطیت، انقلابی سیاسی است.

ببینید، آزادی‌کشتی است در انسان. از زمانی که انسان خود و محیطش را شناخته است، همیشه در این فکر واندیشه بوده که قید و بند را از دست و پا و دگرش بردارد. هر ملتی تا وقتی طعم آزادی را نچشیده باشد و نسبت به آن جاهل باشد، ممکن است علاقه‌ای هم به آن نداشته باشد. اما زمانی که روزنه‌ای باز شده، بی‌گمان رغبه خواهد شد تا از آن راه به دست بیاورد. در مسافرت‌هایی که ناصرالدین و مظفرالدین شاه به اروپا داشتند، دیده‌ها و شنیده‌های خود را برای درباریان تعریف کردند و درباریان برای دیگران گفتند و ولوله‌ای در میانشان افتاد که اگر ما می‌توانیم به آن شکل زندگی کنیم، چرا باید این قدر عقب افتاده و آشفته باشیم؟ این نوع نگاه تبعات خودش را در دربار گذاشت. تا اینکه پای دانشجوهای هم به اروپا باز شد و این فشر در بازگشت گفت آزادخواهی، قانون‌طلبی و مساوات را با جامعه تزریق کرد. اینها همه تأثیر گذاشت. بنابراین نمی‌شود که از انقلاب مشروطیت انقلابی سیاسی بود که از طرف خارجی اداره شده باشد، بلکه باید گفت که یک طغیان مردمی بوده. در واقع این انقلاب در میان مردم رخنه کرده بود.

اولین گروه دانشجویان در بازگشت از اروپا راجع به انقلاب علم و تکنولوژی حرف می‌زدند، اولین پزشکان و جراحان از خارج می‌آمدند و سوغاتی‌هایی که می‌آوردند، سوغات علم و فرهنگ بود. کم‌کم روزنامه‌های خارجی وارد کشور شدند. در انقلاب مشروطیت انجمن ملی تأسیس شد که ظاهر آکار ظمی می‌کرد ولی در باطن کار سیاسی انجام می‌داد. نفی زاده، فرغی، مرحوم کاتوزیان و دیگران در این انجمن‌ها کتاب‌های منتشر کردند که نتیجه همین آگاهی‌ها

آیا تمام آثار محمد علی نهرانی نژد شما بوده؟ و چرا این قدر دیر به فکر چاپ تاریخ انقلاب مشروطیت افتادید؟

این آثار پیش پسر بزرگ محمد علی نهرانی - مرحوم دکتر علی کاتوزیان- بود.ایشان زنده بودند بنا به دلایلی برای انتشار این آثار کوششی نکردند. زیرا با وجود اینکه استاد دانشگاه و پزشکی بودند، در انتشار کتاب احتیاط می‌کردند.بعد از فوت ایشان با توجه به اتمامی که وراثت به من داشتند، پیشنهاد چاپ این آثار را به آنها دادم و همه پذیرفتند. من هم بعد از آن اقدام به چاپ و انتشار این آثار کردم. مقدمه‌ای بر این کتاب نوشتم. متن را تصحیح کردم و بازه‌ای مطالب را منظم کردم. بخشی از یادداشت‌ها برانگشته بود و من آن را به صورت کتاب ننویس و منتشر کردم. تاکنون دو کتاب از ایشان چاپ کرده‌ام که یکی همین «تاریخ انقلاب مشروطیت» است که برداشت‌های خاصی ایشان از جنبش مشروطه است. کتاب دیگر ایشان هم «فرهنگ کاتوزیان» است.

تازه‌ترین کتابی که کار کرده‌ام، تحقیقی است که سازمان ملل متحد به دانشگاه تهران واگذار کرده بود و دانشگاه تهران هم از من خواست که این تحقیق را انجام بدهم

اما خصوصیتی که کتاب «تاریخ انقلاب مشروطیت» دارد این است که اولاً خود مؤلف در تمام جزئیات تاریخی آن روز حضور بی‌فعال داشته به طوری که در آن کتاب می‌نویسد: «شاید ما حاج آقا سید عبدالله جلسه داشتیم و یاد دیگر سران انقلاب این تصمیم را گرفتیم و این تصمیم چطور ابلاغ شد و چگونه انتشار پیدا کرد.نکته دوم این است که محمد علی نهرانی افکار مرفعی و پیشرفته‌ای داشته به طوری که در همان روزها آثار و قباغ ایران را در روزنامه‌های خارجی هم می‌دید و در این کتاب ذکر می‌کرده است. منبع غالب مطالبی را که می‌آورده در پانویس ذکر می‌کرده. منابع اطلاعاتی او در نوشتن این کتاب با دیده‌ها و شنیده‌های مستقیم خودش بوده یا اطلاعاتی که پدرش در اختیار ایشان می‌گذاشته است.

چه رویدادهایی را به نقل از پدرش ثبت کرده‌است؟ مثلاً می‌گوید با پدرم شش‌هفتی رفتیم به مجلس درس حاج سید جمال‌الدین اسدآبادی که آن روز تعجبش کرده بودند و همه می‌ترسیدند. پدرم به او ارادت داشت و من چوچه ده‌هوازه ساله پای منبر او می‌نشستم. او به چند زبان آشنایی داشت و با تمام شخصیتی که به زبان‌های دیگر حرف می‌زدند، صحبت می‌کرد و من لذت می‌بردم.

دکتر ناصر کاتوزیان پیش از چهار دهه است که در حوزه تحقیق و تدوین فعال است و هنوز هم به عنوان یکی از استادان برجسته حقوق در دانشگاهها تدریس می‌کند و حاصل کارش تاکنون ۴۴ عنوان کتاب و صدها مقاله در زمینه حقوق ، قانون و فرهنگ بوده که برخی به چاپ‌های مکرر نیز رسیده‌اند. «تاریخ انقلاب مشروطیت ایران» اثر او محمدعلی نهرانی کاتوزیان به اهتمام وی همراه با مقدمه‌ای جامع چندی پیش از سوی شرکت سهامی انتشار به بازار آمد که بهانه این گفت‌وگوست. آخرین کتاب دکتر کاتوزیان به سفارش سازمان ملل متحد در زمینه آزادی اندیشه و بیان است که هفته گذشته از سوی دانشگاه حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران چاپ و منتشر شده است

آقای دکتر، اگر موافق باشید، گفت و گو را با موضوع جایزه صلح نوبل خاتم‌شیرین خدای شروع کنیم بخش عظیمی از افراد جامعه این جایزه افتخاری برای کشور و صلح دوستی مردم ایران شده و جایگاه خاتم عبادی را در حوزه علم حقوق در مقایسه با استادانی همچون شما، افتقد رفع نمی‌دانند...

من از این نظر که جایزه صلح نوبل برای خاتم‌شیرین کتوزی ایران شده و از این نظر که یک زن ایرانی برنده این جایزه شده است، بسیار خوشحالم. از جهت دیگر شاید این افتخار نصیب من هم شده باشد.برای اینکه من چندین سال در دانشگاه معلم خاتم عبادی بودم. خاتم عبادی در دوره لیسانس و فوق لیسانس دانشجویی دانشگاه حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران بودند. اما ملاک‌ها و معیارهایی که باعث رویز جایزه صلح نوبل با جایز دیگر می‌شود، بر پایه جایگاه علمی فرد نیست. تلاش مبارزاتی شخص در احقاق حقوق افراد، تلاش در جهت تحقق و اجرای قوانین حقوق بشر در یک جامعه و شناختن آن شخص از سوی جماع بین‌المللی از معیارهای اعطای این جایزه‌است. وانگهی این جایزه نشان از توجه جامعه جهانی به وضع حقوق بشر و دادگستری در ایران دارد.

از این نظر برای پیروزی خاتم عبادی خوشحالم و به ایشان تبریک می‌گویم. در ضمن نگارن هم همشم که آیا ایشان قادر هستند با این بار بزرگی که بر شانه دارند، به وظیفه خود عمل کنند؟ من برای ایشان دعای خیر می‌کنم و امیدوارم که بتوانند. شما از این اتفاق آرزوی شکر دارید اما پاسخ شما به سؤالاتی که کتاب‌های حقوقی ایشان را در ردیف آثار مطرا اول نمی‌دانم، چیست؟ کتاب‌های حقوقی ایشان مفید است. آثار زیاد برجسته‌ای نیست ولی به هر حال خاتم عبادی حقوق‌دانی است قابل اراد و حق طلب و نالدآزادی هم مبارز، مجسم و این ویژگی‌ها از ایشان شخصیت قابل تقدیری ساخته است. باز هم تأکید می‌کنم که جایزه اهلبانی جایزه تلاش و کوشش برای صلح و آزادی است نه جایزه علمی.

آقای کاتوزیان، چندی پیش کتابی از محمد علی نهرانی کاتوزیان با عنوان «مشاهدات و تحلیل اجتماعی» شده بود. شما چه سنجشی با نویسنده این کتاب دارید؟ محمد علی نهرانی عیوی من بود.ایشان بزرگ فامیل خانواده ما بود و انتخاب کاتوزیان برای نام خانوادگی ما توسط ایشان انجام شده بود.ایشان با زبان شاهنامه و زبان پهلوی آشنایی کامل داشت. نام خانوادگی ما که از چند نسل پیش در تهران متولد و ساکن شده بودند، نهرانی بود.

نگارنده

شماره ۱۵۱ شنبه ۸ تیر ۱۳۸۲

خوب، روایتی که از انقلاب مشروطه در این کتاب می‌خوانیم، با خیلی از موارد در دیگر کتاب‌ها اختلاف دارد. یونسفنده خودش در این کتاب مطرح می‌کند که؛ چطور فلاں رویداد یا فلاں مسأله به آن شکل نوشته شده است، در حالی که عومد در جریان س‌ساله بوم که آن گزیده نبود، اتفاقاً همین اختلاف نظر هاست که گوشه‌های پنهان تاریخ ما را روشن می‌کند. چرا راه دور برویم؟ در جریان همین انقلاب اسلامی ایران، برداشت ما که در متن رویدادها بودیم، با برداشت‌هایی که نسل امروز از این واقعه دارند خیلی تفاوت دارد.

انقلاب مشروطه مسافده بود با راهی اوزا اوی

استفاده کلیسا آیا این دو رویداده بر هم تأثیر گذاشته بودند؟

رو ببینید، در آن مقطع حکومت در دست روحانیون بود، یعنی شاهان هم مجبور بودند از آنها اطاعت کنند، قوه قضاییه هم در دست آنان بود. جامعه آن روز وضع نامطلوبی داشت، بخش بزرگی از این کتاب، اختصاص دارد به آراء متضادی که دادگاههای شرعی صادر می‌کردند و مردم به عدالت دسترسی نداشتند. در واقع جنبش مشروطه با طلب عدالتخانه شروع شد. یعنی ابتدا عدالت می‌خواستند، بعد مجلس قانون و آزادی در حالی که عدالت را مقدم بر همه چیز می‌دانستند. جدایی کلیسا از حکومت در اروپا، به این مناسبت در داخل کشور دامن زد و این انتظار را ایجاد کرد که در ایران هم همین اتفاق می‌افتد. در واقع همین هم شد. وقتی انقلاب مشروطه پیروز شد، کسانی که در رأس امور بودند سعی می‌کردند خود را از مظالم گذشته برسانجوه دهند. عده‌ای بر این باورند که از انقلاب مشروطه تا انقلاب اسلامی، ما در یک چرخه میوب گرفتار آمده‌ایم و همچنان آزادی، قانون و عدالت جزو شاره‌ها و مناسبات اولیه ماست

تحلیل وضعیت یک جامعه واقعاً کار مشکلی است. یک زمان انسان برای گزیز از خطری، راهی را انتخاب می‌کند. بعد همین راه وی را با خطری مواجه می‌کند که از خطر اول هولناک‌تر است. در انقلاب مشروطیت ما نسبت به تمرکز قدرت در دست دولت بسیار راضی و مشتاق بودیم. بعد به استبداد مطلقتی رسیدیم و دیگر این هم غیر قابل تحمل شده بود. جامعه قبل از انقلاب اسلامی با جامعه قبل از انقلاب مشروطیت زمین تا آسمان فرق داشت. مردم بسیار آگاه شده بودند و کتوری‌های جدید علم سیاست را می‌آموختند. من طرفدار جدایی کامل نین از حکومت نیستم. هر حکومتی احتیاج به معنوی دارد و این معنویت بخصوص در کشورها مکه اجتماعی و اخلاقی قانون‌گرایی تعاریف بسیار لازم است. من فعلاً جایگزینی برای این امر نمی‌بینم. اگر دین را از جامعه و سیاست حذف کنیم دچار هرج و مرج اخلاقی می‌شویم. کما اینکه در فضی از اقتضای جامعه که انتقادات مذهبی‌اشان کم است می‌بینیم که چه چیزهایی جای آن را می‌گردد بی بند و یاری، بی علاقه‌گی، فرار از کشور، بی‌اعتنایی به فرهنگ کشور، بی‌اعتنایی به اخلاق عمومی، تنفر از مذهب، موسیقی، ادبیات، تاریخ هر آنچه که مربوط به ایران است. وقتی این مسائل را می‌بینیم نه از نظر اقتصادی که معنویت را از سیاست جدا کنیم، منتها بحث در اندازه و سنجش‌گی این دخالت است که مانع حکومت مردم (جمهوری) و پیشرفت و آزادی اندیشه و بیان نشود.

به این نکته باید توجه کنیم که ما در عصری زندگی می‌کنیم که همه چیز آن دچار تحول شده است. یعنی مدار علم بر محور تحول، تغلّی، تغییر و تخرابی می‌چرخد. ما نباید قواعد مذهبی را در مقابل نیازهای جدید قرار بدهیم. برای اینکه تجربه نشان داده که هر وقت سنت و نیاز در تقابل با یکدیگر قرار گرفته‌اند، سرانجام نیازها پیروز شده‌اند. بنابراین اگر سنت حامیان را دوست داریم، باید سعی کنیم که آنها را با نیازهای جدید جامعه تطبیق دهیم. یعنی

هنر یک حقوق‌دان باید این باشد که در عین حفظ سنت‌ها اصول، راهها و هدف‌ها، قوانین و قواعد جدید را هم با آنها تطبیق دهد. در انقلاب مشروطیت، به جز علمای علمای مذهب، علمای علوم دیگر برای مردم شناخته شده نبودند. طبیعی است که مردم به علمای خود احترام نگذارند. الان علوم دیگری پیدا شده که هر کدام برای مردم ارزش ویژه‌ای دارند. بنابراین بنده گرفتن افکار دانشمندان جدید که به افکار دانشمندان قدیم ملحق شده، ممکن است ایجاد دلسرده کند.

هر علمی بخصوص علوم انسانی که با فرهنگ یک جامعه ارتباط دارد، عواهد ناخواه در آن فرهنگ نتایج یک ورزشکار خوب، یک روحانی خوب، یک نویسنده یا شاعر خوب، همه باید به یک اندازه کارشان در جامعه مورد توجه و احترام باشند. اما اگر یک طقه بخواهد طبقات دیگر را تحت سلطه خود قرار بدهد، آن وقت برخورد و نضاده به وجود می‌آید. شاید یکی از دلایل موفق نبودن اتحاد حوزه و دانشگاه، ناشی از همین رویه برتری‌جویی بود. **آقای دکتر، شما در سال ۶۰ کتاب مگلدی بر انقلاب**

♦ تحلیل وضعیت یک جامعه واقعاً کار مشکلی است

اوانه را مستتر کرده بودید دیدگاههای آن روز شما در این کتاب، با توجه به دیدگاههای امروز شما چقدر تغییر و تحول شده است؟
ولی در اصول، هیچ تغییری نکرده است. ولی دیدگاه‌ها که داشتیم یعنی پویایی فقه و خدایی نکردن حکومت از معنویت در عین حال مراسم نیوند عقاید قدیمی در راه نیازهای کشور. پایه و اساس تئوری و فکر من همین هاست که دیروز بود و امروز هم هست.

الان چه کتابی در دست نوشتن یا انتشار دارید؟
تازه ترین کتابی که کار کرده‌ام، تحقیقی است که سازمان ملل متحد به دانشگاه تهران واگذار کرده بود و دانشگاه تهران هم از من خواست که این تحقیق را انجام بدهم. این تحقیق راجع به آزادی اندیشه و بیان است که هم مقدمه آن را نوشته‌ام و هم طرح تدوین آن را ریخته‌ام. افرادی هم از دانشگاه تهران در این زمینه با من همکاری کردند و سلسله مقالاتی از جهات مختلف نوشتند که در همین کتاب چاپ شده است. این کتاب را بتازگی دانشگاه، حقوق دانشگاه تهران منتشر کرده است. **آقای دکتر، سطح مطالعه و میزان کتابخوانی دو جامعه ما بسیار پایین است و عده‌ای بر این باورند که دانشجویان امروز کتاب نمی‌خوانند.**

من اصلاً این نظر را قبول ندارم که دانشجویان نسبت به قبل از انقلاب سطح سوادشان پایین‌تر است یا کمتر کتاب می‌خوانند. دانشجویان امروز هم آگاه‌تر شده‌اند و در رشته‌ای که من کار می‌کنم، نه تنها ضعیف‌تر نشده‌اند، بلکه قوی‌تر هم شده‌اند و جهش قابل توجهی داشته‌اند. زمانی که ما درس می‌خواندیم، در همین رشته حقوق مدنی تنها یک جلد کتاب داشتیم، الان ادبیات مهمی در این زمینه شکل گرفته است تنها من نیستم، دیگران هم نوشته‌اند. الان صدها کتاب در اختیار دانشجویان هست. فرهنگ یک کشور هر چند مهم‌انمی هم بر سر اهل باشد، نمی‌ایستد و به راه خود ادامه می‌دهد.

یادداشت

همیان

فرهنگ، ارتباطات، اطلاع‌رسانی و آموزش

الوین تافلر معتقد است جهان امروز دنیای توسعه ارتباطات و به عبارتی کلیه الکترونیکی است. کلیه‌ای که در آن سرعت بخشیدن به جریان اطلاعات و دسترسی و دستیابی آسان به آن نمونه‌های نموده یافته‌ای از پیشرفت یک جامعه است. مسلماً آسان‌سازی و سرعت بخشیدن به جریان اطلاعات و دسترسی و دستیابی آسان به بانک اطلاعات، منافع ملی قابل توجهی را به بار می‌آورد چراکه جریان اطلاعات و پذیرش مؤثر را می‌توان با بهره‌گیری از اقدامات و کارکنان و همچنین صرفه‌جویی در زمان، وقت و کاهش هزینه‌های ترافیک افراد و روابط به فرجام رساند.

آنچه که مهم است، ساماندهی این اطلاعات و جریان پیش رونده آن به صورت یک بانک اطلاعاتی (Data Bank) و ارائه صحیح و کاربردی آن برای کاربر (User) می‌باشد و مهم برآوردن سریع نیازهای فرهنگ عمومی جامعه در حوزه‌های مختلف از قبیل انتشار کتاب، نشریه، اطلاع‌رسانی الکترونیکی و بانک‌های اطلاعاتی است. همچنین به عنوان نمونه استفاده از سیستم آسان شده و شتاب داده شده (EDI) می‌تواند به پیش ترخیص سریع کالا‌های وارداتی و صادراتی کمک کند. به عبارت دیگر با استفاده از این شیوه و بانک اطلاعاتی آن می‌توان به طرز مناسب و در زمان مناسب جهت تجارت، حمل و نقل، بارگیری و تخلیه کالا اقدام کرد و تسهیلات لازم جهت آگاهی و اطلاع تجار و اقشار مختلف جامعه در سطح و وضون متعدد اقدام کرد. به عنوان مثال در حوزه تجارت، سنسگاپور مدعی است که با اتخاذ این روش و دیگر روش‌های مناسب تسهیل تجارت، هر ساله بیش از یک درصد محصول ناخالص داخلی (GDP) را افزایش می‌دهد. این نکته یعنی سرعت بخشیدن به جریان اطلاعات و دستیابی سریع به بانک‌های اطلاعاتی در امور فرهنگی و آموزشی را می‌توان قابل توسعه و تعمق دانست، یکی از چالش‌ها و معضلات بزرگ کشورهای جهان سوم بحث نهماج فرهنگی از طریق ارتباطات و وسایل ارتباط جمعی در دنیای مدرن امروز است.

هر کشوری دارای پیشینه تاریخی و فرهنگی خاص خود است و اگر این فرهنگ و تاریخ به نسل‌های آتی انتقال نیابد و بازگو نشود، محکوم به مرگ خواهد بود، به عبارت بهتر تکرار و بیان اندیشه‌های خاص و فرهنگ یک مرز و بوم توسط مراکز آموزشی، آموزشگاهها و هنر‌گاه‌ها و… موجب پویایی یک فرهنگ و حفظ میراث فرهنگی و یادمان‌های یک جامعه می‌شود.

آنچه که مهم است در دنیای مدرن ارتباطات، شیوه‌های انتقال اطلاعات در زمینه‌های مختلف و دسترسی به آنها از اهمیت بسیاری برخوردار است. بنابراین مبادله اطلاعات و جمع‌آوری آنها به صورت یک بانک در زمینه‌های فرهنگ و تمدن و آموزش و دسترسی آسان به این اطلاعات به عنوان مراکزکی جهت حفظ و اشاعه فرهنگ و تمدن و آموزش خاص فرهنگ کشور و همچنین برخورد و گفت‌وگو با دیگر تمدن‌ها، برای دانشجویان و نسل نواندیش و جوان کشور چه در زمینه‌های اقتصادی و مهمتر از آن فرهنگی و آموزشی از ارزش فوق‌العاده‌ای برخوردار است.

بانک اطلاعات جامع آموزشگاههای کشور (همیان) به عنوان یک بانک اطلاع‌رسانی و در خصوص کلیه آموزشگاههای کشور در تمامی اصناف و شقوق می‌باشد که به عنوان اولین بانک جامع اطلاع‌رسانی در زمینه فرهنگی می‌گردد تا زمینه‌سازی برای فعالیت در عرصه فرهنگ و تمدن به شیوه فوق‌الذکر برای کلیه اقشار جامعه باشد.

این بانک اطلاعاتی به همت کارشناسان شرکت آرسن آران تهیه و توسط نشر مشارکت در دست انتشار است. این طرح نو که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مورد حمایت و پشتیبانی قرار گرفته به عنوان یک حرکت پیشرو و مبتکرانه در زمینه اطلاع‌رسانی در خصوص:

- کلیه آموزشگاهها و مراکز آموزشی کشور
- معرفی رشته‌های مختلف آموزشی
- ارائه اخبار فرهنگی و آموزشی
- اعلام نتایج آزمون‌های مختلف و استخدامی کشور
- ایجاد امکان مشاوره‌های مختلف فرهنگی و آموزشی و برپایی آزمون‌ها و همایش‌های ملی و…

می‌باشد که به صورت مکتوب (در قالب کتاب) و CD نرم‌افزاری به صورت رایگان با امکانات جست‌وجو و از همه مهمتر یک سایت اینترنتی به نام www.Hamyaa.com ارائه می‌شود که می‌تواند به عنوان یک بانک اطلاعاتی و همچنین جریان سریع اطلاعات در اختیار قشر عظیمی از جامعه قرار گیرد. با استفاده از این بانک می‌توان بدون اتلاف وقت و هزینه راهکارهایی جهت آشنایی با مراکز آموزشی و فرهنگی کشور و دیگر کشورهای جهان برقرار نمود و نیز بوسیله سایت همیان می‌توان از مشاوره‌های متفاوت جهت فراگیری شیوه‌های مدرن آموزش و با رشته‌های مختلف آموزشی و فرهنگی، هنری بهره گرفت. همچنین از آخرین اخبار علمی و فرهنگی روز مطلع شده و دانش مدرن روز و تاریخ و فرهنگ ملل متفاوت و همچنین مراکز آموزشی مختلف در قالب تحصیلی و هنری در سطح کشور آشنانده که خود موجب‌تکثف و شکوفایی و بروز استعدادهای نوین و خلاق خواهد بود. باید توجه داشت که عملیات آگاه‌سازی باید در ابتدا به منافع ملی توجه کرده و این مهم باید از طریق آموزش نهادینه شود. به منظور آماده شدن و امکان اتخاذ تصمیم صحیح این رویه شامل مطالعات، امکان‌سنجی، ارزیابی منافع، هزینه‌ها و فعالیت‌های برنامه‌ریزی فرهنگی است و همچنین نیازمند سرمایه‌گذاری و پشتیبانی نامرحله سربره شدن منافع و هزینه‌ها و آنچه که از سوددهی آن می‌ماند صرفه‌جویی در وقت و زمان و رشد و تعالی فرهنگی و آموزشی کشور است.

کتابخانه

شماره ۱۵۱۵ پنجم آذر ۱۳۸۲ ۱۱

سفری پرماجر همراه بندباز

محمد طلوعی با انتشار اولین مجموعه شعرش «خاطرات بندباز»، درست مانند عنوان کتابش، مانند بندبازی است که روی بندی طولانی و پرابک، گام‌هایش را شروع کرده است. کوچک‌ترین لغزشی، او را از طناب، به پایین خواهد کشید یا ممکن است با اولین صدای تشویق جماعت تماشاگر، اگر بندباز ماهری نباشد، بیندازد را با حسرت روانه خانه کند. البته اگر این طناب طولانی را طی کند، پاداشی در خور خواهد داشت؛ پاداشی که هم منتقدان آن را تأیید خواهند کرد و هم عامه مردم.

اولین نکته‌ای که در نوشتار «خاطرات بندباز» وجود دارد، وجود به هم پیوسته شعرهاست، به گونه‌ای که کتاب را باید یک مجموعه شعر دانست، نه گزیده‌ای از شعرهای پراکنده که این نکته در سال‌های اخیر، کمتر به چشم می‌خورد. محمد طلوعی، با داستان‌های ایرانی، لب بارون و «شعرهایی برای آزاده» عملاً کتاب را به سه قسمت تقسیم کرده که ارتباط درونی در هر فصل و ارتباط سه فصل با هم «خاطرات بندباز» را به کتابی منسجم تبدیل کرده است.

دوین نکته مجموعه، هستیشی خلاقانه زبان نوشتار و زبان تصویری است. کار گرافیکی کتاب را نمی‌توان به هیچ تصویرگری‌هایی از نوع مرسوم دانست. گاهی سطرهایی با «فونت دست نویسی» خود حالتی دیداری به اثر می‌دهد و گاه لکه‌ای جوهر، خط و یا یک سطح خاکستری، نگاه مخاطب را به لابه‌های پنهان متن می‌برد. علاوه بر همه اینها، جاهایی از متن، که اتفاقاً دست نویسی هم هستند، به عمد کمی محو شده‌اند که خواننده می‌تواند از هر دو کوچه به مدار برسد. یعنی هم با خواندن این کلمات و هم با ندیدن آنها و در اینجا شعر تعبیر همان خیال‌ها درازی می‌شود که کوچه‌های مختلفی را در دو سوی خود دارد و مخاطب هر وقت که خواست، می‌تواند خارج شود و این قدرت شعر است؛ قدرتی که تیر از داشتن آن محروم است. در شعرهای «خاطرات بندباز» از هر چه سفری شعر دیگر ما با سفری پرماجر آریو رویم. سفری که شاعر ما را به نجر به آنها متفاوت و جدیدی آشنا می‌کند که پیشتر یا آنها را ندیده‌ایم یا برپایمان بی‌اهمیت بوده‌اند و این نکته با توجه به پیوستگی مفهومی این کتاب، کاری حالب توجه است.

با این همه و با وجود استفاده از تصویرهای نام زبانی و استعاری، گاه معنا به شکلی ناملموس حرام می‌شود. طلوعی که می‌خواهد زبان نحوی جدیدی برای کارش خلق کند، گاه با نحن پیچیده و جیشش توجه خواننده را از متن دور می‌کند و خواننده به جای آنکه از کاربرد خلاقانه زبان برای رسیدن به لابه‌های پنهان متن بهره‌برد، در همان سطح می‌ماند و به این ترتیب ممکن است تمام نقش‌های خلاقه زبان تصویری و تصویر زبانی از دست برود و این نکته همان خطر افتادن از بند دست، طلوعی، اگر نگاه اول خواننده‌ار از دست شدن نمی‌تواند او را با سفری ادیبه‌وار به ذیای مشتق برده‌دنیایی که خواننده امروز سخت به آن نیاز دارد.

که بدلی که توی آتش می افتد/الشک همه ی حصار در می آید/الشک‌ها ما را با خود خواهد برد/مثلاً تا کج حصار/و آنجا تو را خواهم دید/که سرخ پوشیده‌ای/مثل دلی که توی آتش بود/ و جمله‌هایی که لغوه دهان عشاق است/توی دهان من ختم و راست می‌شوند…

کتاب‌دو

زهرا حاج محمدی

کتاب‌سازی در حوزه حقوق

تشریح‌کتاب‌های حقوقی در گفت و گو با سیدعباس حسینی نیک، مدیرانتشارات مجد

داشته باشد. چگونه می‌توان رویکرد مردمی به این نشر داد یعنی کتاب‌هایی منتشر کرد که مردم علاقه‌مند به مطالعه آنها باشند؟

در هر دو زمینه کار انجام شده یعنی هم کتاب‌های تئوری حقوق که فقط به درد وکلا، دانشجویان و… می‌خورد و هم کتاب‌هایی با رویکرد مردمی که البته کافی نبوده است. یکی از پروژه‌های تحقیقی ما هم مجموعه‌های اماچه می‌دانیم/از مباحث حقوقی است. مثل قانون معامله کردن، دادخواست نوشتن چک صادر کردن و امثال اینها که مردم به آن نیازمند هستند. این کتاب‌ها به صورت جیبی چاپ می‌شود، بازم به قول دارم که این مجموعه نیز کاربرد عمومی ندارد.

کتاب‌های حقوقی مثل مباحث سیاسی و اخلاقی و ادبی نیست که هر کس هر روز نظریه‌ای در آن به اثبات برساند

می‌خواهم پرسش که چگونه می‌توان کتاب‌های حقوقی را از وجهه آرسویی آنها برای مردم خارج کرد؟ کتاب‌های حقوقی مثل مباحث سیاسی یا اخلاقی و ادبی نیست که هر کس هر روز نظریه‌ای در آن به اثبات برساند. قانون، قانون است و کسی نمی‌تواند از عویش قانون بنویسد. ما می‌توانیم پژوهش‌های جدیدی بنیاده کنیم. مثلاً تقسیم حقوق به کتاب‌های منع و مآخذ که سال‌ها پیش منتشر شده و امروز هم به آنها نیاز است. دوم کتاب‌های علمی حقوقی، سوم قانون مدنی، سوچر و مستأجر، مجازات اسلامی و… کارشناسی آزمون‌ها، آزمون وکلا، سردفتران، قضات، مشاوران حقوقی و کارشناسان رسمی دادگستری را در بر می‌گیرد، پنجم، قوانین برای عموم مردم. در این حوزه طرخی داریم که هنوز عملی نشده است. با پیشنهاداتی که به مرکز پژوهش‌های جرم‌شناسی دانشگاه تهران ارائه کرده‌ایم. از این پس می‌توانیم طرح‌های پژوهشی باگانی شده در این مرکز را به پرداخت حق‌التحقق مجریان آن، به چاپ برسانیم. به همین منظور از آنها خواسته‌ام تا در جلسات و شوراها پژوهشی خود شرکت داشته باشند. پژوهش‌های این مرکز خاص است، مثل بحث بر روی فرار دختران از منزل، اعتیاد، کودک آزاری و حقوق کیفری اطفال.

حوزه چقدر علمی - حقوقی پرگرمه دو این حوزه چقدر کار شده؟ نسبت به موضوعات غرب و چقدر اندازه جامعه حقوقی ما تئوری طرح کرده و چقدر تألیف و ترجمه انجام شده است؟ به هر حال بخشی از قوانین جاری ما تحت تأثیر حقوق برخی کشورهاست.

کتاب‌های علمی که ما مدنظر داریم، از بزرگان علم حقوق است. به عنوان مثال مرحوم دکتر کی‌نیه در کتاب ترجمه دارد. اگرچه او برای ایرانی‌ها جرم‌شناسی را لایقی هم دارد. او اعتقاد داشت نویسندگان دنیا مباحث عمیقی در این زمینه مطرح کرده‌اند. در نظر داشته باشید که قواعد و قوانین پژوهش

قانون مدنی، مجازات اسلامی، آیین دادرسی مدنی و آیین دادرسی کیفری به عنوان اقل‌ترین کشور و در کنار قانون جرمی مثل قانون اساسی و تجارت با بر اساس تفکرها شده، نوشته شده مثل حقوق مربوط به بحث مالکیت، موچر، مستأجر، خواجه‌ادارت و… با براساس حقوق فرانسه.

بهرتر است کسی به عقب برگردد. در سال ۱۳۰۷ که قانون مدنی در زمان رضاشاهپهلوی نوشته شد، جمعی از حقوق‌نویسان از جمله آلفرد پری از فرانسه، آیت‌الله سنگلاخی، آیت‌الله معقلی، آقای کتونی، محمد بروجرئی، دکتر حسن امینی و دیگران به مدت چهار سال نگارش قانون مدنی را مهیا کردند. در قانون نوشته شده توسط آنان نیز با بر مبنای فقه شیعه بوده و با نشأت گرفته از حقوق فرانسه اساساً متأثر از حقوق فرانسه هستند و آن زمان مرکز معیتر حقوق و قوانین در نابود و بسیاری از جوامع تحت تأثیر آن جامعه، قوانین خود را نوشته‌اند. به عنوان مثال قانون تجارت ما کاملاً براساس تجارت فرانسه است. اما قانون مجازات ما تماماً بر مبنای فقه شیعه است. تعزیرات هم بر مبنای فقه شیعه است که مقتضیات زمان را در بر می‌گیرد. پس در این سال‌ها بخشی از مباحث حقوقی فرانسه وارد قانون شده است.

بخشی از مباحث جدید، مدرن روز دنیا مثل اجناس کیفری اطفال، اینترنت، فقه زکات، مجازات‌های جایگزین، علل زندان‌ها و… قوانین اخیر هرگز حرفه و حقوق ما جانداشته است. ما در هیچ مثل دیگر کشورها راپدید نمی‌شویم. انتشار کتاب در مباحث اخیر تئوریاصلی، در قالب ترجمه بوده است. در کتاب‌های دکتر کهنیدی، کتونی‌زبان، سفلی، آخوندی، آشنوری، متین تفرقی، شمس و دیگر اسامید حقوق، آثار تألیفی هم چاپ دارند اما همیشه آثار آنها به مباحث فقهی و سنتی خودمان باز می‌گردد و فقط به درد خودمان می‌خورد و ما نمی‌توانیم به دستوری در این حوزه دیدگر کشورها داشته باشیم یا منتظر آثاری از آنها در این حوزه باشیم. از دیدنه کتاب‌سازی بگویید. در کلیه‌ها، کتاب‌سازی امروز امری واجب است. حقوق چقدر با کتاب‌سازی مستحکم دار؟

حقوق مثل دیگر زمینه‌ها از این آفت رنج می‌برد. اشخاصی هستند که از ناشران سفارش تألیف می‌گیرند و البته تخصصی هم ندارند. ما در این حوزه می‌توانیم به چند اسم داریم که کار آنها کتاب‌سازی است. آنها از روی کتاب‌های مختلف سرتق کرده یا مباحثی را با عناوین تازه چاپ می‌کنند. ناشرانی را هم داریم که بدون تخصص در این کتاب‌ها کمک می‌کنند.

تقریباً تمام ناشران حقوقی مشکلی در گرفتن مجوز ندارند و کمتر کتابی به خط قرمز آقایون زدیک می‌شود. گاه اعطای مجوز کمی طول می‌کشد اما به هر حال چون قوانین عرفی‌ال تغییر هستند، معمولاً باید در تصرفی در این حوزه صورت نمی‌گیرد. حقوق به مسائل سیاسی ارتباط کمتری پیدامی‌کند. حسابست‌بالندو کسی هم کنترل‌لی بر کیفیت کتاب‌ها و اینکه آیا کسی بالنده، ندارد. و در بحث فروش؟

تقریباً این کتاب‌ها به دلیل موضوع خاصش خوانشان با مشکل توزیع مثل اغلب ناشران دیگر مواجه هستند. ناشرانی که موفق شده‌اند بخش را سر و سامان دهند، کتاب‌هایشان کمتر با این مشکل مواجه است اما ناشرانی که سالانه کمتر از ۵۰ - ۶۰ عنوان کتاب حقوقی منتشر می‌کنند با مشکلات فراوانی مواجه هستند. ما سعی کرده‌ایم با کمک چهار - پنج ناشر فعال این حوزه، این مشکل را حل کنیم.

بسیار سال قبل داستان‌های حیوان سخنگو همه جا وجود داشتند. تا اوایل سال ۱۹۹۰ که دیگر خیلی از سرپیریان ملافه‌ای به این کتاب‌ها نداشتند. البته نویسنده‌گان آغازین داستان‌هایشان را هرگز با پرحرفی‌های موش‌ها و فریاده‌ها پر نکردند. اما نویسنده‌گان مبتدی با تپوه کتاب‌های یکی حیوانات سونگوشکل داشتند. حالا دوباره جریان عوض شده بود و به نظر می‌رسید که هر ناشری حیوانات جدیدی مخصوص کتاب‌های مصور تازه که چیزی هم برای گفتن دارند.

در هر صورت ششامی نوآیند همین طوری یک خرگوش بزمه را نوبی داستان پینازاید و انتظار داشته باشید که فرشی هم داشته باشد. اولین قافیه در نوشتن داستان‌های کودکان این است که داستان برمیآید محبوبیت، باورپذیری و شخصیت‌های منحصر به فرد استوار باشد. کتاب‌های حیوانات سخنگو عموماً از سه مدل پایه‌ای پیروی می‌کنند.

حیواناتی با خلق و خوی انسانی

در این کتاب شخصیت اصلی یا خاتوا درآش در یک جامعه حیوانی زندگی می‌کند که جامعه‌ای انسانی را منعکس می‌کند.

شخصیت اصلی هیچ‌ای شبیه خواننده است که افکار، احساسات و دغدگه‌های بیچه‌گانه وار اما ظاهر حیوانی آنها باعث محبوب‌تر شدن نویسنده بزرگتر می‌شود. پس حال فراموش کردن اینکه آنها انسان نیستند بی‌گناهی است.

نوع دیگری از کتاب‌ها داستان‌های هستند با

کتاب

تاریخ اجتماعی ایران

دعیمین جلد از تاریخ اجتماعی ایران در ۳۰۰۰ نسخه توسط مؤسسه انتشارات نگاه منتشر شد.

پس از انتشار نخستین دوره تاریخ اجتماعی ایران در سه جلد و از سوی انتشارات امیرکبیر، مرتضی راونقی با تقسیم‌بندی موضوعی و گسترش مطالب، اثری ده جلدی

خلق کرد که جلد دوم آن پیتی روی نداشت و پس از درگذشت راونقی و در وقت از راهی بازار نشر شده است. فلسفه در بیان قدیم و متمدن‌نگان فرهنگی ایران قبل از اسلام می‌وزاد.

در تاریخ فکر و اندیشه‌های فلسفی را از صدر اسلام تاکنون به چهار دوره ظهور اسلام تا استقرار حکومت عباسی، روزگار امدن عباسیان تا پایان قرن چهارم هجری، قرن پنجم تا قرن دوازدهم و قرن سیزدهم هجری تا روزگار ما تقسیم می‌کند.

نویسنده پس از آشنایی با اندیشه و جهان‌بینی مردم در دوره جاهلیت، خلفای راشدین و بنی‌امیه به وادی حکومت عباسی قدم می‌گذارد و پس از بررسی مکتب فلسفی، فرق و طریقات کثری در اسلام نظریات معروف نقل معزله و به متفکری همچون ابن‌سینا، فارابی، جلاج، ابن‌رَوَندی، مرزبان‌سخروی و… می‌وزاد.

روابط فرهنگی ایران و هند در فزون وسطه، تلاش روشنفکران در راه‌پیداری مردم، ادامه فرجه‌جات علمی در ایران و جهان اسلام در فزون وسطه، سیر فکر و اندیشه‌های علمی و فلسفی در اواخر عهد سلجوقی، سیر فکر و اندیشه‌های فلسفی و علمی پس از حمله مغول و چومداران اندیشه‌های جدید فلسفی و اجتماعی ایران و نظریه‌های فلسفی، اجتماعی و مذهبی در عهد صفویه و اندیشه‌های سیاسی به سیر تکامل علوم و افکار در اروپا و جهان مسیحیت از دیگر بخش‌های این کتاب است.

جلد دوم تاریخ اجتماعی ایران در ۵۵۰ صفحه، به بهای ۲۰۰۰ تومان نشر شده است.

ریشه ها

نیواوشی

حیوانات سخنگو در داستان‌ها

شخصیت‌هایی حیوانی که مثل انسان رفتار می‌کنند ولی بچه‌ها نیستند. آنها به تنهایی بدون پدر و مادر زندگی می‌کنند. گرچه آنها در دنیای حیوانات بزرگتر از بچه‌ها هستند ولی در واقع احساسات و نگرش بچه‌گانه در زندگی دارند.

الفبا این است از کتاب‌ها دوباره روابط دوستانه بین دو حیوان متمركز است قسمت جذاب این شخصیت‌ها این است که چه‌جایی توانند یا آدم‌های ظاهرآ بزرگسال ارتباط برقرار کنند.

حیواناتی نزدیک به خلق و خوی انسان

دسته دیگر کتاب‌هایی هستند که حیوانات در آنها تقریباً مثل انسان رفتار می‌کنند اما در عین حال مقداری از طبیعت حیوانی خود را نیز نگاه می‌دارند. اگر چه این حیوانات ممکن است صحبت کنند، اما دوچرخه‌سواری کنند و به زمین بازی بروند ولی یا این حال حیوان هستند. اغلب این شخصیت‌ها بدون لباس به تصویر کشیده می‌شوند. بچه‌ها در این

کتاب‌ها فرق می‌شوند چرا که آنها دوباره حیوانات سخنگو هستند و این کتاب‌ها برای بچه‌ها بزمه و لذت بخش است چیزی که بزرگترها آن را نمی‌فهمند.

حیوانات سخنگو با خلق و خوی حیوانی

سومین دسته حیواناتی هستند که به صورت انقایی صحبت می‌کنند اما در عوض به حیوان بودن خودشان وفادار می‌مانند. معمولاً این شخصیت‌ها با انسان‌ها ارتباط برقرار می‌کنند و مثل سایر حیوانات واقعی عمل می‌کنند. به عبارت دیگر آنها دنبال گفت‌وگو با آدم‌ها نیستند. هر چند که ممکن است با مشکلاتی مواجه شوند که بچه‌ها یا آنها در ارتباط هستند و این مسائل در محدوده دنیای حیوانات به وجود می‌آید و حل می‌شوند. اینگونه داستان‌ها برای سنین میانی خوانندگان مناسب است.

نویسنده‌گان در هر موضوعی حیوانات واقعی را به عنوان مدل‌هایشان به کار می‌برند و سپس تصور می‌کنند که در دنیای واقعی چه چیزی ممکن است بگویند اگر می‌توانستند صحبت کنند. نتیجه چنین اقدامات دقیقی باعث باورپذیری و واقعی شدن شخصیت‌هایشان خوانندگان است. البته در مورد مسائل فوق‌العاده نظریه‌های وجود دارد. اما اکثر کتاب‌های موفق به رعایت این دستورالعمل‌ها توجه داشته‌اند. مثل همه قواعد نویسندگی آنها تصدق‌فرام‌ کردن یک چارچوب را دارند که در داستان‌های زیادی می‌تواند تکرار شوند و مانند هر قانونی، دیگر بعد از تسلط به آن می‌تواند تغییرش دهد.

حیواناتی نزدیک به خلق و خوی انسان

دسته دیگر کتاب‌هایی هستند که حیوانات در آنها تقریباً مثل انسان رفتار می‌کنند اما در عین حال مقداری از طبیعت حیوانی خود را نیز نگاه می‌دارند. اگر چه این حیوانات ممکن است صحبت کنند، اما دوچرخه‌سواری کنند و به زمین بازی بروند ولی یا این حال حیوان هستند. اغلب این شخصیت‌ها بدون لباس به تصویر کشیده می‌شوند. بچه‌ها در این

write4kids.com

مريم محبي

تکنیک‌های نوشتن

هدايت‌گونه که می‌فایند، وقت و بازار کتاب‌های کودکان بسیار شده است و اگر شما نیز به عنوان نگارنده در این حیطه فعالیت می‌کنید لازم است بدانید که برای برتری اثرتان نیستند به سایرین علاوه بر داستان‌ی و شخصیت‌های پرتحرک، اثر شما نیز باید واضح، محتوا، یکپارچه و دارای مطالب نو، تازه و برای مخاطب باشد.

بنابراین ضرورت‌ست هدف اصلی و محتوای کلی‌ی وجود در ذهن خود را از بی‌تفاوتی و نترسندگی دیگر بیان کنید. اما در نظر داشته باشید که حتی شما نباید پیش از حد پیچیده و متکلف باشید تا بدین ترتیب بتوانید پیام حقیقی نوشتار را به خواننده انتقال دهید.

رعایت نکته دیگری که مخاطب هر داستان را به بهترین نحو شکل می‌دهد، علم استفاده از کلماتی است که به کار گرفتن پیش از حد آنها سبب یکپناخت شدن متن خواهد شد. لیکن صرف نظر کلی از این لغات، که در نقلی به نمونه‌ای از آنها اشاره می‌شود «مکان‌پذیر نیست اما می‌توان جایگزین‌های گوناگونی برای آنها اختیار کرد.

قیدهای کمیت

کلماتی مانند: بسیار، همه، هیچ، بزرگ، کوچک، کمی، فراوان، بعضی، قسمتی و… از جمله لغاتی هستند که در متن گوناگون به کثرت به کار برده می‌شوند اما باید داشت داشت که در یک عبارت با فاصله کم از یکدیگر قرار نگیرند چرا که به علت عدم در بر داشتن اطلاعات و محتوایی خاص برای خواننده، سبب اختلال در ساختار متن خواهد شد.

مسأله دیگری که رعایت آن موجب شکوفایی نقاط قوت متن شده و به آن انسجام می‌بخشد، بهره‌یز از زیاده‌گویی و سعی در هر چه ضرورت‌تر کردن نوشتار در ذهن مخاطب است.

تصویرویسازی به جای زیاده‌گویی

در اینجا منظور از زیاده‌گویی به کار بردن خارج از قاعده کلماتی مثل: چنانکه، اگر، اینگونه و از این قبیل است که همواره تأثیرات سمی برای متن «چون ضعیف ساختاری نوشتار را به دلیل ایجاد دلت، پس اظطاب پیش از حد در نوشتار سبب می‌شود که موانع نقشی در بیان و فهمیم مطلب داشته و برداشت شخصی مخاطب، پایه و محتوای اصلی داستان را تشکیل دهد. لیکن نویسنده می‌تواند با ارائه جزئیات دقیق و توصیفاتی که از فضای داستان به عمل می‌آورد همچین عدم کاربرد بیش از حد کلمات جانی که به آنها اشاره شده، هسته اصلی متن را در ذهن خواننده طراصی کند و در نهایت وی را در پایان‌بندی داستان آزاد بگذارد تا اینکه که مدلی است به آن خائمه دهد.

write4kids.com

اهمیت دیدگاه

و شخصیت‌ها در نوشتار

منظور از «دیدگاه» یا «زاویه دید» یک متن، در حقیقت همان لحن بیان داستان و روشی است که نگارنده برای اثر خود اختیار می‌کند که ممکن است ثابت و یکپارچه و یا ترکیبی از دو پند روش باشد. برای نمونه اکثر داستان‌های کودکان از سوی شخصیت‌های اصلی و قهرمانان آنها که ممکن است موتا یا مذکر باشند، نقل می‌شوند لیکن کلیه حالات توانایی یا ناتوانی این شخصیت‌ها در چگونگی بیان داستان تأثیر مستقیم خواهد داشت. بنابراین سخن بنانه منتخب از سوی نویسنده، تصاویر ذهنی برداشت‌های مخاطب از متن را همواره تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. در اینجا به گونه‌های مختلف «زاویه دید» در هر نوشتار اشاره می‌کنیم:

نقل از سوی شخصیت اول داستان

این حالت زمانی پیش می‌آید که راوی، یکی از قهرمانان داستان است و ضمیر من را برای بیان قصه به کار می‌برد که استفاده از این دیدگاه به نگارنده کمک می‌کند تا صورت شخصیت اصلی داستان را آسان‌تر نمایشاند و وی را به مخاطب معرفی کند. هرگاه هر فکر احساسی و عقیده‌ای که در طول نوشتاریات می‌شود، برحسب قهرمانان داستان دلات می‌کنند، بین ترتیب پیش از اینکه مؤلف شروع به نوشتن اثر کند، باید این شخصیت را به خوبی شناخته و قادر باشد کلیه احساسات وی را به خواننده انتقال دهد. در غیر این صورت هیچگونه جاذبه‌ای برای اینکه مخاطب را به ادامه ماجرا بکشاند وجود نخواهد داشت.

همچنین توصیف مشخصات ظاهری و فیزیکی شخصیت اول، ممکن است توسط خوانر، با یا در خلال مکالماتی که با دیگران انجام می‌دهد صورت گیرد. اما به ندرت پیش می‌آید که شخصیتی بی دلیل و خارج از حیطه مطالعات به توصیف مشخصات ظاهری خودش بپردازد. بنابراین هنگامی که نگارنده در صدد شکل دادن و جان بخشیدن به شخصیت اصلی داستان است، ضرورت‌ست تنها به بیان تفکرات و دیدگاه‌های وی پرداخته و خصوصیات و نطفه نظریه‌های قهرمانان تشریح یا فرعی قصه را از طریق مکالماتی که در طی ماجرا صورت می‌گیرد به تصویر کشد.

نقل داستان از سوی شخص سوم (نامی‌کل)
در این حالت داستان از سوی یک شخص آگاه که از همه حوادث و جزئیات آن اطلاع دارد بیان می‌شود(به کار گرفتن ضمیر او) در طول متن.

این سبک از مکتوبات، تنها به با تصویر کشیدن تفکرات، احساسات و آینده شخصیت اصلی داستان، تمامی توجه مخاطب را به وی معطوف داشته و اغلب از آسانترین فنون بیان برای نویسنده‌گان تازه کار محسوب می‌شود. لیکن با توجه به مطالعاتی که تاکنون در حیطه علم و دیدگاه‌های کتب کودکان صورت گرفته است، دیده می‌شود که اغلب استفاده از یک نوع زاویه دید و بر مودر اصلی در تألیف آنها متداول است اما این سبک در مورد کتاب‌هایی که برای جوانان نوجوانان نگاشته می‌شوند، صادق نیست و ممکن است زاویه دید این دسته از کتب در خلال داستان از نوعی به نوع دیگری تغییر کرده و نگارنده به میل خود دیدگاه‌های متفاوتی را در تألیف نوشتار به کار گیرد اما استفاده از این روشی در گزارش کتاب‌هایی که برای سنین پایین‌تر تألیف می‌شوند، هرگز موفقیت‌آمیز نخواهد بود.

منشور شد

شماره ۱۵۱ ششبه ۸ آذر ۱۳۸۲

۱۳

زینت و زین

نشانه بیاز

حسین فتاحی؛ نویسنده

نوشتن ، فرهنگ و صنعت

در دهه ۷۰ به دلیل اینکه انتشار کتاب های شعری

و انقلابی کمتر شده بود، اکثر نویسندگان، که در آن نوشته، سوئی شدند. در اوایل این دهه بازار رمان رونق داشت. اما متأسفانه از این شرایط خوبی استفاده نشد و گروهی از نویسندگان این تجربه در چپتی عریزان رمان توجیه آنان مشاهده کردند. از طرفی مشکلات اقتصادی سبب شد که عده‌های به‌فشاری نوشتن روی بیاورند. بر نتیجه از اواسط دهه ۷۰م تعداد کتاب‌ها هم کیفیت آنها نسبت به اواخر دهه ۳۰ و اوایل دهه ۷۰ پایین آمد.

♦ **در بسیاری از کشورها کار نشر به صنعت بسیار نزدیک شده و صرفاً یک فعالیت فرهنگی محسوب نمی شود. بلکه یک کار فرهنگی است**

به طور کلی می توان گفت یک دفعه وضع اقتصادی مملکت تغییر کرد و برخی مراکز به نویسندگان کتاب سفارش دادند. از طرفی هر نویسنده‌ای فکر می کرد چون دو تا رمان ادبی نوشته، اگر یک کتاب سفارشی هم بنویسد اتفاق نمی افتد. ولی متأسفانه این وضعیت ادامه پیدا کرد و ما دیگر نتوانستیم به دوره قبل برگردیم و خودمان و خوانندگان آثارمان را از خواندن رمان‌های خوب محروم کردیم.

برای بهتر شدن این وضعیت و انتشار دوباره رمان‌های خوب برای نوجوانان چه راهکاری‌ها را پیشنهاد می‌کند؟

مسئول فرهنگی باید شمارگان کتاب‌ها را بالاتر برده و توزیع مناسبی داشته باشند. چون نویسنده‌ای که یک سال وقت می گذارد و یک کتاب چندین صفحه‌ای می‌نویسد، باید حداقل زندگی او تأمین باشد. کتاب‌های یا شمارگان ۳۰۰ نسخه نمی‌توانند برای نویسنده درآمدزا باشند. در صورتی که هیچ کشوری شمارگان کتاب‌هایش تا این حد پایین نیست. در واقع

حسین فتاحی یکی از اولین نویسندگان است که برای نوجوانان رمان نوشته اما چندی است که در این زمینه کمتر فعالیت می‌کند. وی از سال ۵۸ نویسندگی را شروع کرده و تاکنون ۴۰ کتاب تألیف و ترجمه دارد که ده عنوان از این کتاب‌ها در قالب رمان نوشته شده است

اولین کتاب فتاحی در سال ۶۳ با عنوان نامدرسه انقلاب منتشر شده است

وی می‌آهنگن مدرس کلاس داستان‌نویسی حوزه هنری است. چهارده قطعه از چهارده مصوم، عنوان کتاب از فتاحی است که چندی پیش منتشر شده است. با وی گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که می‌خوانید.

شما از جمله نویسندگانی هستید که رمان‌های موفق‌تری بچهار نوشته‌اند. چرا مدتی است به کار ترجمه و بازنویسی مشغول هستید؟

این سؤال شما دلنگر خوبی برای من است. متأسفانه شغله‌های اجرایی و کارهای مترجمی‌ای که اصلاً دوست ندارم آنها انجام دهم. تمام وقتم را گرفته است. خودم هم واقعاً دوست دارم هر چه زودتر دوباره رمان بنویسم. البته قطعه‌های شانمانه را به این دلیل بازنویسی کردم که فکر می‌کنم شاهنامه گنجینه غنی و پراز حکمتی است که متأسفانه ما ایرانی‌ها از آن غافلیم.

بنابراین، این قصه‌ها را برای نوجوانان و به زبان ساده بازنویسی کردم. در عین حال سعی کردم آهنگ شانمانه را در نثرم بیاروم. اسمک عیاره را هم به دلیل اهمیت و سادگی و قدمت آن، به زبان بچه‌ها برگرداندم. اسمک عیاره یک داستان بلند و جذاب ایرانی است که به دلیل طولانی بودن و نثر مشکلیش برای عموم مردم قابل فهم نیست چه برسد به بچه‌ها. در این بازنویسی باید انتخاب نوجوان‌فهم داستان را در خلاصه‌تر و ساده‌تر نوشتن و یک داستان جلدی را که هر جلد حدود ۸۰، ۹۰ صفحه داشت، در ۴۰۰ صفحه خلاصه کردم. اما به هر حال طرحی برای یک رمان در دست دارم که امیدوارم هر چه زودتر بتوانم آن را بنویسم.

آخرین رمان شما چه سالی چاپ شد؟

آخرین رمان اسپران جزیره نام داشت که شاید

پیش از عیالش پیش توسط نشر مریم چاپ شد.

نظر شما درباره وضعیت فعلی نشر رمان‌های نوجوانان چیست؟

اطلاع رسانی کتاب

امروزه اطلاع‌رسانی در هر زمینه‌ای بسیار مهم است. اهمیت این امر در حوزه کتاب و کتابخوانی بیشتر مشهود است. چرا که متأسفانه تعداد نشریات تخصصی در این زمینه بسیار کم است.

کتاب هفته به عنوان یک نشریه اطلاع‌رسانی در زمینه کتاب با معرفی کتاب‌های ناشران، نویسندگان، مترجمان و اخبار مربوط به کارهای آن‌ها توانسته تا حدی این کمبود را جبران کند. ممکن است گاه اخبار مربوط به یک یا چند ناشر بیشتر از سایر ناشران در کتاب هفته چاپ شده باشد. و از این طرف و آن طرف می‌شنویم که برخی معتقدند کتاب هفته بلذگیی تنها چند ناشر است. واقعیت این است که به طور خاص در حوزه کتاب‌های کودکان و نوجوانان، عده‌ای از ناشران بیشتر از دیگران فعال هستند. یکی از این ناشران را می‌شناسیم که هر ماه فهرست کتاب‌های تازه منتشر شده و کتاب‌های زیر چاپ خود را برای درج در کتاب هفته آماده‌دارد. این ناشر نه تنها در حوزه کاری خود فعال است، بلکه برای چاپ اخبار مربوط به انتشار کتاب‌هایش نیز وقت تلف نمی‌کند. از طرفی پیش‌آمده که برای گرفتن خبر از چند ناشر که متأسفانه عمدتاً ناشران بخش دولتی کتاب‌های کودکان و نوجوانان بوده‌اند، ماه‌ها منتظر جواب نماندم.

این ناشران به طوری همیشه بکسری کتاب برای بچه‌ها می‌چاپ دارند. اما باید به ارائه اخبار نمایان نگارید و یا در ارسال آن اخبار سهل‌انگاری می‌کنند. البته از بین این ناشران، انتشارات کانون پرورش فکری و برخی از ناشران بخش خصوصی مثل نشر شبایزیر، افاق قدیانی، طرح و اجرای کتاب، نامیاء نیسیما، نخستین و… درامستما می‌کنم. چرا که این ناشران نه تنها به موقع اما را در جرایان فعالیت‌های جدید مردم می‌گذارند، بلکه در آگاهی‌کتاب‌های تازه منتشر شده خود را برای معرفی به کتاب هفته می‌بستند.

به هر حال صفحه کودک و نوجوان کتاب هفته برای چاپ خبر کتاب‌های زیر چاپ و معرفی کتاب‌های تازه منتشر شده تمام انتشاراتی آماده‌است.

خبر

بزرگداشت دو تصویرگر

سیست وهفتمین نشست تصویرگری کتاب ماه کودک و نوجوان به بزرگداشت زانت میخائیلی و لاملی کبکی اختصاصی دارد. همچنین قرار است در این نشست تصویرگری نشریات کودکان و نوجوانان بررسی شود. این جلسه از ساعت ۱۷:۴۵ تا ۱۹مهم دره در محل خانه کتاب برگزار خواهد شد.

کتاب

راز کتاب

راز فردها، نویسنده، مه مدخت کشکولی، تصویرگر، مهرنوش مصومیان، شایبوز، چاپ اول، ۱۶ صفحه، مصور، ۵۰۰۰ ریال

این کتاب داستان دخترچه‌ای به نام سمان است که با کلاه کوبه به باغ روشایی سفر می‌کند و به قه‌ای که هفت روزه دارد می‌رسد و وارد باغ می‌شود. او در آن باغ به اتفاقی می‌رسد که برای همه بچه‌های دنیا کتاب دارد…

راز فردها با تصویرگری زیبا و نثر روان برای گروه سنی پز نوشته شده و نویسنده سعی کرده است در این کتاب بر اهمیت کتاب تأکید کند.
فرزاد حسین نویسنده و نویسنده همین نثر کتاب‌های زیر منتشر شده است:
«فلسفه خرد»، «برای خواب‌ها»، «ابراهم ادم» و «مهریثه».

در بسیاری از کشورها کار نشر به صنعت بسیار نزدیک شده و صرفاً یک فعالیت فرهنگی محسوب نمی‌شود، بلکه یک کار فرهنگی است که با تجارت رابطه تنگتنگی دارد. در حالی که نویسندگان ما مجبورند علاوه بر نوشتن برای گذران زندگی، کارهای اجرایی نیز انجام دهند. بر نتیجه چند سال پیش قابل مقایسه نیست. این را هم آنفاده کنیم که همه نویسندگان ما این مشکل را دارند. همه آنها پوست دارند؛ تنها به کارمرد و علاقه‌مندان که نوشتن است. بپردازند. اما شرایط فعلی اجازه چنین فرآیندی را به آنها نمی‌دهد.

شما به شمارگان کتاب اشاره کردید و آن را یکی از عوامل مؤثر برای بهتر شدن وضع موجود عنوان کردید. در صورتی که شمارگان کتاب‌ها بیشتر، فکر می‌کنید آیا کتاب‌های منتشر شده، مخاطب خود را پیدا خواهد کرد؟ **بسی اگر شمارگان کتاب بالا برود آیا تعداد مخاطبان نیز بیشتر خواهد شد؟**

سؤال خوبی است. طبق آمارهای موجود ما حدود ۱۵-۱۶ میلیون دانش‌آموز داریم که اگر آنها را در سه مقطع دبستان، راهنمایی و دبیرستان تقسیم کنیم، در هر مقطع حدود ۵ میلیون نفر تحصیل می‌کنند. این در حالی است که شمارگان کتاب‌های ما حداکثر ۵۰۰۰ نسخه است. یعنی هر هزار نفر یک کتاب خوب، در واقع اصلاً کتاب به دست مخاطب نمی‌رسد. در صورتی که اگر شمارگان کتاب به جای هزار به ۵۰ هزار برسد، تعداد کتابخانه‌های عمومی بیشتر شده و امکان دسترسی به کتاب برای مخاطب نیز بیشتر می‌شود. از طرفی حق تألیف نویسنده، ده برابر می‌شود و یک نویسنده می‌تواند از آراء نوشتن زندگی‌کنند. در چنین شرایطی می‌توانیم توقع داشته باشیم که نویسندگان ما کتاب‌های خوب و باارزش بنویسند.

شما از اعضای هیأت مدیره انجمن قلم و بازرس انجمن نویسندگان کودک و نوجوان هستید. عملکرد این دو انجمن را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

به نظر من وجود چنین انجمن‌هایی ضروری است. این انجمن‌ها هر چندتر که باشند باز هم جای یکدیگر را نتگ نمی‌کنند. انجمن قلم برای نویسندگان کتاب‌های بزرگسالان و انجمن نویسندگان کودک و نوجوان هم برای نویسندگان این گروه سنی فعالیت می‌کنند. اما به نظر من باید بین آنها تعامل وجود داشته باشد. چون در بعضی موارد منافع این دو انجمن مشترک است.

پر و پچه‌ها

فرهنگ‌گشز زیر چاپ دارد که قرار است در یازدهم جلد منتشر شود و هر جلد آن عنوان جداگانه‌ای دارد. از ازل‌ال‌ها، م‌مکلاسی‌ها، «دزدانه» و «کشک‌ها، نقاری‌ها» و… نام برخی از این کتاب‌هاست. آخرین کتاب این نویسنده با عنوان «آب‌سای» چندنی پیش توسط نشر شبایوز منتشر شده است.

محسن پرویز

محسن پرویز مشغول بازنویسی و ویرایش کتابشناسی دفاع مقدس است که در آن حدود ۳۵۰۰ عنوان از کتاب‌های مربوط به دفاع مقدس خلاصه برداری شده است. این کتاب تا اوایل سال آینده چاپ خواهد شد. کتابشناسی دفاع مقدس یکی از طرح‌های بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس است و احتمالاً توسط انتشارات قدیانی منتشر می‌شود.

پرویز همچنین مشغول نگارش مجموعه «فداستان» کوتاه درباره پنج نر برای نوجوانان است که در انتشارات آستان قدس رضوی (نشر) چاپ می‌شود.

علی اکبر نیکان پور

نمایشنامه «شاه‌بزی» نوشته محمدرضا یوسفی و با تصویرگری علی اکبر نیکان پور در نشر شبایوز زیر چاپ است. نیکان پور کتاب دیگری به نام «بروخانه‌ای که ارضش را ست» کرده است. در انتشارات به نشر زیر چاپ دارد. این کتاب را حسین فتاحی نوشته است.

آخرین کتاب نیکان پور، نمایشنامه «مرغ قفقذی» نوشته محمدرضا یوسفی است که چندنی پیش توسط نشر شبایوز منتشر شد.

علی اصغر فهقی، دانش‌آموخته محضر استادان طراز اول حوزه علمیه قم و دانشگهای مؤلف، مترجم و استاد دانشگاه و علوم دینی روز دوشنبه سوم آذر ۱۳۸۲ در قم درگذشت.

علی اصغر فهقی در سال ۱۳۹۲شمسی در خانواده‌ای روحانی در شهر قم به دنیا آمد. پدرش مرحوم شیخ ابوالحسن فهقی از مدرسان حوزه علمیه قم بود و به همراه اشتغال داشت. او در مدرسه جهانگیرخان تا آخر دروس سطح را دروس می‌کرد و در همان حال از تاجران مرحوم حاج شیخ عبدالکریم جعفری به‌شمار می‌آمد و مصححان در درس آن مرحوم جاگرم می‌شد.

امداد استاد فهقی همگی در مسلک روحانیت بودند و تألیفهای چاپ نشده از آنها موجود است. وضع مالی پدرش نیز خوب نبود و با شهریه کم حوزه امور خود را می‌گذراند و در ایام تبلیغ به روستاها می‌رفت.

تحصیلات

علی اصغر فهقی نچسبانه به مدرسه‌ای یا نهادی که به متکلمانه‌ای فرستاده شد که مدیر آن نهاد تمام باسواد محله بود. در آنجا با القبا و مسائل دینی آشنا شد. به گفته خودش، نخستین جمله‌ای که تاوأمز می‌شنید و فرا می‌گرفت «هوالمفتاح العلمیه بود. بعدها هنگامی که برای تدریس به کلاس می‌رفت، کارش را با این جمله آغاز می‌کرد.

پس از تکلیفنامه، به مدرسه‌ای یا نهادی که در نزدیکی موشان بود و طلاب به تنهایی به آنجا می‌رفتند این مدرسه در نزدیکی مسجدهای حجه یا مساجد جامع قم بود. در این مدرسه پانزده عمری او دروس سطح و اصول تدریس می‌گرفتند. در همین مدرسه، همدلتهای عربی را فرا گرفت. نخستین کتابی که برای یادگیری عربی تدریس می‌شد، تصاب الفصیان بود که در آن الفاظ عربی با معنی فارسی آن به شعر درآمده‌اند. بعد از آن کتاب جامع المقدمات و سیرطی را خواند و هوارت بیب لقیه این کتاب را حفظ کرد. به تدریج سایر کتابهای ادبیات عرب، منطق، علم معانی و بیان و بیع و اصول و فقه را فرا گرفت. نکته مهمی که همیشه در خاطرش بود، به آن اشاره می‌کرد: روش تعلیم و تعلم طلبه‌ها بود که به نظر از بهترین روشهای دانشمندی استاد درس می‌دهد، البته به مصلحت بود و نبود اشکالی می‌کند و استاد جواب می‌دهد و کافی استاد می‌بند حق یا شاگرد است. او با تشریح می‌کند. به عبارت دیگر استاد مکلف و حجه نیست و لذا در حوزه همیشه می‌گویند فلاں کتاب را بحث می‌کنیم. یعنی پس استاد و شاگرد تشریک مساعی است.

به گفته او یکی دیگر از امتیازات حوزه این است که، وقتی درس تمام شد، طلاب، چند نفر چند نفر، درس را با هم مطالعه می‌کنند و این با توجه به پیش مطالعه‌ای که قبل از کلاس می‌شود، تلفات و تفریباتی است. مطلب را کاملآ در ذهن آنها حلاجی می‌کند.
شهرزادان فهقی همیشه، در زمان تدریس -سفرارش می‌کرد که به این روشها، بهترین روش است و لازم نیست دنبال روشهای بیگانه برویم در حالی که آن روشها با روحیات و احساسات ما و جامعه ما هیچ مناسبتی ندارند.

پر بار ، نوگرا و فروتن

علی اصغر فهقی

کتاب *منه‌المرید* فی آداب العفید و المستفید شهید ناشی که ترجمه تم شده و کتابی مانند انجیا، علوم الدین غزالی، از بهترین کتابهای است که در تعلیم و تربیت داریم و خوب است و در بهره‌گیری از روش آموزشی از آنها استفاده کنیم.»

موضوع دیگری که همیشه از آن یاد می‌کرد سنت کهن علم اکتفای حوزه به درسهای معمولی و ایام تحصیل بود. می‌گفت: ضمنی قائم که الان هم این برنامه در حوزه هست یا نه. ولی در گذشته در روزهای پنجشنبه و جمعه مراد می‌بخش می‌شد که در کنار یادناه فقه و اصول بودند. مثلاً در عطیله و فلسفه و کلام، بیستمه هابای-حاجتی عشر و دریه و رجال و این جور چیزها را از آن موقع جزو دروس نبود می‌خواندند و اوقات طلبه‌ها در تعطیلات هم به هدر نمی‌رفت. همین است که ما از قرنها گذشته بزرگترین علما را در تمام رشته‌ها داشته‌ایم.

استادان حوزه و دانشگاه

استادان او در درجه اول پدرش و در درجه بعد عموش بودند. متعلق را به درس مرحوم حاج شیخ عبدالحسین ابن الدین می‌رفت و در مکاتب مدنی شاگرد آیت‌الله مرعشی نجفی بود. آیت‌الله فیض، آیت‌الله کلایکاتی و امام حبیبی(ره) از دیگر استادان وی در دوره سطح بودند. در بحثهای خارج فقه آیت‌الله حاج سید محمد ظی خواستاری نیز شرکت می‌کرد.

دانشگتخانه معقول و منقول، تازه تأسیس شده بود که تصمیم گرفت و وارد دانشگاه شود. تصمیم خود را با پدر در میان گذاشت. به فقه خود همومی حوزه و فقه غیر سنت و روحانیت نسبت به دانشگاه پدرش وی را تشویق کرد که به دانشگاه بگردد. در حوزه در آموزی شرکت کرد که قبولی در آن به منزله آید فیله و از نظر دانشگاه مجوز شرکت در آزمون لیسانس بود. در دانشگه معقول و منقول پذیرفته شد. در تیسال دوم بود که اعلام شد. هر کس مایل است کار دینری بگیرد، دانشسرای عالی هم تگت نام می‌کند. سال بعد، در آنجا نام نوشت.

استاد ادبیات، عرب وی میرزا محمد شهانی بود.

◆ **روش پیش مطالعه، بحث با استاد و مباحثه پس از درس که در حوزه‌ها جریان دارد بهترین روش است و لازم نیست به دنبال روشهای بیگانه برویم در حالی که با روحیات و احساسات ما جامعه ما هیچ مناسبتی ندارند**

بیع الزمان فروزانی، ادبیات ایران تدریس می‌کرد. دکتر شهردویی به دعوت بیع الزمان ریاضی و ریاضیات استدلالی تدریس می‌کرد و استاد حسین گل گلاب به تدریس طبیعی اشتغال داشت.

پایان‌نامه علمی اصغر فهقی *عیون تأثیر ایرانیان در بسط تمدن اسلامی*، داشت که در آن زمان با درجه ممتاز پذیرفته شد.

تألیفها ، ترجمه ها ، نگارنشا

استاد فهقی از همان دوران کودکی که توانست کتابهای فارسی بخواند، علاقه شدیدی به مطالعه نگارنشهای مرتبط با تاریخ و اخبار داشت و آثار فارسی مرحوم مجلسی، تاریخ التواریخ و کتابهای آثر قبل را به

پژوهشگر قم‌شناس

نگاهی به تاریخ مذهبی قم، اثری از شادروان علی اصغر فهقی

زنده یاد علی اصغر فهقی پژوهشگری بزرگداشت در قم شناسی بود. کتاب تاریخ مذهبی

قم، اثر او که چاپ دوم آن به همت انتشارات زائر در سال ۱۳۷۸ منتشر شد، بخشی از تاریخ جامع قم است که نویسنده در صدد تهیه آن بوده است. در این کتاب گزارش شده از واقع مذهبی شهر قم از هنگام فتح آن به دست مسلمانان تا زمان حاضر از جهات مختلف مورد بررسی قرار گیرد و سابقه تاریخی هر موضوع که از جهتی جنبه مذهبی دارد آنجا که منسک است به دست داده شود.

در این کتاب که به همت کتابخانه امامی، قابل و طرابلس، کتب و رسالت،

تصاویر و مطالب ختم می‌شود، نگارنده به تمام مقوله نظری به کتاب‌های تاریخ قم اشعراش

قم، ازمدن حضرت معصومه (س) که قم، علیراین قم، خاندانهای بزرگ قم، تأثیر بود، حضرت فاطمه معصومه در وضع قم، حوزه علمیه قم، برخی از وقایع مذهبی قم، آداب و رسوم مردم قم به هنگام عزاداری و مطالب دیگری پرداخته و پس از آن، به مدارک و مستندات خود اشاره کرده است.

چاپ این کتاب در سال ۱۳۵۰ به بازار آمد و نویسنده در نوبت دوم، تجدید نظر و اضافاتی در کتاب پدید آورد.

خبر

چون کتاب‌ها را نگینت پایین با آرم مرکب به دست دانشجویان می‌دادند و پوره‌جادی گفته، معتقد باید برخورد جدی‌تری را با این صورت بگیرد چون این سودجوها فکر می‌کنند اگر کتاب‌های مراکز دولتی را چاپ کنند، کسی مدعی نخواهد شد و به سرافشان نمی‌آید.امیر مرکز نشر دانشگاهی در پایان خواستار نظارت جدی‌تر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شد و گفت: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باید در چاپخانه‌ها حقوق بیشتری داشته باشد هر چند ما فعلاً جلن این کار را گرفته‌ایم ولی بهتر است منابع حقوق همه نشانرا باشد.

کتاب سال دین در بخش کوکد و نوجوان

برای نخستین بار اسامال در بیست و یکمین دوره کتاب سال کوکد و نوجوان،

بخشی به کتاب‌های دینی اختصاص داده شده است.

به گزارش دبیرخانه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، از این پس، همه ساله کتاب‌های دین در بخش کوکد و نوجوان به داری گذاشته می‌شوند و کتاب سال و کتاب تشویقی کوکد و نوجوان در بخش دین معرفی خواهد شد.

گفتنی است با توجه به شمارگان بالای آثار دینی در بخش کوکد و نوجوان در دو دهه گذشته، نوبه این بخش در داری کتاب سال حلال مهم محسوب می‌شد.

یادی از استاد علی اصغر قفقینی

علی اصغر فهقی

هر نوحه‌یاد می‌کرد می‌خواند.

بعد که توانست تا حدی از کتابهای عربی استفاده کند، به مطالعه آثار تاریخی و ادبی عرب پرداخت. وقتی مشغول تدریس شد، در روزنامه‌های قم، سلسله مقالاتی در وی

در زمینه‌های تاریخی نوشت. نخستین اثری که از وی به‌صورت کتاب منتشر شد، تاریخ و مفاهید معاویان بود. انگیزه وی برای روشن این کتاب، حادثه گردن زدن یک ایرانی به نام حاج ابوطالب بزوی در مکه بود که در سال ۱۳۲۲ رخ داد.

کتاب دیگری وی درباره قواعد ادلا و آشناسنت، به نام دستورهای ادلا را نشانآه که پس از آن اختصاص به فواید املا دارد و نیم دیگر حاوی نکاتی درباره روش و اصول نگارش است.

از دیگر کتاب تاریخ اسلام و جغرافیای کشورهای اسلامی است که قبلاً در مدرسه دین و دانش قم، به‌صورت جزوه تدریس کرده بود و بعد به شکل کتاب به چاپ رسید.

ترجمه توحید مفصل که دیگر اصول دین نیز به آن اضافه شده، کتابی است که به منظور فهم عمومی و استفاده همه افراد نوشته شده است.

از دیگری که از او به چاپ رسیده ترجمه همدانه مالک اشتر است که می‌توان آن را برنامه حکومت در اسلام دانست.

سفرنامه حج را که متنسب اصلاح حج است به همت شیخ ابوالشرف به خانه خدا خوانست. دو کتاب دیگری در این زمینه است و چگونگی فرماترولی عقد العده دلمی و آرا و به‌است

انها را به علت نزداختن مورخان به سلسله دیبانات، با وجود خدمات بسیار آن بویه به مذهب شیعه نوشت. در نگارش این کتاب بسیار تلاش کرد تا از مدارک و منابع اصلی استفاده کند.

ترجمه صحیح‌الاحادیث یکی از کارهای دیگر است. ماخذ اساس این ترجمه صحیح‌الاحادیث چاپ بالمعرفه بیروت همراه با شرح صحیح حدیث است.

استاد فهقی تعریف می‌کرد: ایروز جزو مرحوم علامه کریم‌سیاحی به منزل ما آمد و گفت که ویشب در محضر آیت‌الله بروجردی بودیم. در آنجا سخن از نامه‌فهمی حملات

عبارات رساله‌ها برای افراد کسواد و ناآشنا با اصطلاحات جزوی نقل است و پرسیدند که چه کسی از عهده روانسازای عبارات رساله‌ها فرسوی آید؟ که حقیران در مجلسی شده را معرفی کردند. آیت‌الله بروجردی فرمودند که بر آفتاب فهقی تکلیف شرعی است که از این کار انجام دهد. من پذیرفم اما باین شرط که از من نامی نرود نشود. آقای کریم‌سیاحی به اطلاع آیت‌الله بروجردی رسانند، از آن به بعد قرار شد که جزو، رساله و نامه‌فهمی بازبسی کند.

پس از تدوین رساله علمیه به این شکل فکلی- که تقریباً اکثر مراجع تقلید از همان عبارتهای نوع نگارش استفاده می‌کنند- آیت‌الله بروجردی نام توضیح المسائل را برای آن انتخاب کرد.

حشر و نشر با عالمان

با حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی از زمانی که در درس مکاتب ایشان شرکت می‌کرد، با آیت‌الله العظمی شیخ مرتضی انصاری بزوی، با توجه به محبت ایشان در تأسیس میرستان دین و دانش قم، با آیت‌الله دکتر بهشتی به خاطر همکاری نزدیکی که در امور میرستان دین و دانش داشتند. آیت‌الله محمود شهانی و دکتر محمد معین و- آشنایی نزدیک داشت.

استاد علی اصغر فهقی هشتاد سال از عمر خود را به تحصیل، تدریس و تحقیق گذراند و چندین کتاب و دهها مقاله ازوشندگرت نوشت. او در علوم دینی و اخلاص در عمل به مقام بلند دست یافته بود تا آنجا که ارضی نمی‌شد کتابی به بهانه گزیدامدست او تدوین شود.

وی مردی بسیار فروتن و متواضع بود و درهای غرور و تکبر در او یافت نمی‌شد. او را یکی از آشتافان جسته‌ش در اوقات نماز می‌توانست در مساجد نزدیک خانه‌اش ببینی. زبان فارسه او خوب می‌مانست. همه‌کس با او خوب را جز مقام بالای که در فوهم فهقی و بینشایی‌اش، ادبی بزرگ و مترجمی توان‌بر بود.

پادش گرامی و نامش پایدار

نقدِها رَها بِقولِ حَسَن
آلِ عَمران- آیه ۳۷

وَقَتی سَروومِ مُحَمَّد کَلِبت، کِتاب «مَوعِظ سَحر» عَاطراتِ بِرَوانه بِهَوا را به دَستِ دادِه دَکر نَمی کَرم در

یَک عَصر و یَک شَب تا صَبح، بِکسَره اَن را بِخَوانم. کِتاب‌هایِ زَندگی‌نامَه، خَیلی هِم بِرایِ جاذِبَه دَاشتم. مَگر آنکَه رِواییِ دَست‌اَبی یا قَلم و نِثر و نِگارشی، مَفتَوات دَاشتم.

مَقدمه کِتاب، به قَلمِ یَکی از شَخصیت‌هایِ مَعاصر، به دَلم تَجدید، مَهرِ طَور که کِتاب را وِرق می‌زَدم و به هَر مَصحَحه نَگاهی می‌انداختم و یَکی دَو سَطر را می‌خواندم، چِشمِ اَنفاد به مَصحَحه‌ای از قَصل چَهارم کِتاب، با عَنوان مَحسَب، یَکی دَو سَطر را مَروُر کَردم، جاذِب کَرد.

هَمین قَصل را که در شَش مَصحَحه است، خواندم. یَکی از کِتابکانِ دَهدن‌تَریَن مَتن‌هایِ رِوایی بِیش رَومِ یَومِ خَودِ اِن اِن قَصل، یَک «دَست‌اَبن کَلام» یَومِ خَودِ اِن قَصل، رَویشتِ کَورگَوی از مَستَگیِ بَروَندِ پادِشَه به قَلمِ هِم، دَعا و اِن بِدایه، بِبزرگ‌تَریَن شاعِر رَوزگار مَآ، شاعِرِ کُسی که بعد از تَودَسی بزرگ، بِیش از هَر عَصری به جَلیب و زَیاب مَآ مَخدمت کَردِه، به تَعبیر اَسناد دَکتر زَین کُوب «مَهار سَناشِگر آزادی»۱، و به بَند کَتابِد اِن سَناشِگرِ آزادی و رِه‌هایی اَن هِم از زَایه دَید دَختری بِیخ، شَش سَله.

هَمین قَصل، مَوجِب شَد کِتاب را خَوابم، از اَول تا آخِر، یَک نفس و مَوجِب لَطف و کِرواییِ اِن کِتاب، به جَهِت یَک نَصحیت و وصیتِ پادِشَه بِه پَروانه که در جَوانی و در سَویبَت یا او کَفتَه «هَمیشَه چِزهایی را بَنویس که تَوشته اَسند است» و تَجرِبِه شَخصیِ اَسند، و سَیاسَت پادِشَه مَروَعی و بِیر و بِشِکَست و اَسناد مَحسَب کَلامِ اِن کِتاب، لَحمَوات را سَرشا سَخت.

در حَضور خانم‌ها چِهره‌اَراد بِرِوانه بهار بودم، بِرای کَفتِه و کَوی، سَحن از شَعر و قَصَایِ حَرامانِ بِیش اَمد، مَجموعه فرح تَقدِسی مَشهیدی، اَسناد مَحسَب تَهر مان، که بِیش از مَهلِ سالِ بِیش، دَر گِردآوری و تَظهِم دَیوان بهار، سَویبَه بِاسته، اَحوان، دَکتر شَعبی کَلامی، دَکتر صَحت، از عَمداد حَرامانِ شَد. کَفتِه، بِرِبرِوَر بِیاسرِبان تَوس یَومِ مَهرایِ دَیادِ آقا عَمداد، شَما هِم بِرِودِی‌بارِ عیادت، هِم عَمداد بِیابندِه هِم فاطمه خانم نَجاتی را، و بعد رَومِ هِم خانم چِهره‌اَراد کَفتِه، بِرِوانه خانم، خَواهر شَما زَنی مَتمدَد است و حَودِه نِجاه شَما در آمَریکا بِستِه، با اَبدِ هَوا و شِیدَه‌هایِ زَندگی مَرنِ دَران سَوی

خانم، ایا با عیادت آقا عمداد، یک زن سستی را می‌بینید. با فضل و فضیلت و فرهنگی شکفت، و قابل تحسین. سرشار از ذکاوری و فهم و توجه. به پنجده سال است دلمی، خود، عمداد را جمع و جور کرده، فاضل است. و شاعر، یا همان پادشاهی متنگی بزرگوارانه اش، که نشانه تدین اوست؛ همه پرستانان سپیدپوش جهان را درس دقت و مراقبت و توجه می دهد.

○ یک بار در یکی از نشست‌های کتاب ماه ادبیات و فلسفه ایشان را دیده بودم. و حالا برای بار دوم، در سالن «الحمن آثار و مفاخر فرهنگی» سلام و علیکی، و مهربانی مادرانه ایشان، در پاسخ دادن به سلام من کوچکم، که باید هم سن و سال فرزندانشان باشم، و چه حسن مادرانه و بزرگوارانه‌ای در نگاه و برخورد ایشان، می بینم و درمی یابم.

خانم دکتر نوش آفرین انصاری، در مراسم تجلیل از حضرت استادی، بهادالدین خرماشاهی بود. چند بار تصمیم گرفتم، پیش پرده و در برابر محضر ایشان، جواب استاد دکتر محقق، از دست قلمی خودم را اظهار کنم. اما متصرف شدم، خجسته بگویم، من از طریق بخش‌هایی از کتاب طراز از فلسفه، «جواب خرماشاهی، که چند سال پیش خواندم، امثال «پیش و فصل و فضیلت شامه» خوبی آگاهم. املا، بلکه این سطرهایی می‌نویسم، از ادبانه‌ای به ابوابی فصل و فرهنگدار و خادم کتاب، اظهار می‌کنم. امیدوارم ایشان هم سرگشته را بخوانند.

تا زین، دخترم کفت، فیلم دختر ایزونی، به روی پرده آمده، کفتم، حوصله‌اش را نادرمان باید، کفتم، حوصله فیلم را! کفتم، نه، اصلاً نمی‌دانم که این فیلم چیست و سازنده اش کیست، درباره این فیلم هیچ ندانم که بگویم، چون هیچ چیزی از آن نمی‌دانم. اما زن و دختر ایرانی، این معجون رنگ و روغنی و پر ادا و اطواری نیست که در شلم شوربای اکثر فیلم‌های سینمایی بعد از دوم خرداد می بینیم. اینها خرگسند.

و بعد به پوریا کفتم، بر خیز و برو از ویاندی نزدیک خانه، چند تا فیلم مثل «ندانم ماره و اگر و حیاه» و «هیواد بکیر و بیاز تا تماشا کنیم»، اگر هم ویدئو سریال «دعاه را داشته، همه نوارهایش را بگیر و بیاد زن ایرانی یعنی خانم آگاجهر، سنجیده» در این فیلم‌ها.

خانم فرح وزری، لطف کرده بود و آمده بود برای ضبط گفت وگویی تلویزیونی. درباره شادروان ابوالحسن وزری و شعرهایش، به گونه‌ای از وزری سخن می گفتم که انگار بیست سال پیش است، و زنی زنده است و در کنارش نشسته، و کسانی مثل استاد همایون خرم و مهندس سالور و استاد حاتم عسکری و من در منظرشان مهتابیم. انگار همان

یک همایش، یک نشست

همایش بزرگ نسیم شمال

همایش بزرگداشت هفتادمین سالگرد وفات سیدالشرف‌الدین حسینی (نسیم شمال) به همت کتاب ماه ادبیات و فلسفه در اصفهان، ۲۸ اردیبه‌ماه ۱۳۸۲ برگزار می شود.

ملاطمت‌مندان می توانند حلاجکر تا پانزدهم بهمن ماه اسفند، مقالات خود را دربارۀ موضوعات پیشنهادی به مدیر خاتنه همایش (خانۀ کتاب، دفتر کتاب ماه ادبیات و فلسفه) ارسال کنند.

زندگی سیدالشرف‌الدین حسینی، نظریه‌های سیدالشرف‌الدین حسینی، سیدالشرف‌الدین و اعتقادات دینی، بررسی و تحلیل روزنامه نسیم شمال بخشی از محورهای موضوعات همایش هستند.

برنامه نشست‌های آتی کتاب ماه ادبیات و فلسفه

برنامه نشست‌های صد و هفت تا صد و نهم کتاب ماه ادبیات و فلسفه اعلام شد.

برنامه صد و هفتمت که با عنوان «در ضیافت افلاطون» سه شنبه یازدهم آذرماه و به مناسبت چهارمین سالگرد درگذشت محمدحسن لطفی (مترجم آثار افلاطون، ارسطو،...) برگزار می‌شود.»

در برنامه صد و هشتمت نیز که سه شنبه ۱۸ آذر برگزار می‌شود «مآثر گنسیب‌نامه» نقد و بررسی می‌شود. در برنامه صد و نهمم نیز که «میدانقاهر جرجانی» نظریه ادبیات» نام دارد، دکتر مهدی مجتبی سخترانی می‌کند. این برنامه سه شنبه ۱۵ در ماه برگزار می‌شود. کلیه نشست‌های کتاب ماه ادبیات و فلسفه سه شنبه‌ها ۱۷ بعد از ظهر در خانه کتاب برگزار می‌شود.

روزهاست و ابوالحسن وزری دارد غزل می خواند، ما گرم شنیدیم و او در حال پانزومی و موزیانی است. گذاشت نزدیک به ده سال از مرگ وزری، اصلاً

بین او و ابوالحسن وزری، مغایرتی نینداخته بود. در گفت‌وگویی که ضبط شد و از تلویزیون پخش شد، یکسری گفته، همه وزری کفتم این غزل خوب است.

وزری را از دوره مدرسه از طریق شعرهایش می‌شناختم، وزری به فلاان کس چنین گفت و با بهمان کس چنان برخورد کرد. و سه در مقابل دوربین و چه قبل و بعد از ضبط برنامه، پشت سر هم شعرهای وزری را از حفظ می‌خواند، نه تنها یک بیت و غزل، که منظومه‌های بلند و طولانی، و این یعنی آنکه وزری برای او حضور دارد، فرح خانم، هنوز با وزری زندگی می‌کند، یا شعرهایش، یا لحظه‌هایش، یا خاطراتش، و عاشقانه‌گی یکی زن، مگر چیزی غیر از این است.

○ شهلا خانم امیری فیروزکوهی به لفظ و بزرگواری لفظن زده بود که دوستان پدر جمع‌شدیم در خانه ما جمعند، و هم اگر توانستی بیاد، و رفتی. همه خانه‌تان سرشار از نشانه‌های آقا امیری فیروزکوهی بود، به دوستانم فرید قاسمی، هم که آمده بود، کفتم، می‌بینی، این خانه، خانه پاداست، و از پادها را هم همین دختر نگاه داشته. مکتب‌ها نقلتانی‌ها، خطاطی‌هایی به قلم بزرگان خط از تضرع حضرت آقامیری فیروزکوهی، بعد، صحت از امر گفته شد، یکی از شماره‌های فاینانس گذاشته، با عنوان امامیم و برسه‌های شبانه، همین و پس، اینکه خانه‌هایی از این دست که متعلق به بزرگان علمی و فرهنگی بوده، باید پس از خریداری از طرف مراکز علمی و فرهنگی، به کتابخانه و مؤسسه و مرکزی تبدیل شود. شهلا خانم می‌گفت، نه من این خانه قدیمی را، فقط به عشق پدر، همینطور دوست نخورده، نگه داشته‌ام. همه بهانه زندگیم، و خاطرات و نشانه‌های بازمانده از آقاچایانه است.

○ دیدم، شهلا خانم، همینطور، با دقت و به کمک حافظه‌ای ای حکیم، بی دربی شعرهای آقامیری را می‌خواند و فکر و ذکرش فقط پدر است. دیدم، پیشنهادی که در همان امر گفته شد، یکی از شماره‌های تألیفان داده بودم، جقدر خانم و بی‌موجبه به موافقت اسفندی صبیحی از این دست بوده است.

○ دوستانم، عفری‌شا پورامید کفتم، یک جلد «بوی جدی مولیان»۲، برای توشش من است. نشکر کردم و کفتم، خودم کتاب را خریده‌ام، فقط اعغایش مانده، به تو می‌رسانم تا با افضای خانم باق اطواری، «روسانی» و فکر می‌کرم، در این روزگار بی‌موصلگی و شتاب، در زمانه کج سلیقه‌گی و عوام زدگی کتاب‌های

موسیقی و یا فقط آموختن و تخصصی محض بودن بر سرش دیگر از همین آثار مکتوب، زبانی یا مسموعه، شنسته و آشنائه‌ها و حکایت‌های حکمت‌آموز موسیقی را گزیده‌ای کرده و با سلفه و دره‌هایی شکل به چاپ سپرده است. پیدا کردن و با تدوین هم گذاشتن این داستان‌های اساطیری و تکیه و تاج‌های معاصر، درباره موسیقی، شکیبایی و فرضی‌گام به گام، به طلبه، و خانم ارفع اطواری، این حوصله و شکیبایی را داشته، و اصلاً یک نوازنده خوب ستون و مدرس ارجمند این ساز، کاری ادیبانی انجام داده. روش و منشی فیاضانه پیش گرفته و در کتاب‌ها و نوشته‌ها سیر کرده و حاصلش شده «بوی جدی مولیان» اسم کتاب هم نشان می‌دهد هم اثر، یک کار ادبی است، در حوزه موسیقی، اگرچه موضوع، موسیقی است، اما متن‌ها و حکایت‌ها در این گردآوری، بیشتر ادبی اند. یک کتاب سرگرم کننده و مفید، و همیشه ما از عنوان «سرگرم‌کننده» معمولاً مبتذل و عوامزده و سطحی، مردمان است، و البته «بوی جدی مولیان» محققدر که سرگرم‌کننده و آموزنده است، از ابتذال و سطحی‌گرایی و عوامزده‌گی فاصله گرفته، هم در متن، هم در عنوان و نام‌گذاری اثر، هم در طرح روی جلد، مودرچیتنی و صفحه‌بندی و طرح‌های داخلی کتاب.

○ کاش، همه نوازنده‌ها و دیگر اهالی موسیقی، شم فصل و دانش امی تدریس - که کتاب اطواری از آن برخوردار است - داشتند.

○ لفظن از کتاب هفتۀ بود، جادم، مینو، السادات حسینی بود، و صدایش فشمکن، پرسیدم، چه شده؟ کفتم، چند روز است، که به «مهدی آذربودی» فکر می‌کنم. به پیری اش، نهایی‌اش، و اینکه کسی نیست تا از پیرمرد بادی کند. آخر بسیاری از ما، کودکی خود را با کتاب‌های او، به سامان رسانده‌ایم. قصه‌های خوب و رایا بچه‌های خوب، و صلاح هیچ‌کس سرافعی از او نمی‌گیرد. هیچ یک از ما، از خود، نیز پیاده‌ایم که توستنده نوانی اسنان سابق ادبیات کودکی در ایران، در این سال‌های پیری و نهایی‌ها افزاد، چه حال و روزی دارد، و خواستم این عضمه ام را با تو در میان بگذارم.

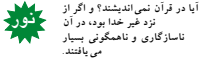
○ دیدم، این زن با علقه و سخی تظلیف شده، که خواس اوست، می غل و غش، مثل یک فرزند برای پیرمرد، مهدی آذربودی، شد می سوزاند. کفتم، اسامال بعد از بزرگواری همایش چهره‌های ماندگار، من به یاد دو نفر افتادم، که جایشان در میان اسامی آن بزرگواران خالی بود، و به دوستانم رضا پورحسین هم چند روز پیش گفتیم، یکی عرصه رساله صدادیه، یعنی جناب حسین صبیحی، از چهره‌های سازنده، گو نظیر و تأثیرگذاران رساله، و یکی هم جناب مهدی آذربودی. در عرصه ادبیات کودکی ما، سخنان عاطفی، روحیه ملاطفت‌آمیز مینو، السادات حسینی، نسبت به پیرمرد توستنده کودکی ما و دیگر فرزندان ایران، خاص خود اوست، بگویم حس یک دختر است نسبت به پدرش، پداری معنوی، پداری که بسیاری از ما فراموشش کرده‌ایم. ولی این دختر پدرا را یاد نیرود.

○ همین سه ستون امر گفته‌ام سهم من است. مجال بیشتر می‌دارم. جای بیشتر می‌نمی‌خواهم. محصل تعزالت‌های هم همسایه خوبی است. مخلص ایشان هم هنرم، همینقدر پس است.

بیرون‌شاه:
۱- با کاروان حله- نشر علمی- ص ۳۷۳.
۲- بوی جدی مولیان، اصفانه‌های موسیقی ایران - که گوش ارفع اطواری- نشر چیرچنگی.
۳- عزیز گلفرد، سید علی کاشفی هم در کتاب هفتۀ بزرگ‌رکنندگان همایش چهره‌های ماندگار را به این نکته توجه داده بود.

کتابخانه

شماره ۱۵۱، شماره ۱۵۱، آذر ۱۳۸۲

قرآن کریم، سوره شاد ۸۷) آیه ۸۲

اگر همه مردم، از شرق تا غرب عالم بپیرند، همین که قرآن یا من است، احساس وحشت و تنهایی نکنم. امام سجادی(ع)
گزیده میزبان الحکمه، حدیث ۵۶۹، به نقل از الکافی شیخ کلینی

دیناچه فرمول چهار S

سیدعلی محمد رفیعی

در چند شماره پیش گفتیم که یکی از کارهای خوب خارججهای خلاصه کردن و فشرده‌سازی بسیاری از دستوراتالمعلماء از جمله در کتاب نگارش است. نمونه‌ای را هم برای چگونگی محتوای نگارش آوردم. آنها در شیوه و قالب نگارش نیز دستوراتالمعلمی دارند که از سه S ترکیب یافته و حرف اول سه واژه است.

تا سال‌های پیش، دستورعمل ۳S را به کراتشگران و نویسندگان تازه‌کار می‌دادم یا در برخی کلاس‌های آموزشی مطرح می‌کردم تا این‌که خاتمه روزنامه‌نگاران جوان به مسئولیت‌حجت‌الاسلام محمدرضائزای تشکیل شد. در راستای اهداف این مرکز، قرار شد چهارچوبهایی ساده برای آموزش روزنامه‌نگاری و نگارش به جوانان نوجوان تدوین شود و جزوه‌هایی انتشار یابد که به طور خلاصه و فشرده و خواندنی پاسخگوی نیاز آموزشی گروه‌های سنی پایین باشد. که با حجت‌الاسلام و آزاری دانشمیر فرمول ۳S را به عنوان نمونه‌ای خوب برای کارهای آموزشی در نگارش و روزنامه‌نگاری مطرح کردم. بلافاصله حجت‌الاسلام آزاری یک S دیگر به آن افزود که هم نشانه سرعت انتقال آید و هم حاکی این حقیقت که ما به عنوان ملتی با پیشینه قوی و هوش زیاد تا چه اندازه‌ای می‌توانیم در فعالیت‌های فرهنگی جهان حضور فعال و تأثیرگذار داشته باشیم و ندانیم.

باری آن‌چه می‌آید دستوراتالمعلمی برای قالب نگارش است و محصولی است مشترک میان خارججهای و یک ایرانی که به صورت چهار S اختصار یافته و حق امتیاز S چهارم به حجت‌الاسلام محمدرضائزای تعلق دارد:

نگارش نوشته‌ شما باید دارای این ۴ ویژگی باشد:
کوتاه/مختصر = Short= شیرین/جذاب/خواندنی = Sweet= ساده/آسان/باید قابل فهم = Simple= Soon=

زودتر/سریع یا سرعت لازم در نگارش برای زودتر رساندن به مرحله چاپ

کتاب فرهنگ لغات و اصطلاحات فقهی

از اصطلاحات فقهی شیعه و اهل سنت، به همراه توضیح آنها و ترجمه فارسی و انگلیسی هر لغت یا اصطلاح است. در برخی موارد نیز تبیین برخی از احکام فقهی به ایجاز و به منظور مشخص شدن اختلاف آرای فریقین و نیز کاربرد واژه و معلوم شدن موارد استعمال آن در ابواب فقهی آمده است.

این فرهنگ، علاوه بر اصطلاحات فقهی، معنی واژه‌هایی دیگر که در وقفه کاربرد دارند مانند اسامی امایک، انبیا و حیوانات - را نیز در بر می‌گیرد.

زبان دین

زهرا استادچمبری، مریم مرادعلانی

زبان دین و اهمیت ویرایش

با دکتر علیرضا فولادی، شاعر، پژوهشگر و نویسنده

دکتر علیرضا فولادی، دانش‌آموخته زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران، شاعر، پژوهشگر و عضو هیئت علمی دانشگاه، و عضو ستون نشر به‌قم امروز (تا قبل از تعطیل شدن) متولد ۱۳۴۵ در قم و دارای آثاری است مانند:

۱. پاید سلام کرده به گسترده زیستن (مجموعه شعر)
۲. زبان عرفان (پروژه ریزگرده فرهنگی در سال ۱۳۸۱)

۳. اندیشه شیعه در مثنوی مولوی (پروژه نشریاتی حوزه دین در سال ۱۳۸۱)
۴. مبانی عروض فارسی،
۵. مقالات متعدد در زمینه ادبیاتفارسی، فرهنگشناسی و زبانشناسی.

محور گفت‌وگویی ما با او زبان دین و اهمیت ویرایش است

علت دوگانگی و فاصله بین زبان دینی و زبان رایج و عامه‌فهم را در چه می‌بینید؟

در علت موجود است، اول، علل تخصصی که مربوط می‌شود به اصطلاحات خاص مرتبط به تحقیق در زبان دین. دوم، علت عادی که معمولاً نویسندگان دینی در موضوعهای مربوط به دین عادت دارند و می‌خواهند به دلیل فحامت موضوع از زبان فحیم استفاده کنند.

البته خوشبختانه امروزه برخی از نویسندگان حوزه دین به اهمیت موضوع زبان در نوشته‌های دینی پی برده‌اند و می‌کوشند مطالب تخصصی را در زبان عمومی بریزند و این کوشش، کوشش مغتنمی است که موجب درک آثار مربوط به حوزه دین از سوی مردم و به‌ویژه جوانان می‌شود.

آیا مضرات و آفای را برای دوگانگی بین زبان عام و زبان متون دینی قابل حسید؟

البته باید دید که نویسندگان حوزه دین کدام قشر را به عنوان مخاطب آثار خود انتخاب می‌کنند. اگر مخاطب، مخاطب خاص- مثلاً محقق حوزه دین- باشد طبیعتاً می‌تواند کاربرد زبان تخصصی را در این آثار درک کند. اما وقتی بخواهیم عموم مردم را مورد خطاب قرار دهیم مسلماً باید زبانی مناسب این قشر برگزینیم. اگر انتخاب مخاطب از همان آغاز صورت‌گیری و مثلاً برای قشر عام به زبان تخصصی یا بالعکس برای قشر خاص به زبان عام نویسیم مسلماً مفاهیم مورد نظر اتفاق نخواهد افتاد و در واقع اثر ما نیز بی‌فایده خواهد بود.

به طور کلی اول باید مخاطب‌شناسی صورت بگیرد. البته این را هم اضافه‌کنم که همه چیز در مخاطب‌شناسی مربوط به زبان نیست و چه بسا ذهنیات و روش‌شناسی و جامعه‌شناسی در این میان کارساز باشد.

آیا در حوزه کتب دینی و در ارتباط با جوانان مخاطب‌شناسی صورت گرفته است؟

خیلی‌ها خواننده‌اند که برای جوانان نویسند و حتی زبان ساده‌ای برای آنها در پیش گرفته‌اند اما درصورتی‌که در این باره جدانند نژوده‌است. به نظر می‌رسد یکی از عوامل این امر سخن گفتن از موضع بالا باشد، یعنی نویسنده اصلاً نقش نامصح را برعهده می‌گیرد آن‌که نقش معلم یا حتی یک نقش ارشادی را. حال آن‌که لازمه نوشتن برای جوانان این است که در میان آنها باشیم و حرف‌ها را با آنها و با تفهیم و با توجه به مقتضیات درونی آنان اگر لازم بود ویرایشات مطلب بنگاریم خود در حوزه دین باشد و عوار و در هر حوزه دیگری در این میان بیگانه مسائل فنی نشر کتاب مثل طرح جلد، صفحه‌آرایی و ویرایش بی‌تأثیر نیستند و از آنها هم باید کمال استفاده را ببریم.

آیا شما قالب به‌سکاستاری و لاتین بردن اختلاف بین این دو زبان حسید؟

به بلاغت را و هم مسائل جدید مربوط به هنر را و هم مسائل روش‌شناسی و جامعه‌شناسی را. پس می‌بینید که این مقوله خود یک شاخه بسیار گسترده‌تر و قابل مطالعه است.

به نظر شما ویرایش در امروز ایران چه جایگاهی دارد؟
اگر درصددبگیریم، می‌بینم کتابهایی که به نحوی تخصصی و توسط ویراستاران متخصص ویرایش شده باشند، میزان بسیار کمی در بازار نشر کتاب را به خود اختصاص می‌دهند. این بدان دلیل است که هنوز یک نگاه تخصصی به امر ویرایش در جامعه، نشده است. به نظر من ویرایش حتی کمتر از پژوهش اهمیت ندارد-ه این دلیل که چه بسا پژوهشهای مهمی صورت می‌گیرد اما به دلیل نبود ویرایش صحیح عرضه‌ای نادرست داشته است.

نکته‌ای هم قابل ذکر است و آن این‌که در شهرهای مختلف ایران این مسئله نسبی است. مثلاً در تهران طبیعتاً به دلیل وجود نیروهای کارکنته ویراستار، ویرایش عواماً و ماض بهتری دارد.

ویرایش در کتب دینی چه وضعیتی دارد؟
خوشبختانه، قم همان‌طور که در صنعت نشر بعد از تهران مقام دوم را در ایران دارد، در مواردی‌تشر نیز از جمله ویرایش دارای همین مقام است. اما در مجموع، هم در تهران و هم در قم، بسیار از گزرنده تقصت هستند.

توجه ناظران قم را به ویرایش چگونه می‌بینید؟
من ناظران جوانتر در قم رابطه دوام به توجه آنها را به این امر ندنمیت و شاهد بوده‌ام که ویرایش را به استخدا در آورده‌اند ولی درباره ناظران قدیمی اختلاف این ثابت شده‌است. اخیراً هم نوشته‌ای بنامی ترجمه جلدی به ویرایش در کتاب آنها ملاحظه نکرده‌ام. **آیا ویرایش کتب دینی ویژگی خاصی دارد؟**

ویرایش کتب تخصصی است و در همه جا نوع کاری را دارد. اما مسلم است که یک ویراستار و فنی مثلاً یک کتاب دینی را ویرایش می‌کند باید با اصطلاحات حوزه دین کاملاً آشنا باشد. در سایر رشته‌ها هم این مسئله صدق می‌کند.

نظران درباره ویرایش فرایند چیست؟
فرایند، یکی ویرایشی که متن را ویرایش می‌دهد، مثلاً از ده صفحه به پنجاه صفحه می‌رساند. اما سببین کاری اصولاً جزء تعریف ویرایش نیست و شاید نوعی نویسندگی باشد. ویرایش تعریف خود را دارد.

یعنی با صورتی است با معنوی و در سه مقوله کلام، جمله و متن می‌گنجد.

چرا نقد ویراستار و ویرایش‌کنب در کشور ما نهادینه نشده است؟

در کشور ما اصولاً ویرایش یک امر دوقبی است و ما در ایران نظریه خاصی در این باره ندانیم. در کشورهای دیگری یک نظریه زبانشناسی می‌دهند و این نظریه در خیلی از موارد تأثیرگذار است. ولی در ایران نظریه علمی درباره زبان وجود ندارد و سبب می‌شود که در زمینه‌هایی مثل دستور زبان یا آیین نگارش هم که رابطه مستقیمی با زبانشناسی دارد شیوه علمی خاصی نداشته باشیم. بنابراین هر کس بر مبنای سلیقه خود عمل می‌کند و از این روی مینویسم تفاوت‌های مختلفی در ویرایش‌های مختلف به‌وجود می‌آید.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

لازمه نوشتن برای جوانان این است که در میان آنها باشیم و حرف آنها را بفهمیم

حال حاضر آنها خوانند.

برای توضیح بیشتر باید در نظر داشت که همه چیز در حوزه تبلیغ مربوط به کتاب نیست و رشته‌های دیگری نیز به‌ویژه رشته‌های هنری چه بسا می‌توانند کارایی افزونتری در این ارتباط داشته باشند که از جمله می‌توان به تأثیر سینما اشاره کرد که امروزه در میان هنرها حرف اول را می‌زند.

یک نکته مهم دیگر را هم خدمتان عرض کنم و آن این که به نظر می‌رسد اشتباه عمده ما در سهالهای اخیر برداشت نادرست از تعریف یوه دین است. باید میان دو تعریف از دین تفاوت قابل شد، یکی دین به معنای پذیرش عقلاسی سنت دینی و دیگری دین به بیشتر مشکلات در امر تبلیغ دین به‌ویژه در ارتباط با جوانان از اینجا ناشی می‌شود که گوشه‌ایم ذهن و عقل آنها را مخاطب قرار دهیم حال آن‌که اصولاً باید روح و قلب آنها را مخاطب قرار داد و لازمه آن هم استفاده از جاذبه‌های هنری و دیگر جاذبه‌ها است.

آیا زبان قلب ادبیات ویژه‌ای نمی‌خواهد؟
زبان قلب زبان حال است نه زبان قلب. زبان حال تعاریف مختلفی دارد. می‌توان آن را زبان عشق نامید یا از لحاظ فرم می‌توان آن را زبان هنر خواند. این زبان خیلی چیزها را در بر می‌گیرد هم مسائل سنتی مربوط

به فرهنگ، علاوه بر اصطلاحات فقهی، معنی واژه‌هایی دیگر که در وقفه کاربرد دارند مانند اسامی امایک، انبیا و حیوانات - را نیز در بر می‌گیرد.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

پس وقتی که امر ویرایش در ایران اساساً سلیقه‌ای است نقد آن هم مسلماً سلیقه‌ای خواهد بود. بنابراین اول باید نظریه علمی در زمینه زبانشناسی و به تبع آن در زمینه نگارش شکل داشته باشیم تا بر پایه آن بتوانیم در این باره به نقد علمی بپردازیم.

کتاب کتاب

سهروردی، حکمت اشراقی و پاسخ اسماعیلی به غزالی

سهروردی، حکمت اشراقی و پاسخ اسماعیلی به غزالی؛ از مجموعه: درآمدی بر کتابخانه‌های معرفی در ایران نخستین سده‌های اسلامی؛ انونخته محمد کریمی زنجانی اصل؛ چاپ اول، طبع رتقمی ۱۳۳۱ صفحه؛ ۲۲۰۰ نسخه؛ نشر شهید سید محی تهران؛ ۱۳۸۳ هجری قمری ۱۹۰۰ تومان.

در سنت شرقی‌سما، تاکنون نظریه غالب، یا بر بیان فلسفه در شرق عالم اسلام پس از حملات خردمند امام محمد غزالی امده، بار بار بنام و استمرار فلسفه اراتی از طریق ظهور و حضور شرق اشراقی و مکتب فلسفیش تأکید می‌ورزد.
با این حال، مسئله دورویی سهروردی با غزالی و پاسخ او به نقیبات فلاسفه و احیا علم الدین ننگه‌ای است که به ظهوری بزرگوار شد و معمولاً نقیبات فلاسفه این رشد لدنی را به عنوان تنها پاسخنامه فلسفی مسلمان در غرب عالم اسلام به نقیبات فلاسفه غزالی در نظر گرفته‌اند.

این کتاب، نخست از حیاکل‌النور سهروردی به عنوان مستورنامه یا مایقتست حکمت اشراقی و همچون ادعاینامه شیخ اشراق در پاسخ به نقیبات فلاسفه غزالی یاد کرده و آن‌گاه ضمن بحث از ساروتکار این پاسخ و پرسش‌نامه‌های اسماعیلی و گوسنیک، آن، از دورویی سهروردی، در این سه زمینه سخن گفته است.

۱. فراهم کردن امکان بازخوانی و بازسوی حکمت اراتی که در دوران اسلامی توسط ابوسعرف فارابی تأسیس شد و با این‌سما به اوج خود می‌رسد. اما از سوی غزالی و برخی ابوسنک‌ان خلاقان عیسی مردم و سنیتر فرار می‌گردد.
واقع به نظر مؤلف، سهروردی با نگارش اثری چون فی اعتقاد الحکماء، الواح عبادی، حیاکل‌النور و حکمه‌الاشراق، به تجدید و تاذکر فلسفه‌ای می‌پردازد که از برای ابران باطنی^۱ از برای محصولات تاریخ و جغرافیای ظاهری، در تادمش هفتمه است. فلسفه‌ای که به زخم سهروردی، از عهدیساتی تمدن اراتی تا دوران اسلامی، در بیان استوار آموزه‌هایش خلقی واردنامه و او می‌گردد.
از راه برجسته کردن مهمترین دستاوردهایش، برای تأمل و تفکر در سمانی و فرازم وجودی این تمدن در دوران اسلامی، ننگه‌کافی مضمّن به دست دهد. ننگه‌کافی که به او امکان می‌دهد تا از صورت‌ظاهر شرق و تمدن‌دوروجه جامعه ظاهرینمان فراتر رود و با نشان دادن وحدت جوهر فلسفی آموزه‌های ظاهرین پیش از اسلام و افکار غزالی در دوران اسلامی، از سوی به‌ایهای خلقت بنیاد گرفته بر ظاهر دین را مژول کند و از سوی دیگر می‌باید سنیتر غزالی باحال حکمت را برانماید.

۲. پاسخ به «التفالم شریعت و تصوف و کلام، علیه فلسفه» در تفکر غزالی در دومین دوران زندگیش یعنی دوران توبت و اعراض امام محمد از دستگاه خلقت که به نگارش اثری چون احیاء علوم الدین می‌انجامد. در حالی که سهروردی فلسفه را

در شماره ۱۳۳ کتاب هفت (۱۳ مردادماه ۱۳۸۲) مصاحبه‌ای بااین جانب منتشر گردید و سپس در شماره ۱۳۸ این هفته نامه وزین (۲۹ شهریورماه ۱۳۸۲) مطلبی زیر نام، ایک گفت‌وگو، چند بازتاب به چاپ رسید.

با سپاس فراوان از کتاب هفته و دست‌اندرکاران آن، که توضیحی از زاویه دید روزنامه‌نگاری نوشته‌اند، به نکته مهم در این مطلب (ازباب آینده می‌شود که به هر سه نکته پاسخ می‌دهم).

۱. اصل مصاحبه و این که چرا چنین مصاحبه‌ای صورت پذیرفته است.
به آگاهی می‌رسانم که این جانب مدیر مسئول مؤسسه فرهنگی، هنری، ادبی و آموزشی مهراج، مدیر مسئول سازمان چاپ و انتشارات ایران و مدیر مرکز نشر و پژوهش‌های ایرانیشناسی بوده‌ام که این سه مؤسسه نزدیک ۱۵ سال است فعالیت می‌کنند. در طی این مدت، جلسات و کنفرانسهای شمرادینیات و تاریخ و کنفرانسهای متعددی برپا کرده‌ام و من از نزدیک با کسانی آشنا شده‌ام که گرچه به نام مترجم، شاعر، منتقد و ادیب مشهور شده‌اند اما علمای در تحریب و ترور شخصیت چکندیگر داشته‌اند. این دردرونگی است.

با نام آنها نباید بگرم. نخستین کتاب این جانب در ۱۲ سالگی به چاپ رسید و تاکنون ۲۵۰ (دویست و پنج) عنوان کتاب و صدعا مقاله علمی و تحقیقی از این جانب در نشریات داخل و خارج به چاپ رسیده که فهرست و نام و نشان آنها در کتاب خدمات و آثار علمی فرهنگی این جانب ذکر شده است (که به ضمیمه یک نسخه به کتاب هفته ارسال گردید). از ۸ سوزی نشر گفتن را آغاز کرده‌ام و در ۳۳ سالگی موفق به اخذ درجه اجتهاد در فقه شافعی از سوی علمای بزرگ اهل سنت شده‌ام. در همین سال مقاله فقهی این جانب در پاکستان به چاپ رسیده است. از سوی دانشگاه جهتی‌هایایی نیز به خاطر خدماتم به علم و فرهنگ، موفق به اخذ درجه پروفسوری شده‌ام. همچنین دارای درجه دکتری در چند رشته‌ام. هم‌الکون با ۳۷ سال سن، با شرکت در دهها کنفره و کنفرانس داخلی و خارجی و خدمات شایسته‌ورزی به این کشور مقدس، بیشتر توج سپاس و تقدیر و قد امتدانه از اقدایستمدان آگاه دارم و به تحریب و تحقظه شخصیت.

مقدمه‌ای بر تصوف فرار می‌دهد. در واقع تلاش شیخ اشراق در ترکیب فلسفه و تصوف از این چشم‌انداز قابل توجه است که او در پاسخ به غزالی، اسمایی با حکمت مشایی را شرط نخست فهم فلسفه اشراقی می‌داند و فلسفه اشراقی را مقدمه‌ای بر روند فلسفنجویی می‌خواند. روندی که جاشم، ترکیب سبکی از مشاهده عرفانی و استدلال عقلانی است. او می‌گوید با انکار وجود صفات میان فلسفه و تصوف، از دوشیبه‌شهود و استدلال بهره‌گیری بدین ترتیب، در آثاری چون «کلمةالتصوف» از مقامی صوفیانه، توضیحی فلسفی و از مقامی فلسفی، شرحی صوفیانه به دست دهد. در آثار سهروردی، اوج این فرآیند تحلیل متقابل فلسفه و تصوف در یکدیگر را در حکمه‌الاشراق بازمی‌یابیم. این رساله مشابیه را برمی‌سازد؛ چنان‌که می‌توان گفت: او در این کتاب، در عهدیساتی همان خیمه آمیخته از استدلال و تامل است. خیمه‌های که پیش از او شکل زیرواش نرد حکیم ترمذی نیز به روشنی دیده می‌شود و حکمت اشراقی را همچون محصول و هم‌نهاده‌ی از ترکیب فلسفه و تصوف نشان می‌دهد.

۳. از آنجا که غزالی نظریه‌پرداز مشروعت‌بخش خلقت عیسی است، با جست‌وجو در آثار سهروردی که در تقابل با آموزه‌های او طرح شده‌اند، این سیاسی زیودی را می‌توان یافت که نظامی است ترکیبی که عناصر بنیادین آن از برخی نگاه‌های موجود در آموزه‌های سیاسی اراتی و اسلامی و گوسنیک اخذ شده‌اند. سهروردی با طرح آن، در پاسخ به نظریه سیاسی اراتی، ریاست مبتنی بر زود و تغلب را نثار می‌داند و ضمن بیان تفکیک حکیم مغانه در امر حکومت، در صورت جمع ریاست و تالاه در شخص رئیس میده، او را خلیفه‌الهی می‌داند. که مبنای حکومتش بر امرالله، توار دارد و مردم در بر ویسیاست او در راه عدالت و تحصیل سعادت کام‌ترانند و باشنند.

به نظر سهروردی، با بودن سیاست و حکومت در دست حکمای مغانه، دوره زمانی حکومت آنها انورانی، خواهد بود. در این انورانه، چنان که مؤلف نشان داده، که‌های تندی از

نظریه معادشناخت اسماعیلی را می‌توان تشخیص داد. این مسئله در باب‌های اول تا ششم، بزوی تازه می‌افتد.

فهرستی بلند از منابع فارسی، عربی و لاتین و نیز فهرستهای دیگر باب‌بخش این کتاب‌اند.

چهل حدیث مهدوی

اندوخته خدایتان: چهل حدیث درباره عدالت‌گستر جهان، تألیف مهدی نجفی، ترجمه و توضیح جویا جیابختار، چاپ اول، طبع دزوی، ۳۷۱ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه، انتشارات حروریه، تهران، ۱۳۸۲.

این کتاب متن، ترجمه و برخی توضیحات و پانوشته‌های چهل حدیث درباره مهدی(عج) است. احادیث این کتاب شامل تخصص الله بر آن حضرت و دیگر خصوصیات گوناگون مربوط به امام زمان(عج)را شامل می‌شوند.

مترجم چندین مقاله در آغاز کتاب با عناوین: تمهیدترجمان و پیشگفتار آورده است که عبارت‌اند از: اسلام ناب اسلام تلقین، مهدی الّام و جامع الّکلم، عقیقت و مهدویت در نگرشها و نگاه‌شها، چهل حدیث و چهل حدیث‌نگاری، درباره این چهل حدیث و ترجمه آن، و نخستین کسی که درباره حضرت مهدی(عج) تألیف کرده است (از خاصه و عامه).

بازتاب

پاسخ فاروق صفی زاده درباره نقدها

در شماره ۱۳۳ کتاب هفت (۱۳ مردادماه ۱۳۸۲) مصاحبه‌ای بااین جانب منتشر گردید و سپس در شماره ۱۳۸ این هفته نامه وزین (۲۹ شهریورماه ۱۳۸۲) مطلبی زیر نام، ایک گفت‌وگو، چند بازتاب به چاپ رسید.

با سپاس فراوان از کتاب هفته و دست‌اندرکاران آن، که توضیحی از زاویه دید روزنامه‌نگاری نوشته‌اند، به نکته مهم در این مطلب (ازباب آینده می‌شود که به هر سه نکته پاسخ می‌دهم).

۱. اصل مصاحبه و این که چرا چنین مصاحبه‌ای صورت پذیرفته است.
به آگاهی می‌رسانم که این جانب مدیر مسئول مؤسسه فرهنگی، هنری، ادبی و آموزشی مهراج، مدیر مسئول سازمان چاپ و انتشارات ایران و مدیر مرکز نشر و پژوهش‌های ایرانیشناسی بوده‌ام که این سه مؤسسه نزدیک ۱۵ سال است فعالیت می‌کنند. در طی این مدت، جلسات و کنفرانسهای شمرادینیات و تاریخ و کنفرانسهای متعددی برپا کرده‌ام و من از نزدیک با کسانی آشنا شده‌ام که گرچه به نام مترجم، شاعر، منتقد و ادیب مشهور شده‌اند اما علمای در تحریب و ترور شخصیت چکندیگر داشته‌اند. این دردرونگی است.

با نام آنها نباید بگرم. نخستین کتاب این جانب در ۱۲ سالگی به چاپ رسید و تاکنون ۲۵۰ (دویست و پنج) عنوان کتاب و صدعا مقاله علمی و تحقیقی از این جانب در نشریات داخل و خارج به چاپ رسیده که فهرست و نام و نشان آنها در کتاب خدمات و آثار علمی فرهنگی این جانب ذکر شده است (که به ضمیمه یک نسخه به کتاب هفته ارسال گردید). از ۸ سوزی نشر گفتن را آغاز کرده‌ام و در ۳۳ سالگی موفق به اخذ درجه اجتهاد در فقه شافعی از سوی علمای بزرگ اهل سنت شده‌ام. در همین سال مقاله فقهی این جانب در پاکستان به چاپ رسیده است. از سوی دانشگاه جهتی‌هایایی نیز به خاطر خدماتم به علم و فرهنگ، موفق به اخذ درجه پروفسوری شده‌ام. همچنین دارای درجه دکتری در چند رشته‌ام. هم‌الکون با ۳۷ سال سن، با شرکت در دهها کنفره و کنفرانس داخلی و خارجی و خدمات شایسته‌ورزی به این کشور مقدس، بیشتر توج سپاس و تقدیر و قد امتدانه از اقدایستمدان آگاه دارم و به تحریب و تحقظه شخصیت.

The Enterprise of Science in Islam: New perspectives

کارکرد علوم و فنون در اسلام: رونماهای نوین

نویسنده: گانج، پ.
چاپ‌دهنده: عبدالحمید ا. صبرا
تاریخ: ۱۳۸۳ هجری قمری
صفحه: ۲۱۶
ناشر: MIT Press
ISBN: 978-0-262-194۰۰-۰

بین سالهای ۸۰۰ تا ۱۱۵۰ میلادی بهترین مراکز تحصیل علوم و فنون اعم از ریاضیات، معماری، نجوم و طبقات و بهترین مراکز کاربوته رشته‌های طبیعی، نجوم، تصنیف، جغرافیا و غیر آنها در سرزمینهای وسیع و چند ملتگی جهان اسلام قرار داشت‌اند. تحقیقاتی که طی دهه‌های اخیر در زمینه علوم و فنون کهن اسلامی صورت گرفته است، به پیدایش تغییر در ادراک و استنباط همگان انجامیده است. از این رو کتاب حاضر دورنمایی نوین را برپروان حقیقات تاریخی این علوم عرضه می‌دارد. مباحث موضوعی کتاب شامل فلسفه و روشهای ریاضی، ارقام، روشهای نجومی، شیمی، هنر معماری، پزشکی و مغرب‌زمین، تبدیل قهرهای رومی و باستانی و گسترش فرهنگ مسیحیت است. در سراسر کتاب بر اهمیت انتقال و تبادل دیدهای علمی از یک فرهنگ به دیگری و در دوران جهان اسلام تأکید می‌شود. این کتاب همچنین بررسی و معرفی بسیاری از مشکلات تاریخی حل نشده و پرسشهای مهمی پیرامون یادگان در جهان و چه‌شمکلی ارائه‌دهند. خوینی از انکشاف اسلامی شرقی به اسلامی غربی که تقریباً بیست‌هه شکلهای نوین آن

مستند است.
۱۶، ۱۳، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۳، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۸، ۵۸۹، ۵۹۰، ۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۷، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۷۹، ۶۸۰، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۸، ۶۸۹، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۰۶، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۳، ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۵۶، ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۷۱، ۷۷۲، ۷۷۳، ۷۷۴، ۷۷۵، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۸۲، ۷۸۳، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۶، ۷۸۷، ۷۸۸، ۷۸۹، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۲، ۷۹۳، ۷۹۴، ۷۹۵، ۷۹۶، ۷۹۷، ۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۰، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۳۳، ۸۳۴، ۸۳۵، ۸۳۶، ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۵۰، ۸۵۱، ۸۵۲، ۸۵۳، ۸۵۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۲، ۸۷۳، ۸۷۴، ۸۷۵، ۸۷۶، ۸۷۷، ۸۷۸، ۸۷۹، ۸۸۰، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۴، ۸۸۵، ۸۸۶، ۸۸۷، ۸۸۸، ۸۸۹، ۸۹۰، ۸۹۱، ۸۹۲، ۸۹۳، ۸۹۴، ۸۹۵، ۸۹۶، ۸۹۷، ۸۹۸، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۰۶، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۲۰، ۹۲۱، ۹۲۲، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۲۵، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۳۳، ۹۳۴، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۴۹، ۹۵۰، ۹۵۱، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۵۵، ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۵۸، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۶۶، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۴، ۹۷۵، ۹۷۶، ۹۷۷، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۸۰، ۹۸۱

چهار سال پیش در ششمین روز آذرماه ۱۳۷۸، در بیمارستان فرهنگیان تجریش مردی چشم از جهان فروست که آثار متفاوت و گوناگونی را از خود به جا گذاشت و به قطع و نین در نوع خود می‌نظیر بود و هست و خواهد بود.

عالم روز قبل از فوت جعفر شهری، رویانگر فرهنگ عامه مردم طهران چهارم آذرماه ۱۳۷۸-به اتفاق دوست و همکارم و دانش‌پسندی آثار شهری-صالح زاموسری بر پایش می‌هوش افتاد. حضور زنده و دماهی همسنگی با او داشتیم و آنگاه که او را در قطعه کویستگان و هر مردمان بهشت زهرا به خاک سپردیم، آن را می‌دانستیم که فرهنگ عامه چه گوهری را از تک نهاد و به یقین دیگر مارد هر چون او نخواهد یابید. در این نوشته-که نمی‌دانم در چند شماره به پایان خواهد رسید-فصل نقد و بررسی آثار مردی را دارم که با دیدی ژرف و موثکافانه، به زندگی مردم می‌نگریست و به یقین هر چه بر عمر آثار او-بخصوص طهران قدیم و تهران در قرن سیزدهم- بگذرد، ارزش منزنکش پیش از پیش مشخص خواهد شد. در این نوشته به دور از شیفتگی و تزیینگی به آن مرحوم، فصل نقد و بررسی آثار او را دم و وقت و سسین، گفته‌هایش را بار دیگر به قلم می‌آورم. امید آنکه ادای دینی باشد به مردی که در دیدگاه من فقط خودش مثل خورشید بود، و آنچه که از نوشته‌اش در خود باقی گذاشت، فقط از او ساخته بود و لاخیر و بعد می‌ماند دیگر کسی را برای آن باشد. آثاری همچون «ایام-تقاطع شمع، و قشربند-پدید آورد.

با جعفر شهری، برای نخستین بار در عید فطر سال ۱۳۲۳آشنا شدم. یکی دو سال بود که برخی از نوشته‌هایش را خوانده بودم. مثل داستان «پاریدانکم و پرسم چگونه توانست این چنین بیفتد و تزیینات زندهگی مردم را به قلم آورد و به تصویر کشد.

با کمک دوست آن روزها-مجید فرشی-او را پدید

کردم و وعده ملاقات به عید فطر، انداخت. ساعت پنج بعدازظهر آن روز گرم تهران، پشت در خانه او در خیابان ام جعفریش به اتفاق مجید فرشت حاضر شدم. پرمرمرد خود به استقبال آمدند و می‌گرمی، ما را پذیرفت و دو ساعتی را با او سپر آوردیم. جلسه اول با سکوت شهری همراه بود و فقط ما کمکم جمله می‌رویم و در پایان آن دیدار، تنها او را شماره تلفن خواست.

یادداشت

نصرالله حدادی

چه نوشت و چه به جا گذاشت

یک ماه بعد، این بار تنها به دیدار او رفتم. چند جلد از کتاب‌هایش را خواست که در بازار برای او پیدا کنم. پرسیدم، مگر تداریده‌اید بالیخت نلخی گفت: اگر داشتم که از شما نمی‌خواستم. در ملاقات بعدی کتاب‌های تهیه شده را به او دادم. پرپرمد، چون کودکی که بازیچه تازاری را یافته باشد، خوشحال و خندان به کتاب‌هایش می‌نگریست و پیوند میان من و او از همان زمان آغاز شد. وسواس خاصی داشت و با سو وطن عجیب به دنیا

و اطرافیش می‌نگریست-دیدگی که در آثار او بخوبی به چشم می‌آید- به کمتر کسی اعتماد داشت و دست نوشته‌هایش را از چشم هر غریبه و نامحرمی به دور می‌داشت. به گفته خودش بارها مر آزمون تا بالاخره به من اعتماد کرد.

نخستین تمام دیدگاه‌هایش دربارهٔ اجتماع مردم

و تاریخ را پدیدرم و خرده‌ای بر او نگرم، اما او همچنان سخت و سفت-و باورهایش پناشاری می‌کرد و جوانی‌ام را به رخ می‌کشید می‌گفت: خیلی مانده است تا فهمی و فقط گذشت ایام و زمان است که نقش تجربه را در ذهن انسان‌ها شکل می‌دهد و نقاسوت را آنگاه مبتنی بر واقعیات موجود، استوار می‌سازد.

هنوز هم بر این باورم که نوشته‌های شهری بسیار بدبینانه بود و او سخت به «تئوری توطئه» اعتقاد داشت-

باور می‌که هم سسین و سال‌ها و هم نسلان او به تمام

کمال داشتند- و عویب جامعه را بسیار بی‌برده و بعضاً

عریان و گاه به آن دیدگاه من عجیب مطرح می‌نمود: به او خرده می‌گرفتم، اما از کار خودش را می‌گرم و عجیب، آن بود که عیب خود و اطرافیش را بسیار بی‌بروتر می‌نوشته. فرزند هسب، دوست، همسایه، هموطن و همه و همه به بیخ نیز قلم او، می‌ایشان بر ملا می‌شد. رنگارنگ خودی و غیر خودی‌ای، در کار نبودند. غریبه، غریبه و آشنا نبودند. یاد و عیوشان به قلم او معلوم بود که آشنا نیز آشنا نبود و با بیگانگی هر چه نامتراز یا او برخورد می‌کرد.

با تمام ابراهایی که او داشت و دارم، سخت بر این باورم که آثار به جامانده از او-بخصوص یازده جلد تهران و شکر تلخ و گزین-در نوع خود می‌نظیرند و خدمت بزرگی هستند به فرهنگ مردم تهران، او بسیاری از مشاغل مغرض شده در آثار شهر را با مدافعی‌ای هر چه تمام‌تر به قلم کشید و تهران در قرن سیزدهم، او آفرید. آثاری که با دوسه نقد چاپ شده و نوشته و رویه زرد شد و عجیب آن که آثاری بر آسانی، بدون توجه به آثار به جا مانده از او در مقاله‌ای- مردی که خلاصه خودش پرده- در روزنامه

یادداشت

همشهری بعد از فرشت آن را کامل کرد.

نویسنده یکی از ماهنامه‌های آن روز «ماهنامه کهنکشان» به قلم خسرو معتمد- او را با جیمز موریه و حکایت‌های بابای اصفهانی، مقایسه کرد و در مقالهٔ چند صفحه‌ای اش سخت به او تاخت و عیب آن بود که این نقد برای تهران در قرن سیزدهم نوشته شده بود و از «طهران قدیم» تجدید کرده و آنگار نویسنده هر دو کتاب، یک نفر نمی‌بودند!

یکی از نویسندگان خارج نشین، در نقدی ۱۵ صفحه‌ای-که هرگز به چاپ نرسید-سخت و سفت بر صلاحیت - برای نوشتن کتاب را ارزشمند خواند و در پایان افزود: «بود عکس‌هایز به عازبه گرفته شده، به همین دلیل اثر شش جلدی او فاقد هرگونه ارزش است.» احمد سیف این نقد را شهری «فیر قبال چاپ» عنوان شده بود و اندکی بعد، در روزهای پس از دوم خرداد، آثار شهری بار دیگر مجال فرصت چاپ یافت.

علیرضا حدیدی مدیر انتشارات خوارزمی، روزی

به من گفت: ای کتاب یکی پیدا می‌شد و این کتاب را ویرایش می‌کرد و آن را حداقل در دو مجلد به چاپ می‌رساند و این همه تکرار مکررات در آن زمان نمی‌باشد. به ایشان گفته، امری که جعفر شهری بکار به مرحوم انجوی نرسازی اعتماد کرد و برای نام عبرت‌نشدن از داغ دود که سراغ برپرستان آورد.

تمامی آنچه را که در قلم و دم او می‌گفتند و می‌نوشته‌ند، برایش شیر می‌بود و می‌خواستم، پرمرمرد، طمانینه و آرام، گوش می‌داد و لیکن می‌زد. بعد بازم به سخت و سفت دنباله کارش را می‌گرفت و نشان می‌داد، علیرغم آنکه حاضر است هر حرفی را بشنود. اهمیت چندانی به آنها نمی‌دهد و در حالی بود که همواره این بند سعدی را به رخ می‌کشید و گزینش می‌کرد:
به نزد من آن کس نگوخواه توست

که گوید فلان خاار در راه توست

وقتی به شرحی به خود او برمی‌گرفتم، می‌گفت: صد سال دیگر خواهند گفت، من چه نوشتم و چه از خود باقی گذاشتم.

به بهانه چهارمین سالگرد وفات جعفر شهری

روزی به وسیله دوستی خیر چاپ بدون اجازه افسر شده خارج از کشورش را به آگاهی اش رساندم. به تلخی گفت: مگر آنها بداند، من و صد نوشتم و هر گاه به نوشته یا گفته‌ای در جرید و صدا و سیما می‌خورد که بدون ذکر مأخذ، از آثار نقل می‌گردند، می‌گفت: حکایت من، -حکایت انجوی نخر است- و آنگاه نقل می‌کرد: روزی انجوی را جایی رد می‌شد، دید شخصی شعر او را به صدای بلند می‌خواند. جلوفت و پرسید: شعر از چه کسی است؟ مخاطب با صدای بلند گفت: انجوی ایبوردی، انجوی بسیار خوشحال شده، به کشتی اشعراو را می‌خوانند، بلکه می‌ماند شعر از این کجا است. از مخاطب پرسید: تا به حال آن انجوی را دیده‌ای؟ طرف گفت: دیده‌ام؟! من خودم انجوی را، چهار مرتبه دیدم. یا تعجب گفتم، من سرعزیز نشسته بود، اما ماشااورد دیده بودم. شهری در پایان این حکایت می‌گفت: نوشته‌های من خوب است، اگر اسمی از جعفر شهری نبرند، و از آن کار بسیار آزرده و ناراحت بود.

چه بسیار از بزرگان عالم هنر و کتاب و کتابت را دیدم که ضایع و خاضع و برابر او فروتنانه استادش می‌نمایند. عزت الله انتظامی واحد شاملو، دو نمونه از نوع خود بداندیم. کافی است نگاه سطحی به مجلدات نوشته‌های جعفر شهری است و به همین گونه برخی آثار سیمینا بیگی

زند، یاد، -فقط حاشی انجوی را- بر نظر می‌دانست، اما نمی‌گفت. هر جایی نمی‌شود آثار او را خواند

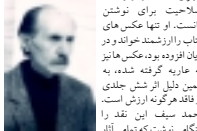
و معرفی کرد. این گفته را همشهری بر ادای کریمانی برام باز گو کرد. گفته حاشی را به شهری نگفتم، گفت: می‌خواستم نام هر دو کتاب را به شهریان بگذارم، اما فکر کردم درست نیست.

من نمی‌دانم آیا ملاقاتی بین حاشی و شهری اتفاق افتاد یا خیر، چرا که هرگز شهری در دوره من چیزی نگفت، اما مگر می‌شد از تهران گفت و با مطهران قدیم شهری به آن روزها نرفت. حاشی به یقین از آثار شهری استفاده کرده بود. هر چند در بسیار نراته نقد و ویرایش بود و ظرافت ذهن او در ساخت «فره‌رستان» به تمام و کمال نشان داد که به چه میزان بر کارش اجاطه داشت و عشقش به کار چه سانی می‌نوالد آثار جلاله ستارو.

احمد شاملو نگار به تعادلت من فقط یک بار آن را از زبان شهری شنیدم. آن هم زمانی پس از تر که منزل شهری توسط شاملو- به دیدن شهری آمده بود. وقتی پرسیدم، کتاب کورچه شاملو مجلدات اوله‌اش به چاپ رسیده، حتماً برای همین کتاب به دیدار شما آمده بود، گفت: بعضی از ضرب‌المثل‌ها را من توجه نشده بود و آمده تا بداند بدان توله آن چیست.

یک بار وقتی به دیدار شهری رفتم، مرحوم انجوی نیز آنجا بود. آن دو در آن روزگار پیری ابار گرمایه و گلستان، هم بودند و دوستی آنان به برنامه‌های انجوی در رادیو باز می‌گشت. انجوی مطالبی را گفت که برای من باورش سخت می‌آمد و چون جایی در این نوشته نماند، دارم از آن می‌گذرم، او از دیدار فرهنگ ایران گفت و جمع آوری ضرب‌المثل‌ها و وظیفه‌ها، گفته‌هایی از این دست و اهتمام مرحوم شائاری و گیم شدن بسیاری از نوشته‌ها وقتی موضوع راسپ از رفتن انجوی به شهری گفتم، با ایلد گفت: مگر شک هم داری؟ و هنوز من مانده‌ام که موضوع چه بود و امروز هر دوی آنها و در نقاب خاک کشیده‌اند و مرا برزای گفتن و نوشتن نیست.

به هر روز، سال‌ها، روزها و شب‌ها در کار شهری، سطر به سطر آثارش را برای او خواندم و ساعت‌های منمادی برای انتخاب عکس در کتابش بودم. عکس‌هایی که از آرشو عطلی خادم گرفته تا هر کسی که می‌توانست تهیه شده بود. هفته آینده یا شما از کار تهران در قرن سیزدهم، خواه خودم گفت و شوق شهری پس از به چاپ رسیدن آن، پس از آن گونه و طهران قدیم و خاطرات دیگری از او که همه چیز را به نظر من نوشت و امید داشت همه آن را به جد بگیرند.

کتابخانه
شماره ۱۵۱۵ شماره ۱۳۸۲

<div>یادداشت</div>
<div>اراهیم سخندان</div>

عقلانیت

البعاد زی‌ساخت‌های علمی و فناوری امری بدیهی در توسعه علمی است که بدون ملبویت قوی علمی با میزان میان‌مایه و کم‌مایه امکان‌پذیر نیست. حتی اگر بنا بر هر مصلحت سیاسی در یک زمینه فناوری احتیاج به دستاوردهای مفصلی بدون وجود زیرساخت قوی و فراگیر بدون عقبه علمی، ضروری تشخیص داده‌شود، عقلانیت نوین حکم می‌کند که زیرساخت‌های لازم ایجاد شود و از تضعیف زیرساخت‌های موجود پرهیز شود.
جملات بالا بخشی از بند چهارم بیانیه انجمن فیزیک ایران در مورد فناوری هسته‌ای در کشور است. زیرساخت‌های مورد اشاره در این بیانیه چیستند که اگر وجود ندارند، باید تشکیل شوند و اگر هستند، تنها نباید تضعیف شوند بلکه باید تقویت هم شوند؟

دکتر رضا منصوری در کتاب «ایران ۱۳۳۷» به‌طور مفصل و جز به جز این زیرساخت‌ها و ضرورت وجودشان را توضیح داده‌اند و اثر آنها را در رشد و بالندگی یک جامعه و کشور توضیح داده‌اند. مثال‌های متعدی زادر ه بخش مطرح کرده‌اند. به عنوان مثال در فصل هفتم بحث قدرت نوامیس و رایا مقایسه توانی‌های هسته‌ای سه کشور هند، پاکستان و رژیم اشغالگر قدس و بررسی آنها به سر انجام رسانده‌اند.

از زمان نگارش کتاب (۱۳۳۷) زمان صدور بیانیه فوق شش سال می‌گذرد و تا رسیدن به افق مورد اشاره کتاب (۱۳۴۷) چهار سال وقت داریم ولی با نگاهی به کارنامه این شش سال و تا‌تمام این روش و نوع مدیریت، امید چندانی به بهبود وضعیت ناپیش از آن زمان، وجود نخواهد داشت.

سال‌هاست که جشنمان و گوش‌های ما به دیدن و شنیدن نمودارها و آماری‌های که همگی نشان‌دهنده پیشرفت روزافزون مایر تمام زمینه‌هاست، عادت کرده‌اند.

اخبار اعات و تواری‌های مختلف که تقریباً هر ماه اعلام می‌شوند، فراتر است هم کدام سالانه میلیون‌ها دلار صرفه‌جویی ارزی به دنبال داشته باشند و پیشرفت‌های چشمگیری که در همه جویاب داشته‌ام، همه را آماری‌ها ما می‌گویند ولی آشفته‌اند چیزی که در اجتماع شاهد آنیم به نظر منگونی مفردات می‌آید و شاهد راه این را می‌دارد که با به نتایج اشاره شده در آمارها شک کند، با به احتیاج و کشور!

تقویت نهادهای علمی موجود یا ایجاد نهادهای جدید، چنان‌کنند و نامحسوس است که می‌توان آن را پراحتی نادیده گرفت و اگر هم فعالیت‌هایی به چشم می‌خورد، بیشتر به درد همان آمارسازان و نمودارکنان می‌خورد و بس.

اخبار اعات و تواری‌های مختلف که تقریباً هر ماه اعلام می‌شوند و جنگ‌های بسیار مدیران و کارکنان سعی فراد در زنده نگه‌داشتن و تداوم همین ال‌دک تعداد نهاد می‌کنند، بعضی موفق بوده‌اند و بعضی نیز متأسفانه از گردونه خارج شده‌اند. ناشران کتاب‌های علمی، حتی موفق تریشان، داستان‌های زبانی از این جنگ برای بقا دارند که بازگرددش فقط، حریت و لشگری راسب می‌شود نکته جلب‌انجیاست که مراکز و نهادهای دولتی نیز از این جنگ به دور نیستند. اگر شاهدی می‌خواهید سری به دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی بزنید تا ببینید، چگونه برای به دست آوردن حداقل تلاش می‌کنند.

این ساله نشان‌دهنده این نکته است که توسعه پایدار که مبتنی بر توسعه علمی کشور است، ده‌قده اصلی مدیران ارشد و برنامه‌ریزان نیست. دستیابی به هر فناوری چه فناوری هسته‌ای باشد، وجه تواف فناوری فقط از طریق بخشنامه و دستورالعمل به وجود نمی‌آید. با تغییر دادن عنوان چندپایان‌نامه و رساله به صورتی که نام «فناور فناوری و انسانی» کند، به معنی دستیابی و پیشازاری ایران در این فناوری بسیار مهم سال‌های آینده نیست. اختصاص بودجه‌های چند میلیارد تومانی هم به صورت ضربتی نیز دردی را دوا نمی‌کند. همان‌طور که در «فناوری اطلاعات» نگرد.

اگر فراتر است کار انجام شود باید بند هشت بیانیه انجمن فیزیک را که می‌گوید ایران توان پیشرو بودن در علوم و فناوری در منطقه را دارد. تنها با وارد کردن عقلانیت در تصمیم‌گیری‌هاست که جایگاه مناسب ما در منطقه و جامعه بین‌الملل به دست می‌آید. همیشه مد نظر قرار داد. عقلانیت حکم می‌کند که بدون کندن زمین و ایجاد پنبیانی قوی، ساخت خانه‌ای امن و زیابحال است.

باور به علم و نیازهای اولیه توسعه علمی که بخشی از آن همگانی کردن و ترویج علم در جامعه است، تا در ذهن و کردار مدیران ماجایی نداشته باشد، حرف از پیشرو بودن و الگو بودن لاقی گرفت است.

در جایی که عمده‌ترین رسانه‌های عمومی در خود نیاززی به ویراستاران و ناظران علمی در بخش اخبار و برنامه‌های علمی نمی‌بینند، با در جایی که یک ناشر علمی با کوچکترین لرزه‌های بازار فور می‌رود، آیا حرف زدن از پیشگامی جایز است؟

آن عقلانیت مورد نظر انجمن فیزیک چیزی است که همه برای پدیدار شدنش باید دست به دعا درایم، البته تا قبل از اینکه…

<div>کتاب و رو</div>
<div>بهار صادی</div>

گفت و گو با افشین آزادمش مؤلف کتاب «شناخت گیتی»

یک تألیف، یک ترجمه

و فقط مترجم و مؤلف کتاب بودم. آیا بهتر نبود برای تألیف از مقالاتی همراه با ذکر فهرست مراجع استفاده می‌کردید؟

این کتاب همراه با خلاصه بسیاری از مفاهیم نجومی می‌تواند در تحقیقات مؤثر باشد. هر چند در مقدمه آن به یک یا دو کتابی که در ترجمه مقالات از آنها استفاده کردام اشاره شده است. آیا برای ویرایش علمی کتاب از اسدان این علم کمک گرفته‌اید؟

تغییر شده. مراحل چاپ کتاب اعم از جمع آوری محتوا و ویراستاری علمی آنها تا خروجی نهایی، تعیین رسد و لحن و حتی ویراستاری ادبی مطالب آن با یادداشت‌های شخصی خودم انجام شده است. چرا که کمک‌مطلب چاپ کتاب از طریق ناشر بسیار وقتگیر و هزینه‌بر است. نشر تخصصی که چاپ کتاب را به عهده می‌گیرد؟ فقط یک مترجم چاپ شده است.

آیا مجدداً چاپ می‌شود؟
تغییر شده. مراحل چاپ کتاب اعم از جمع آوری محتوا و ویراستاری علمی آنها تا خروجی نهایی، تعیین رسد و لحن و حتی ویراستاری ادبی مطالب آن با یادداشت‌های شخصی خودم انجام شده است. چرا که کمک‌مطلب چاپ کتاب از طریق ناشر بسیار وقتگیر و هزینه‌بر است. نشر تخصصی که چاپ کتاب را به عهده می‌گیرد؟ فقط یک مترجم چاپ شده است.

چه تغییراتی در چاپ بعدی بر روی کتاب اعمال می‌شود؟
تغییر خاصی مدنظر نیست چرا که تا امروز هیچ‌گونه نقد و بررسی بر روی این کتاب اعمال نشده است و تنها نقدهای وارده بر آن دشمن‌های شخصی است. در حالی که کتاب شناخت گیتی برای بسیاری از کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پایه، فنی، مهندسی و حتی پزشکی در تهران و شهرستان‌ها رسان شده است و انتظار داشتم یادپشندان علمی در این باره به من انعکاس داده شود.

کتاب

اراهیم سخندان

خوب ؛ ولی ناکافی

این کتاب برای کسانی که بنازگی به نجوم روی آورده‌اند یا فقط به اطلاعات کلی در این زمینه نیاز دارند، بسیار مفید است ولی متأسفانه نمی‌تواند مورد استفاده همانان آماتور یا حرفه‌ای قرار گیرد چون تمام اطلاعات ارائه شده در کتاب بسیار محدود است و بسیاری از واژه‌ها و اصطلاحات مورد استفاده این گروه در این کتاب یافت نمی‌شود.

البته این ضعف فقط منوجه خوانندگان بان تجربه نمی‌شود و دیگران نیز کمابیش با آن مواجه خواهند شد. درست است که این کتاب فقط یک ترجمه از کتابی خارجی است ولی مترجم آن توانسته با تغییراتی کوچک با اضافه کردن چندتصویر یا توضیح اضافه کتاب را کاملتر و خواندنی‌تر کند. به عنوان مثال می‌تد با چاپ عکس یک اسطرلاب در بخش مربوط به آن توضیحی اضافه را به حد چشمگیری افزایش داد. البته محدودیت‌ها و محدودت‌هایی نیز ممکن است وجود داشته که انجام چنین کاری را برای مترجمان غیرممکن کرده

است ولی با توجه به نام و رسالت ناشر، چاپ و عرضه چنین کتابی مخاطب را کسب نماید می‌کند. اگر این کتاب را ناشران دیگر به بازار عرضه می‌کردند تنها قابل تقداد نبودند، بلکه باید شوقی هم می‌شدند ولی وقتی کتابی از سوی بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی منتشر می‌شود، انتظار بیشتری هم از نظر محتوا و هم از نظر کیفیت عرضه کتاب به وجود می‌آید، حتی اگر فقط به عنوان اثری جنبی محسوب شود.

با توجه به این تفصیلات جای حالی اینکه کتاب‌ها در بازار کتاب باعث می‌شود که ورود این کتاب را به حال نیک گرفت و منتظر آثار دیگری درباره شاخه‌های دیگر علوم ماند.

افشین آزادمش مؤلف و مترجم کتاب «شناخت گیتی» است که با او نشست و گفت‌وگوی داشتم او مهندس برق از دانشگاه تهران است و متولد ۱۳۳۲ که به خاطر علاقه‌اش به نجوم در آن رشته مطالعاتی دارد اقدامات شخصی وی که به تألیف و ترجمه و حتی چاپ کتاب منجر شده است، آنقدر برای ما جالب بود که با مترجمش در این باره به گفت‌وگو پرداختیم

با توجه به محدود بودن مراکز علمی - تحقیقاتی نجوم در ایران، زمینه تألیف و ترجمه این کتاب چگونه فراهم شد؟

تألیف این مجموعه انتخاب شخصی خودم است. علاقه مدلی من به نجوم و کیهان‌شناسی از دوران دبیرستان شروع شد. از آن زمان تا امروز مطالب بسیاری در این باره در منابع علمی مختلف از جمله سایت‌های اینترنتی به زبان فارسی و حتی انگلیسی مطالعه کردم و سعی داشتم تا اطلاعاتم در این باره به روز باشد.

در یکی از مراجعات به اینترنت مقالات بی دردی یکی از اساتید دانشگاه، اعلیورا یافتن که مجموعه متن‌های تألیف مفاهیم این مقاله‌هاست. از آنجا که تألیف کتاب‌های علمی حاصل تحقیقات عملی و یا گردآوری مفاهیم کتاب‌ها و مقالات معتبر مختلف است، چرا شما به تعداد محدودی از مقاله‌های کیهان‌شناسی در این کتاب بسنده کرده‌اید؟

پایین‌ترین سطح تألیف، انسجام مطالب

منتقدش شد		
		
خیمه	پووش	وستنچس
		

اگر این کتاب را ناشران دیگر به بازار عرضه می‌کردند تنها قابل تقداد نبودند، بلکه باید شوقی هم می‌شدند ولی وقتی کتابی از سوی بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی منتشر می‌شود، انتظار بیشتری هم از نظر محتوا و هم از نظر کیفیت عرضه کتاب به وجود می‌آید، حتی اگر فقط به عنوان اثری جنبی محسوب شود.

با توجه به این تفصیلات جای حالی اینکه کتاب‌ها در بازار کتاب باعث می‌شود که ورود این کتاب را به حال نیک گرفت و منتظر آثار دیگری درباره شاخه‌های دیگر علوم ماند.

محمد ضمیران؛ مترجم

آقای ضمیران این روزها فرصت مطالعه کتاب هم دارد؟ آیا کتاب‌هایی را هم خوانده‌اید که درباره‌اش صحبت کنیم؟

الان بیشتر مجلات ادبی را که برابم می‌فرستند می‌خوانم. مثلاً به ژانگی (فرهنگ اندیشه) منتشر شده به‌جمله «کتاب ادبای ماتم» و فلسفه» به‌دستم رسیده که می‌خوانم...

آخرین کتابی که خوانده‌اید چه بود؟

آقای آقای با خوانده‌ام کتابی به نام «فلسفه تحلیلی» که انتشارات طرح نو منتشر کرد.

به نظر شما چطور بود؟

کتاب خوبی است ولی مشکلاتی این است که از منظر یک متکلم فلسفی به موضوع نگاه کرده است. در مجموع کتاب تحلیلی جالبی است.

کتاب دیگری هم خوانده‌اید؟

کتاب دیگری هم به فارسی دارم می‌خوانم به اسم «فلسفه در حیطه آگاهی اسلامی» ندوشن آن را نوشته است.

رمان و داستان هم می‌خوانید؟

رمان و داستان هم می‌خوانم، اما مدتی است که فرصت این کار را پیدا نکرده‌ام. مخصوصاً آثار جدیدی که منتشر شده‌اند.

تعمیری که از کتاب «فلسفه تحلیلی» دارید چقدر آینه‌تعارف است؟ چون در جامعه ما نقد همروا همراه با تعارف است.

نه. من کتاب آقای پایا را برای دانشجویان رشته فلسفه می‌فهم می‌دانم. یک کتاب جامعی ایشان تدوین و تألیف کرده است و چون صرفاً مسائل فلسفه تحلیلی را بیان کرده و خیلی هم کتاب تخصصی دیگری در این زمینه چاپ نشده بود بعد از این کتابی که آقای منوچهر بزرگمهر نوشته و ترجمه کرده بود به‌طور اخصی کتابی با این وزن و با این تفصیل به فارسی نداشتیم.

چون کتاب فلسفه تحلیلی در این حوزه منحصر به فرد است.

بله چون می‌داند ادبیات مربوط به فلسفه تحلیلی این روزها هم به شدت کتاب را نقد کرد و با دیگر آثار مورد مقایسه قرار داد و گفت ویژگی‌های این کتاب چیست؟

و کاشکی هایش کدام است. ولی چون کتاب فلسفه تحلیلی، کتابی منحصر به فرد است، داوری در موردش مشکل است.

آقای ضمیران خودتان کتابی هم برای آماده دارید؟

الته یک کتاب دارم که نیمه‌کاره است به اسم «تاریخ فلسفه هنر» که جلد اول آن را تمام کرده‌ام و جلد دوم آن را در دست نوشتن دارم.

این تاریخ مربوط به چه دوره‌ای از هنر می‌شود؟

این کتاب از دوره پیش از سقراطی‌ها شروع می‌شود تا به عصر حاضر می‌رسد. من در واقع دوران یونان و روم را تمام کرده‌ام.

در این کتاب فقط به هنرهای تجسمی می‌پردازید یا به رشته‌های دیگر هنر هم.

بیشترش مربوط به هنرهای تجسمی است. ولی غالباً بعد فلسفه هنر را در نظر داشته‌ام. در واقع شاید همه حوزه‌های هنر را در بر بگیرد. ولی خوب تأکیدش بیشتر به هنرهای تجسمی است.

اسم این کتاب را انتخاب کرده‌اید؟

اسم این کتاب را فکر می‌کنم در آمدنی بر تاریخ فلسفه هنر، بکارگرم. البته هنوز نامی قطعی برایش انتخاب نکرده‌ام. شاید از شما هم بخواهم که یک اسم خوب برای این کتاب به من پیشنهاد کنید. چون ممکن است در آخرین مرحله هم اسم دیگری برای این کتاب انتخاب کنم ولی هنرهای هیچ اسم قطعی در ذهن ندارم. شاید نام کتاب را بخوانند و یک عنوان مناسب تر به من پیشنهاد کنند.

فکر اول این کتاب چه زمانی به‌ذهن می‌آید؟

فکر می‌کنم حدود سه چهار ماه آینده چاپ و منتشر شود. من سعی دارم در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران آماده عرضه باشد.

گویا کتاب دیگری هم شامل مجموعه مصاحبه‌تان می‌شود آماده دارید؟

مجموعه‌ای از مصاحبه‌هایی که با من شده آماده دارم که حدود سه صورت مصاحبه می‌شود. این مصاحبه‌ها را می‌خوانم به صورت کتابی منتشر کنم. این

چه کتابی خوانده‌اید؟

مصاحبه‌ها از ابتدا هست تا مصاحبه‌ای که حدود یک ماه قبل با من بوده بود. درباره این کتاب هنوز با ناشری صحبت نکرده‌ام.

روشن‌وزیری؛ مترجم

خانم وزیری، شما آخرین کتابی که خوانده‌اید چه بود؟

کتاب «دو دنیا از خانم کلی ترقی را خوانده‌ام.

دیگر چه کتابی؟

کتاب زویا پیرزاده به اسم «پیراج‌ها را من خاموش چطور بودم؟

دو دنیا، خیلی خوب بود. از این نظر که مناسب کتاب خوبی است ولی در مورد رمان خانم پیرزاده باید بگویم که خیلی تحت تأثیر قرار نگرفتم. آنگونه که فکر می‌کردم کار فوق‌العاده و مهمی بود.

دو دنیا را از چه منطقی پشتیبانی؟

برای من و ایشان من حوادث این رمان و موضوعش از نظر عاطفی خیلی به روحیه ما نزدیک است. من فکر می‌کنم قلم خانم ترقی شیرین و جذاب است.

آثار قبلی خانم ترقی را هم خوانده بودید؟

بله. من فکر می‌کنم «خواب زمستانی» خیلی مرا تحت تأثیر قرار نداد. بیشتر هر نویسنده‌ای یک اثر خوب دارد. گاهی هم آثار بعدی‌اش خوب نیست لگاریشه خلاقیتش خشک می‌شود.

رمان «مسئله» دولت‌آبادی را خوانده‌اید؟

نه من سلوک را خوانده‌ام. فقط آنچه درباره‌اش نوشته شده خوانده‌ام.

کار جدیدی هم در دست چاپ دارید؟

من یک رمان بزرگ زیر چاپ دارم. اسم این رمان «سزیمین» موعود است که بر اساس این رمان آندره وایدا فیلساز و کارگردان بزرگ معاصر یک فیلم سینمایی مشهور ساخت. این فیلم در ابتدای انقلاب از تلویزیون ایران هم پخش شد و مدتی بعد هم روی پرده سینماها رفت.

نویسنده این رمان کیست؟

نویسنده این رمان وولادیسلاو ویومونه است که برنده جایزه نوبل ادبیات در سال ۱۹۲۲ شده بود. این نویسنده لهستانی است و من این رمان را از زبان لهستانی ترجمه کردم چون تحصیلات خودم را در این کشور به پایان بردم.

درباره موضوع این رمان می‌توانید توضیح دهید؟

این رمان دو جلدی که نشر نی سروچیچی‌اش را تمام کرده و در مرحله نمونه خوانی است. پیرامون مردمی است که در شهر لوبلین لهستان زندگی می‌کنند این شهر مرکز نساجی به حساب می‌آید. در اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم، سرمایه‌داری و کاپیتالیسم در اوج درنده خوبی است.

نویسنده با استفاده از قلمی تیز و انتقادی مناسبات و صفا چندین جامعه‌ای را کالبدشکافی می‌کند. مثل اصحابی زولا که روزروازی قرن نوزدهم فرانسه را در آتش به ریخته‌می‌گیرد و تباهی را در جوامع اسرائیلی نشان می‌دهد.

مژده دقفی؛ مترجم

خانم دقفی، شما کتابی که می‌خوانید؟

بله. کتاب می‌خوانم.

می‌خواستم نظراتان را در مورد آخرین کتابی که خوانده‌اید، پرسیم.

چه فرقی می‌کند؟ برای شما چه...

نظر شما درباره یک کتاب، شاید تأثیری در مخاطبان نشریه داشته باشد و به سرعت آن کتاب برود. هدف ما ترویج کتابخوانی است و برای ما هم فرقی نمی‌کند که از چه کتابی اسم می‌برید؟

من کتاب‌هایی که خوانده‌ام به زبان فارسی نیده است. بعضی تجربی در وضعیت فعلی ایجاد نمی‌کند. شما اصلاً کتابی به زبان فارسی نمی‌خوانید؟

می‌خوانم. ولی الان نتوانده‌ام. چون کتاب دیگری فرصت نشده است.

آخرین کتابی که به زبان فارسی خوانده‌اید چه بود؟

آخرین کتابی که به فارسی خوانده‌ام، کتابی از آن نویسنده افغانی بود.

منظورتان محمد آصف سلطان‌زاده است؟

آره. سلطان‌زاده آخرین مجموعه داستان ایشان را خواندم.

کتاب «بهر روز فقط در کابل بافاماست» که نشر مرکز منتشر کرده؟

بله. داستان‌هایش در نشریات چاپ شده بود اما من نتوانده بودم. داستان‌های این مجموعه هم مطابق روال آثار قبلی‌اش بود. من داستان‌های سلطان‌زاده را دوست دارم. ولی قضا و مصدوم لقب داستان‌هایش سباه بود. ما دیگر آمادگی روبه‌رو شدن با چنین فضاهایی را در داستان‌ها نداریم. تربیت ما دیگر در این زمینه تکمیل است.

رمان‌ها و داستان‌هایی که نویسنده‌تان زن نوشته‌اند و به مراحل نهایی جواز گرفته‌ان بکا و مهران... و رسیده، آیا خوانده‌اید؟

من رمان «پرنده» من خانم ولی را خوانده‌ام. البته این رمان را خیلی وقت است که خوانده‌ام.

درباره این رمان چه نظری دارید؟

نمی‌شود پای تلقین راجع به یک رمان اظهارات یک جمله‌ای داشت. ولی در مجموع آثار خانم ولی را دوست دارم. به خاطر ایزدی و به خاطر طنزش.

دیگر چه آثاری را خوانده‌اید؟

من متأسفانه اسم‌ها همه این آثار که به مرحله نهایی جواز مختلف رسیده‌اند، نتوانده‌ام. تنها برخی از آنها را خوانده‌ام. اگر فرصت داشته باشم، دوست دارم همه آثار بی‌اش خوب نیست لگاریشه فرصت چندانی ندارم.

کتابی هم زیر چاپ دارید؟

الته باید سرنوشته هر کتابی را که می‌چاپ می‌شود، از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بپرسم. چرا؟ مگر کتابی دارید که در مرحله آخر مجوز منطل شده است؟

کتاب من گیر نکرده است. مثل اینکه پروسه اخذ مجوز کتاب در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مقداری طولانی است. نمی‌دانم.

الته مدت زمان زیادی نیست که کتاب من تحویل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شده است.

نام این کتاب چیست؟

یک مجموعه داستان از نویسنده آمریکایی لهستانی تار آبرای پاموشی سنگر است که من از میان آثارش یازده داستان را انتخاب کرده‌ام. گویا اولین اثری است که از این نویسنده به فارسی ترجمه می‌شود؟

فلاچند داستان کوتاه از او در مجلات ایران چاپ شده است. ولی کتابی از او در ایران منتشر نشده است. این نویسنده خیلی معروف است و نویسنده ادبیات هم شده بود. مثلاً آقای صفر علی‌زاده سه - چهار داستان از او ترجمه کرده بود. آقای میرعلایی هم چند داستان از او ترجمه کرد.

اسم کتابی که ترجمه کرده‌اید، چیست؟

اسمی که ما انتخاب کرده‌ایم نام یکی از داستان‌های کتاب «یک مهمانی، یک رقص» است.

کار دیگری هم در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با زیر چاپ دارید؟

نه، تنها همین یک کتاب است.

مجموعه‌ها و کتابها

هما ناطق

دکترانه فرهنگی فرنگی در ایران عنوان کتابی از همان‌ناطق در سال ۸۲ در ایران چاپ و منتشر شد که پس از ۲۶ سال از چاپ آخرین کتاب این محقق در حوزه تاریخ می‌گذشت. آخرین کتاب همان‌ناطق که در سال ۱۳۵۶ توسط نشر آگه چاپ شد، با همکاری دکتر فریدون آدبیت بود و «فکار اجتماعی و سیاسی و اقتصادی در آثار منتشر نشده دوران قاجار» نام داشت. همان‌ناطق در سال ۱۳۱۳ در ارومیه متولد شد و پس از پایان تحصیلات دبیرستان در تهران، با بورس خود را در رشته تاریخ با نوشتن سال‌های پیرامون زندگی و آثار سیدجمال‌الدین اسدآبادی به پایان برد. این کتاب به همت مرکز تحقیقات علمی و فرهنگی فرانسه در پاریس منتشر شد.

ناطق در بازگشت به ایران کتاب «بهره استفاده ازدهه ۱۳۰۰ اثر آئین می‌استد جامعه‌شناسی در ترجمه و منتشر کرد و در سال ۷۷ به استخدام دانشگاه تهران درآمد و در دانشکده ادبیات و علوم انسانی به تدریس تاریخ اجتماعی ایران - در گروه تاریخ مشغول شد. همان‌ناطق پس از چند سال تدریس در اواخر دهه چهل و اوایل دهه پنجاه برای مدتی جهت تکمیل تحصیلات و تحقیقات خود

به‌جانب آمریکا رفت. حاصل این دوره در بازگشت به ایران انتشار کتابی با عنوان «از ماست که برماست» بود که شامل مجموعه مقالاتی در زمینه تاریخ می‌شد و در سال ۵۲ توسط انتشارات آگه به بازار آمد. سال بعد کتاب «آخرین روزهای لطفعلی‌خان زند» اثر سیر هارفورد جونز را ترجمه کرد که انتشارات امیرکبیر اقدام به چاپ و انتشار آن نمود. سال ۵۴ همین انتشاراتی روزنامه قانون روز را ملکم‌خان راه اهتمام وی به چاپ سپرد. در جریان انقلاب فرهنگی همان‌ناطق از تدریس در دانشگاهها بازماند و در سال ۵۹ همزمان با تعلیمی دانشگاهها راهی پاریس شد و با جست‌وجو و پژوهش در استادان وزارت خارجه و آرشپولی‌کس به ترجمه کتاب «در ۱۹۰۵» و «تیزر در ۱۹۰۶» را تدوین و تألیف کرد و مدتی نگاشت که مؤسسه مطالعات ایرانی‌شناسی در دانشگاه سوربن را بابتان گذشت و خود نیز به عنوان استاد تمام وقت به استخدام دانشگاه سوربن درآمد. وی به تدریس پیرامون جنبش‌های فکری و مذهبی قرن ۱۹ میلادی پرداخت و آثاری به‌صورت کتاب و مقاله در این زمینه تألیف کرد. دکتر همان‌ناطق فاصله سال‌های ۱۳۳۳ تا ۱۳۵۲ را بعنوان کارکنانه و نامه میزبان‌اتاقان کرمانی و مبارزگان کرد داد. دست‌بند بانک شاهای و زوی تبتاکی در آلمان منتشر کرد. از دیگر آثار وی «ایران در راهبانی فرهنگی ۱۳۱۸-۱۳۳۲» و «دکترانه فرهنگی فرنگی در ایران» هستند که در سال‌های ۹۷ تا ۹۷ میلادی توسط انتشارات خوارون در پاریس منتشر شده‌اند. دکتر همان‌ناطق هفت‌گذاشته درگذشت.

کتابخانه

صاحب امتیاز:
خانه کتاب ایران

مدیر مسؤول: احمد مسجد جامعی
سرمدیر: علی اصغر رمضانپور

امور فنی: کاترگ گرافیک
لیتوگرافی و چاپ: ایرانتیچاپ
نشانی: خیابان قائم مقام فرهنگیان
اول فجر (جنب)، شماره ۹، طبقه دوم

صلوبق پستی: ۱۳۱۳-۳۱۳
تلفن: ۸۸۹-۸۸۹۰۸۹۰
نشانی اینترنتی:
<http://www.ketabehatfeh.com>

عباس پژمان، مترجم

الآن حدود دو ماه است که هیچ کاری

نمی‌توانم بکنم چون به تازگی صاحب دو دختر

دوولف شده‌ام ...

اما یک کتاب هم زیر چاپ دارم که ترجمه‌اش را شش‌هویزماه تمام کرده بودم و به نشر علم سپرده‌ام که بزودی چاپ می‌شود. این کتاب یک رمان به اسم «بوی خوش شش‌ماه است» است که یک نویسنده مکزیک‌گی معاصر آن را نوشته و ظاهراً در آنجا خیلی معروف شده به طوری که یکی از بهترین نویسندگان مکزیک محسوب می‌شود. اسم این نویسنده گیوم آریاگا است و حدود ۱۶۰۷ سال دارد.

فکر می‌کنم «بوی خوش شش‌» دومین رمانش باشد، تا آنجا که من می‌دانم. ظاهراً فیلمنامه نویسی شغل اصلی‌اش است و فیلمنامه‌های هم در سال‌های اخیر تحت عنوان «آموروس پریس» نوشته که خیلی مشهور شده و فیلمی سینمایی از روی آن ساخته‌اند. مشخصاً این نویسنده داستان‌پردازی ماهر و قوی است و من توسط ناشر انگلیسی این رمان که بولتن انتشاراتش را برابرم می‌فرستاد، با آن آشنا شدم. موسوع این رمان هم به‌مشافه‌است درواقع یک شش‌حاشی است. دشوری به قتل می‌رسد و بعد از مردن او یک نفر عاشقش می‌شود ... این رمان یکی از نمونه‌های تکنیک ریالیسم جادویی است. زندگی مردم در یکی از صوره‌ها شده است. فکر می‌کنم این رمان طی یکی دو ماه آینده چاپ و منتشر بشود.

فاطمه ولیائی، مترجم

کار جدیدی به نام «هفت آرزت» دارم و یک مجموعه هم شامل مقالاتی از فوکو و دریاو و فوکو. البته کتاب «فوکو و دریاو» فوکو را چندی پیش ترجمه کرده‌ام و نقدی هم از دریاو درباره فوکو که این مقاله را هم می‌خواهم به این کتاب اضافه کنم. ناشر این دو کتاب نشر هرمس است.

کتاب «هفت آرزت» را دویدید و تاکنون نوشته است. این کتاب مربوط به سال ۱۹۹۲ میلادی است. و انتشارات فونتا پریس کاتالان منتشر کرد. این کتاب اثری جامع درباره کل نظرات آرتت است. بعد از نقطه‌نظرات سیاسی و نظریات آرتت و مختصراً به زندگی‌اش هم می‌پردازد. البته در مورد زندگی‌اش خیلی مختصر حرف می‌زند. بیشتر دیدگاه‌هایش را مطرح می‌کند. البته اشاره‌ای هم به روابط آرتت و استادش هایدگر دارد. البته خیلی وارد جزئیات موضوع نمی‌شود. زمانی که رایج به زندگی شخصی‌اش می‌نویسد. شب آشوب‌ای هم به این روابط دارد. کتاب فوکو و دریاو و فوکو مجموعه‌ای از مقالات از افراد مختلف است. یکی: «دو مقاله از خود فوکو و چند تا مقاله هم از دیگران درباره فوکو است.

مسعود علیا، مترجم

کتاب «آثار کلاسیک فلسفه» از من طی یک ماه آینده نشر قفس ترجمتس به بازار می‌آید. نویسنده این کتاب آنجلو داریونون است. کتاب دیگری از همین نویسنده ترجمه کرده‌ام که تحویل ناشر داده‌ام که هنوز حرف‌چینی نشده.

کیومرث منشی زاده، شاعر

مفصل‌تر درباره‌اش حرف بزنم. این کتاب به صورت مجموعه آثار قرار است منتشر بشود و ناشرش هم نشر روزگار خواهد بود.

این مجموعه شامل کتاب‌های « **ش**» شعرهای ریاضی» است و کتاب دیگری به اسم «شعر زندگی» که شامل شعرهای است که در آن از رنگ‌بازی حالت‌ها و حالت‌پذیری رنگ‌ها استفاده شده است و یک کتاب دیگر هست به اسم «تاریخ تاریخ» که یک شعر بلند طنز تاریخی است و تمام وقایع تاریخی جهان را با نگاه طنز روایت می‌کند. کتاب دیگری به اسم «نویس» است و شامل غزل‌های من است و یک مجموعه

فاطمه ولیائی

عباس پژمان

شعر سوررئالیستی هست به اسم «سفرنامه مرد مایجولایی» رنگ پریده» که همه این کتاب‌ها تحت عنوان «کلیات آثاره» در یک مجلد به بازار خواهد آمد. در این کتاب شما بسیاری از شعرهای منتشر نشده مرا می‌توانید بخوانید.

یک کتاب مستقل دیگر هم هست که مجموعه طنزهای من به صورت نثر به اسم «از رویه‌رو با شلاق» که در کیهان دهه های قبل چاپ می‌کردم به اضافه مجموعه مصاحبه‌هایی که با من شده بود به اسم «مجموعه مصاحبه‌ها با کیومرث منشی‌زاده» که به صورت کتاب یک چاپ می‌شود. فکر می‌کنم تا سه -چهارماه آینده «کلیات آثاره» من چاپ بشود و به بازار بیاید.

احمد پناهی سمنانی، محقق

دو - سه تا از کارهای جدید من در چاپخانه و یا پیش ناشر مانده است. کتاب «آداب و رسوم مردم سمنان و کتاب «ترانه‌سرایی» دارد تجدید چاپ می‌شود. «آداب و رسوم مردم سمنان» توسط پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی تجدید چاپ خواهد شد و «ترانه و ترانه‌سرایی» با اضافات و تجدیدبظرف‌های توسط انتشارات سروش مراحل نهایی‌اش را می‌گذراند. در این کتاب تعدادی از شعرهای جدید اضافه شده است. البته کتاب «آداب و رسوم مردم سمنان» هم با افزودن‌ها و مکتب‌های متعدد که در چاپ اول فوت شده بود به چاپ تازه اضافه شد و طی هفته‌های آتی به بازار می‌آید. کتاب دیگری هم دارم به نام «تاریخ در «ترانه» که رخدادهای سیاسی و اجتماعی به

روایت اول شخص

روایت شعرهای عامیانه ایران فراهم آمده. این کتاب را انتشارات علم چاپ می‌کند و همین روزها مجوز چاپ‌اش صادر می‌شود. «ترانه‌های ملی ایران» که حدود ده - پانزده سال پیش چاپ شده و ریایب بود. این را هم انتشارات علم به چاپ سوم می‌برسند. نشر ندا هم دو عنوان از کتاب‌های تاریخی ننده را که یکی «سلطان محمود» و دیگری «احمدشاه» باشد، طی روزال همان کتاب‌های تاریخی که برای نوجوانان و جوانان چاپ می‌کند، به چاپ خواهد رساند. در واقع اینها کتاب‌هایی بود که فعلاً به قول مردم پای کاست و امپدورام بزودی به دست علاقه‌مندان برسد.

کار دیگری هم در دست تألیف دارم که بخش عمده‌اش را انجام داده‌ام، «خزده» آیین‌های ایرانی‌است که تاکنون پژوهشگران در زمینه مردم‌شناسی کمتر به آن توجه کرده‌اند. این کتاب بیشتر درباره آیین‌ها و آداب و رسوم و منته‌های و محلی است که غالباً در روستاها و شهرهای مختلف رسوم بوده و هست و با بخشی از این آیین‌ها از یادرفته است. این کتاب به نظرم مضمون و موضوع جدیدی دارد. این‌ها عموماً مایه گرفته از روح ملی و مذهبی مردم است که آنها را به یکدیگر تکیه می‌کرده است. کار حرف‌چینی این کتاب در حال تمام است و ناشرش هم نشر گستره خواهد بود.

علی اصغر حداد، مترجم

من همان طور که قبلاً دو جلد داستان‌های کوتاه کافکا را با عنوان «داستان‌های قبل از مرگ» و داستان‌های پس از مرگ» ترجمه و منتشر کرده بودم. جلد سومی از داستان‌های کوتاه این نویسنده «تارک تپنده» که سال‌ها پیش توسط فرامرز پیرزاد با نام «فرش کهنکده» ترجمه شده بود و چون این ترجمه در بازار نثار بود، مدت به ترجمه این داستان‌ها هازم و قرار است توسط نشر چهره منتشر شود. تصمیم جدید رمان «کام خربینگی» کوثر گراس را هم ترجمه کنم که کشیدم دوستی در حال ترجمه‌اش هست و من صرف‌ظکر کردم. الان نمایشنامه «کانسپاره» اثر پیتراهانکه را زیر چاپ دارم که ناشرش نشر تجربه است. و طرف هفتم آینده منتشر می‌شود. نمایشنامه کانسپاره، شخصیتی از کانسپاره هاوزر است که در قرن نوزده در سن پائزده - شانزده سالگی در خیابان‌های توئینگز پیدایش گرفتند و این فرد تا آن زمان در زیرزمین نگهداری می‌شد و آسانتی بود که نه بلند بود حرف بزند و نه قواعد جامعه را می‌شناخت. این شخصیت واقعی سوژه‌ای شد برای بسیاری از نویسندگان و نمایشنامه نویسان و فیلسازان و ... از جمله پیتراهانکه که این نمایشنامه را نوشته است.

در این نمایشنامه می‌بینیم زبان را به عنوان ابزار به این شخصیت آموزش می‌دهند و تمام قواعد فعلی را به او می‌آموزند و پیش‌تذوقی‌ها را هم به او از طریق زبان منتقل می‌کنند. این شخصیت پس از آموزش زبان تصور می‌کند ابزاری به دست آورده در حالی که ابزاری به دست نمی‌آورد بلکه ابزار دست دیگران شده است. نمایشنامه بسیار جالبی است. حالا پس از انتشار باید دیگران قضاوت کنند. من الان رمان «یودنیوگ‌ها» اثر توماس را زیر چاپ دارم که ناشرش نشرماهی است. «یودنیوگ‌ها» اولین رمان این نویسنده است و به خاطر همین اثر توماس‌مان ترجمه جایزه نوبل شده بود.

این رمان حدود هشتصد صفحه است. این رمان را توماس مان در ۲۶ سالگی منتشر کرد، زمانی است که تمام موفقیت‌هایش در آثار بعدی توماس مان آمده است. نام دیگری هم این رمان دارد که «زوال یک خاندان» است. نویسنده در این اثر زندگی چهار نسل یک خاندان بورژوا را پس می‌گذرد که چگونه این خاندان رو به زوال می‌رودند و برای نوشتن این رمان از خاطرات خودش نیز کمک گرفته است.

شرح حال۱۲۶ فیلسوف مسلمان

جلد دوم «محبوب اقلوب» اثر تقی‌الدین الشکری در شرح حال ۱۲۶ فیلسوف مسلمان و ۱۳۱ن از بزرگان عرفان و تصوف است که توسط دکتر دیباچی و دکتر مهدی نصیح شده و از سوی نشر میراث مکتوب در دست انتشار است.

ویکتوریا

نشر گل آفتاب رمانی جذاب به اسم «ویکتوریا» را در دست انتشار دارد. کتاب ویکتوریا نویل ایلیات سال ۱۹۰۰ را به‌نویسد. نویسنده شاکت کامسون نامیده بود. ترجمه این اثر را قاسم منعمی به پایان برده است.

تغزیه نمایش‌من
ظفریه نمایش ملدن، اثر تریز زبندی باز ترجمه حمیرا انوهای و امین‌اش و کارگردانی اثر ژان ژاک روبین باز ترجمه مهیندا نونهالی دو کتلی هستند که نشر قطره در تارک چاپ و انتشار آنهاست.

بی‌باغ شاهزاده

بی‌باغ شاهزاد «بام‌رمانی از لکسلاو دو مست که شاهزاده عادلین میرزا

مؤیدالدین آن را به فارسی برگردانده بود و نشر آن را منتشر خواهد کرد.

استدلال چنگکو

طی استراتیچنگکو او را می‌آر کریستین روشفورد نویسنده معروف فرانسوی

باز ترجمه ویرایش‌شده‌ای از نشرات آتال همین بزودی چاپ و منتشر می‌شود.

داستان تولد یوزا

داستان تولد یوزا اثری است که تحقیق و ترجمه‌اش توسط دکتر

بدرالزمان قریب انجام شده و نشر اسپرده بزودی آن را چاپ و منتشر می‌کند.

تاریخ سیرتکه

کتابی به اسم سکه که کاخ پشم که از اینتا با استوات اخیر است شامل

بخت حضرت رسول اکرامش ارماسم جامع و شش‌هزار و پنجم جلد

می‌باشد. هفتم شاعر حسن ارماسی مصباح حسودی از انگلیسی به فارسی

برگردانده شد و نشر و پژوهش فرازان روز آن را در دست چاپ دارد.

اشک‌های کورستان

«از اشک‌های کورستان» مجموعه دووازه داستان کوتاه از حسن

اصغری را نشر میرگسری در دست چاپ و انتشار دارد.

حسن اصغری از نویسندگان فعال اروپا طی یکی دو سال اخیر چندین

عنوان رمان و مجموعه داستان به دست چاپ سپرده است.

تاریخ اجتماعی ایران

جلد چهارم تاریخ اجتماعی ایران که در کتاب توسط مرتضی واندکی

تألیف شده و در سال ۱۳۸۰ چاپ و منتشر شده، به صورت کامل از سوی

انتشارات نگاه بزودی راهی بازار می‌شود. جلد چهارم تاریخ اجتماعی ایران به

شود و حکومت و سازمان‌های سیاسی و اداری ایران بعد از اسلام اختصاص دارد.

ملاقات با مریمنال

«ملاقات با مریمنال» اثری از جینا بارتری دو کارلونی نویسنده و شاعر

مندی، قلم ام‌ریکاست که با ترجمه آذر علی‌زاد از سوی انتشارات دنیای نو

هفته آینده چاپ و منتشر می‌شود.

مماندان‌ها

رمان «مماندان‌ها» اثر معروف سیبون دیوورا باز ترجمه پرویز شهیدی در دو

جلد هفته آینده از سوی نشر دنیای نو چاپ و منتشر می‌شود. این رمان که در سال

۱۹۰۹ میلادی منتشر شده بود، برنده جایزه گوکوکو در همین سال گردید.

روح نغمات

«روح نغمات» یا موسیقی استاد لویی آرتز دو رویگ با ترجمه

سوده فیصلی از سوی نشر جیحون در این هفته به بازار می‌آید.

چپان معنوی ایرانی

«چپان معنوی ایرانی» از آطفان ناسالم از گوویند گرن با ترجمه محمود

کناری از سوی مؤسسه نشر مترابطی روزهای آینده به بازار خواهد آمد.

روادری

«روادری» جدیدترین رمان اوتو ارب خسروی سرانجام مجوز چاپ

دریافت کرد و بزودی از سوی نشر قفسه چاپ و منتشر می‌شود.

این عربی، سفری بازنکشد

«این عربی، سفری بازنکشد» اثر کالدردعالمس باز ترجمه فریدالدین رادهمی

از سوی انتشارات نیلوفر بزودی چاپ و منتشر می‌شود. این اثر پیرامون

زندگی و آثار ابن عربی است.

اطلاع شناسی

نخستین شماره مجله اطلاع شناسی با تاریخ پیدایش ۱۳۸۲ منتشر شد.
ساحب امتیاز اطلاع شناسی دفتر پژوهش‌های فرهنگی و مدیر مسئول آن دکتر عباس حرعی است. این مجله به سرپرستی دکتر ترگی نشاط منتشر می‌شود

